

ŽELEZAR

Jesenice, 14. januarja 1988

Številka 2 • XXXVII

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25. letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik Dare Bradaskja, lektorica — novinarka Cvetka Martinčič, novinarki Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija — Mira Keserovič in Dinka Catak. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 26-20, administracija 26-21. Stavak in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Osebni dohodki za december

Operativni plan so v mesecu decembru posamezne TOZD dosegle, nekateri obrati pa so ga kar krepko presegli. TOZD Talilnice 95,7 %, TOZD Ploščati program 102,6 %, TOZD Okrogli program 107,8 %. Da je v poprečju Železarne to 100,6 %, pa so pripomogli posamezni obrati, ki so svoje obveznosti ne samo dosegli, ampak presegli: Profilarna 139 %, Livarna 111,7 %, sledijo jima še Jeklovlek 105,8 %, HV Bela 104 % in Elektrode 103,9 %.

Cilj realizacije smo presegli za dobra 2 %, kar nam prinese 25.266 din osebnega dohodka v poprečju na zaposlenega. Ta znesek se le malo razlikuje od tistega, ki smo ga razdelili za november. Osebni dohodek za december je za 27,2 % večji kot v novembru.

Vplivi na povečanje osebnega dohodka so bili naslednji:

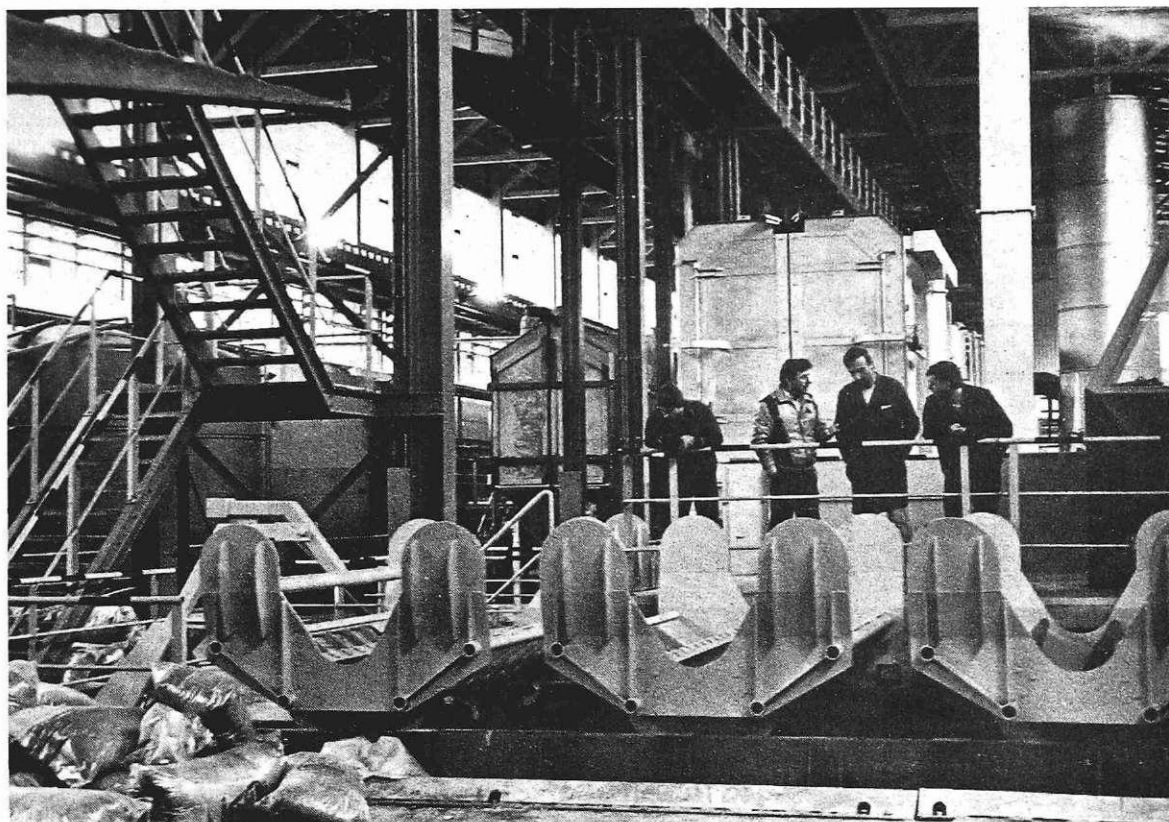
1. dvig osnovnih postavk za 25 %
2. obseg nadurnega dela se je močno povečal. To velja zlasti za obrata Valjarna debele pločevine in Jeklovlek, ki sta imela v decembru visoko postavljene cilje in jih drugače ne bi uspela uresničiti.
3. V obratih z neprekinjenim procesom dela je bil v decembru večji tudi obseg rednega delovnega časa, ker šteje december 31 dni.
4. V učinku je razlika razmeroma majhna. Na večji OD je nekoliko vplivalo izboljšanje strukture proizvodnje.

Boljši fizični rezultati proizvodnje so se pokazali zlasti v premijah, ki so se v poprečju povečale skoraj za 12.000 din na delavca.

Z boljšo uresničitvijo plana kot za november je Jeklarna dosegla najvišje poprečje OD med obrati. Jeklarna 2 je bila pri tem uspešnejša; zato njeno poprečje odstopa od Železarne za 17 %, poprečje Jeklarn 1 pa za 12 %. Resnici na ljubo: k temu so močno prispevale nadure. Isto velja za obrate Energetika, Vzdrževanje in Valjarna debele pločevine. Jeklovlek je najbrž prvič v zgodovini presegel poprečje OD v Železarni. Povedati pa je treba, da še pred meseci nihče ni predvideval, da je mogoče v tem obratu doseči tako veliko količino proizvodnje za prodajo na tuje tržišče.

Razveseljiv je tudi podatek iz Valjarne debele pločevine, ki se je po daljšem času zopet približala rezultatom iz leta 1987.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Hladno testiranje nove lužilne linije (foto I. Kučina)

Proizvodnja v decembru

Rekordna proizvodnja v Jeklovleku!

Po dolgem času je to glede proizvodnih rezultatov res dober mesec. Prav v vseh postavkah smo dosegli, oziroma presegli z operativnim programom načrtovane cilje. Tako smo skupno proizvodnjo dosegli s 100,6 %, končno za prodajo s 109,3 %, samo prodajo pa s 103,0 %. Tudi izvozne obveznosti smo dobro izpolnili.

Dobrim rezultatom je poleg prizadevnosti, dajmo roko na srce in priznajmo, botrovalo tudi izjemno lepo vreme. V vsaki TOZD je en obrat, ki je izpolnil z gospodarskim načrtom načrtovane obveznosti za letošnje leto, in sicer so to: LIVARNA, HLADNA VALJARNA BELA in ELEKTRODE.

S takim tempom moramo nadaljevati tudi skozi vse letošnje leto, če se hočemo znebiti izgub, dokazati vsej vesoljni Sloveniji, da le nismo tako zanič, ter da Jeklarna 2 v naših rokah ni nikakršen FENI, ali kaj podobnega in da smo sposobni izdelovati kvalitetno jeklo v dobavnih rokih, s tem pa tudi, da smo upravičeni do normalnih osebnih dohodkov, za katere nas ne bo sram povedati, kakšni so.

TOZD Talilnice

Zaradi predčasne ustavitve plavžev (november) je ta TOZD osiromašena za en obrat. Tako krojita usodo v glavnem le obe Jeklarni, kajti Livarna, ki sicer dosega načrtovane obveznosti, zaradi velikosti nima skoraj nikakršnega vpliva na količinsko proizvodnjo TOZD, ki edina v tem mesecu ni izpolnila svojih obvez, saj je bila proizvodnja dosežena le s 95,7 %.

Jeklarna 1

Niti martinarna (le še ena peč) niti elektro peč nista dosegli načrtovane proizvodnje. Tako je obrat izpolnil svoje obveznosti le s 93,8 %. Martinarna je zaostala za 13,3 %, elektro peč pa za 3,5 %. Vzroki izpada v martinarni so predvsem zaradi porušitve peči 28. decembra, ko je prišlo do tridnevnega izpada proizvodnje. Na elektro pečen je del proizvodnje

izpadel zaradi redukcij električne energije (18. decembra), krajših zastojev in odpisa proizvodnje.

Izpolnjevanje kvalitetnega asortimenta pa je bilo sorazmerno dobro. Na kontilivu je bilo odlitih 5.122 ton gredic, oziroma 102,4 % operativnega programa.

Jeklarna 2

Če ne bi prišlo v začetku meseca do okvare na hidravliki peči in 18. decembra do delne redukcije električne energije, bi jeklarji svoje obveznosti prav gotov dosegli. Tako pa so zaostali za gospodarskim načrtom za 1,5 %, oziroma za 209 ton jekla. Zelo dobro je potekalo odlivanje preko kontiliva, saj je bilo odlito preko 9.000 ton slabov.

Livarna

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila presežena za 11,7 %. Tujim naročnikom je bilo odpremljeno 30,3 tone odlitkov.

TOZD Ploščati program

V tej TOZD je samo Valjarna bluming štekel za malenkost zaostala za predvideno skupno proizvodnjo po operativnem programu. Tako je bila na nivoju TOZD dosežena skupna proizvodnja s 102,6 %, končna za prodajo s 106,2 %, sama prodaja pa z 99,4 %.

Valjarna bluming štekel

Takoj po koncu meseca je izgledalo, da je tudi ta obrat dosegel tako v skupni kakor tudi v končni proizvodnji zastavljene cilje. Vendar podobno kot skoraj vse mesece je tudi v tem mesecu prišlo do precejšnjega odpisa proizvodnje. Tako je bila skupna proizvodnja dosežena z 99,4 %, končna za prodajo pa s 97,9 % glede na operativni program. Izpad proizvodnje gre delno tudi na račun več odlitih slabov preko kontiliva Jeklarn 2, kot je bilo načrtovano, in je zaradi tega prišlo do pomanjkanja vložka.

Valjarna debele pločevine

Tudi v tem mesecu je bil zaradi izpada storitev prevajanja operativni program nižji od gospodarskega načrta. Dobro delo pa potrjujejo rezultati: skupna proizvodnja je bila dosežena s 104,2 %, končna za prodajo pa s 100,7 %.

Hladna valjarna Bela

Hladnovaljavci nas tudi v zadnjem letošnjem mesecu niso razočarali, saj so z gospodarskim načrtom načrtovano skupno proizvodnjo dosegli s 104 %, končno za prodajo pa s 109,1 %, nekaj tudi na račun nižjih storitev prevajanja.

Hladna valjarna Jesenice

Operativni program tako skupne kakor tudi končne proizvodnje za prodajo je bil bistveno nižji od gospodarskega načrta zaradi pomanjkanja naročil navadnih kvalitet in

širših dimenzij ter pri skupni proizvodnji dosežen s 115,3 %, pri končni za prodajo pa s 111,5 %.

Profilarna

Tako kot vse mesece v letošnjem letu (razen julija) so tudi decembra delavci tega obrata delali dobro. Skupna proizvodnja je bila presežena za 39,2 %, končna za prodajo pa za 35,3 %, delno tudi na račun skrajšanega remonta.

Vratni podboji

Operativni program skupne in tudi končne proizvodnje za prodajo je bil izpolnjen s 97,6 %.

TOZD Okrogli program

Edino žebjarjem ni uspelo doseči z operativnim programom predvidene skupne proizvodnje.

Skupna proizvodnja na nivoju TOZD je bila dosežena s 107,8 %, končna za prodajo s 117,6 %, sama prodaja pa s 112,8 %, seveda vse glede na operativni program.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Šest obratov nad planom

Po podatkih statistične službe smo do 11. januarja izdelali 28.437 ton skupne proizvodnje in s tem dosegli operativni program 98,2 %. Do sedaj uspešno izpolnjuje plan skupne proizvodnje šest obratov: Livarna, Valjarna blum.-štekel, HV Bela, Profilarna, Vratni podboji in Elektrode.

V Jeklarni 1 so do sedaj vili 6.999 ton jekla in s tem izpolnili operativni program, ki je enak družbenemu planu, 93,4 %.

V Jeklarni 2 so izdelali 68 šarž, kar je 5.206 ton. Oba plana dosegajo 97,6 %.

V šestih odpremljenih dneh smo odpremlili 6.520 ton končnih izdelkov in storitev. Družbeni plan prodaje dosegamo 81,3 %, nekoliko višji operativni program pa 80,9 %. Plan odpreme izpolnjujejo trije obrati: Vratni podboji, Valjarna žice in Jeklovlek.

Vprašanja zahtevajo odgovore

Ali je občinski družbenopolitični operativni štab padel na izpitu zaradi neuspele občinske volilno - programske konference SZDL? Vprašanje je relativno.

SZDL s svojimi frontnimi deli naj bi bila oči in ušesa družbenega življenja. SZDL je regulator odnosov v družbi, ostro vezana na vsa človeška vprašanja, na uspešen razvoj družbenih tokov ali njegovo stagnacijo. Vezi z narodom so oslABLJENE in v veliki meri je zapravljeno zaupanje naroda. Narod je tisti subjekt, ki lahko spreminja razmere v družbi, spremeni tok zgodovine in družbeni razvoj za svoj lastni napredek. Ljudje podpirajo in sprejemajo samo tisto in tiste ideje, ki so njihov interes, ne pa interes forumov in posameznikov.

Neuspela občinska konferenca SZDL je dala klofuto družbenim razmeram v občini. Neuspeh konferen-

ce je le ocena dela ljudi v družbenopolitičnih forumih in izraža stanje družbenopolitičnih in gospodarskih razmer na najbolj občutljivih točkah vsestranske razvojne politike občine. Dan je signal za spremembo smeri dela, za spreminjanje razmer v občini.

Smo v takšnem družbenem položaju, ki zahteva brezkompromisno stališče. Ne sme se več dopuščati, da posamezniki, določeni forumi ali zaprte skupine odločanja še naprej branijo dušec konservativizem, dogmatizem, etatizem, birokratsko odločanje ter okostenelost do naprednih revolucionarnih idej v gospodarskem in družbenem življenju.

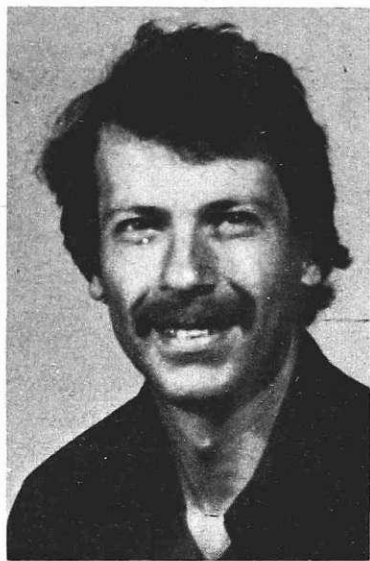
(Nadaljevanje na 7. strani)

Podelili Pantzovo nagrado in priznanje novator leta

Na prednovoletni seji delavskega sveta Železarne so podelili Pantzovo nagrado in priznanje novator leta ter nagrado za najboljše dosežke na področju varstva pri delu, humanizacije dela in varstva delovnega ter bivalnega okolja. Pantzovo nagrado za leto 1987 je dobil Bogdan Stocca, vodja raziskav in razvoja v raziskovalnem oddelku, priznanje novator leta in nagrado na najboljše dosežke na področju varstva pri delu pa Miloš Gašperin, vzdrževalec v Hladni valjarni Jesenice in Žičarni.

Dobitnik Pantzove nagrade inž. Bogdan Stocca (foto I. Kučina)

Novator leta Miloš Gašperin (foto I. Kučina)

Bogdan Stocca se je v naši železarni zaposlil po opravljeni diplomski kot inženir metalurgije leta 1954. Začel je kot asistent za delovne naprave v profilni valjarni in v valjarni tanke pločevine, od leta 1961 pa je strokovni sodelavec v raziskovalnem oddelku.

Njegovo osnovno delo je razvoj nerjavnih jekel, zraven pa ima še cel kup drugih nalog, kot so globoki vlek, orodno jeklo za žage, v ognju odporna jekla in jeklo za utekočinjene pline. Pri vseh teh jeklih je bilo potrebno osvojiti celotno tehnologijo predelave od ogrevanja in vroče predelave do površinske obdelave in hladne predelave jekla.

Priznanih ima šest inovacij z področja vroče in hladne predelave ter toplotne obdelave, za jeklo za vijake pa je dobil nagrado novator leta. Svoje dragocene izkušnje in znanje prenaša na mlajše rodove, saj že od leta 1960 poučuje metalurške predmete, predvsem preiskave materiala, metalografijo in metalurško tehnologijo.

Skupaj s sodelavci je mnogo prispeval k popularizaciji metalurgije, raziskovalnega oddelka in Železarne Jesenice, saj je avtor številnih strokovnih člankov v različnih strokovnih revijah. Pred kratkim je izdal tudi knjigo o metalurški tehnologiji, ki je sedaj še v tisku.

Bogdan Stocca je o vlogi in položaju raziskovalne dejavnosti v Železarni dejal, da zelo zaostajamo za razvitem svetom, kjer tej dejavnosti namenijo občutno več denarja. Raziskave pri nas so slabe, vendar smo v Železarni toliko na boljšem, ker so delavci raziskovalnega oddelka pri-

sotni pri slehernem nastajajočem problemu in osvajanju novih jekel. Skorajda ni izdelka, kjer ni vgrajeno delo raziskovalcev, vendar tudi brez dela in znanja tehnologov ne bi šlo. Zato je treba delo raziskovalnega oddelka še tesneje povezati s tehnologijo in obratovstvom.

Kje smo na področju raziskovalnega dela v primerjavi s svetom, kaže tudi podatek, da pri nas inovacij skoraj ni (pri nas je število patentov na prebivalca 2, v Švici pa 500). Pri nas za inovacijsko delo ni prave motivacije, pa tudi sistem zbiranja inovacij ne daje učinka, saj število inovacij upada.

Eden od problemov raziskovalnega dela in inovativnosti je tudi tehnološka disciplina, ki je zelo slaba, saj po nekaj letih ponovno rešujemo probleme, ki smo jih že rešili. Toda zaradi nespoštovanja tehnoloških predpisov oziroma nediscipline jih nismo mogli rešiti enkrat za vselej.

Priznanje novator leta 1987 je za tehnično izboljšavo predelave pogona navijalcev patentirne proge B prejel Miloš Gašperin, vzdrževalec v Hladni valjarni Jesenice in Žičarni. Za isto tehnično izboljšavo je prejel tudi nagrado za najboljše dosežke na področju varstva pri delu.

Miloš je v Žičarni kot vzdrževalec zaposlen že 18 let. Začel je kot ključavničar, ko pa je ob delu naredil srednjo tehnično šolo, je postal delovodja ključavničarjev. To delo je opravljal deset let, sedaj je zaposlen na pripravi dela.

Bistvo njegove tehnične izboljšave je, da je na patentirni progi B zamenjal sklopke in jermenov. Navijalci patentirne proge B navijajo patentirno žico. Ogrodje navijal-

cev ima 24 bobnov, ki jih poganjata dva motorja. Vsak boben je bil gnan tako, da je bil reduktor bobna povezan s transmisijo preko ploščatega jermenov. a jermenici reduktorja je bila tudi elektromagnetna lamelna sklopka, s pomočjo katere se je lahko vsak boben posebej vklopil ali izklopil.

Šibka točka te izvedbe pogona so bili ploščati jermenov in elektromagnetne sklopke. Ploščati jermenov so ob večjih obremenitvah izpadali iz jermenic, oziroma se prekomerno obrabljali. Ker posameznih jermenov ni bilo mogoče montirati nazaj na jermenico med obratovanjem, so posamezni bobni mirovali, oziroma je bilo potrebno pri izpadu večjega števila jermenov progo ustaviti.

Problem so bile tudi elektromagnetne lamelne sklopke, ki so se zamazale s škajo in niso več reagirale na vklop in izklop, tako da posamezni boben ni deloval. Poleg tega so bile te sklopke tudi zelo zahtevne glede vzdrževanja.

Avtor tehnične izboljšave je konstruiral preproste čeljustne sklopke na pnevmatski pogon, ploščate jermene pa je zamenjal s klinastimi ter vgradil napenjalce jermenov. Boben se je tako ustavil, če si napenjalci jermenov odvil. Prej so jermene snemali ročno s pomočjo palice, kar je bilo zelo nevarno, ob pogostejših okvarah pa so morali ustaviti celo progo. Sedaj je popravilo mnogo lažje, manjši so zastoji in tudi vzdrževalni posegi niso več nevarni.

Miloš se je začel z inovacijami in tehničnimi izboljšavami ukvarjati pred desetimi leti, ko je usposobil statični navijalec za žičarski stroj Grūna. Priznanih ima šest inovacij, povezanih z žičarskimi stroji, ter mnogo manjših predelav in tehničnih izboljšav.

Pri inovativni dejavnosti je po njegovem mnenju najtežje, ker je toliko formalnosti in je postopek za pripravo inovacije ali izboljšave tako dolgotrajen, da marsikdo obupa na sredi poti. Novatorji v naši železarni imajo le moralno podporo, ustavi pa se pri deležu, ki ga dobi za svoj prispevek. Pravilnik o nagrajevanju inovativnih dosežkov namreč ne upošteva stopnje inflacije, zato denarja sploh ni toliko, kot nekateri mislijo.

Za nagrado novator leta 1987 je Miloš Gašperin dobil pet poprečnih osebnih dohodkov Železarne iz leta 1986, kar je petkrat po 130.000 dinarjev (skupaj 450.000 din). V primerjavi s 23-milijonskim prihrankom je nagrada res majhna. Sicer je res, da novatorji ne delajo samo za denar, vendar bi bilo prav, da se njihov prispevek bolje nagradi. Zato bi bilo dobro, če bi pravilnik o nagrajevanju inovacijskih dosežkov ponovno pregledali in ga uskladili z našimi razmerami, vsaj s stopnjo inflacije.

Prejemnika najvišjih priznanj za strokovno in inovativno delo ter varstvo okolja s položajem raziskovalnega dela in vlogo inovativnosti nista najbolj zadovoljna. Kljub temu jima želimo še veliko uspehov in veselja pri njunem ustvarjalnem delu.

Lilijana Kos

Komisija za odlikovanja in priznanja pri konferenci sindikata SOZD Slovenske železarne objavlja na podlagi 15. člena pravilnika o priznanjih Slovenskih železarn

r a z p i s za podelitev priznanj Slovenskih železarn za leto 1988

V skladu s pravilnikom razpisuje komisija »Medaljo Slovenskih železarn« in »Plaketo Slovenskih železarn«.

1. Medalja Slovenskih železarn se kot najvišje priznanje podeli delavcem SOZD Slovenske železarne:

- za vrhunske dosežke trajnega pomena, ki so odločilno prispevali k uresničevanju družbenoekonomske vloge Slovenskih železarn in k njihovem splošnemu ugledu v družbeni skupnosti,
- za izjemno ustvarjalno delo ali življenjsko delo v delovni organizaciji oziroma SOZD Slovenske železarne (30 ali več let dela v Slovenskih železarnah),
- za izjemne rezultate na posameznih področjih dejavnosti, pri razvoju samoupravljanja in družbenopolitične dejavnosti,
- za izjemne tehnično - tehnološke dosežke na področju inovacij, gospodarjenja, produktivnosti, kvalitete, razvoja Slovenskih železarn,
- za druge izjemne rezultate v delu in razvoju delovnih organizacij in SOZD SZ.

2. Plaketo Slovenskih železarn se podeljuje:

- za različne aktivnosti in dosežke na posameznih področjih dela, za inovacijsko dejavnost, družbenopolitično aktivnost in aktivnost v samoupravnih organih, društvih in drugih organizacijah,
- za uspešno sodelovanje s Slovenskimi železarnami pri njihovem razvoju in poslovanju, pri krepitevi samoupravljanja in gospodarskega sistema,
- za trajne rezultate na drugih področjih.

Kandidate za priznanja lahko predlagajo komisiji na osnovi tega pravilnika:

- vsak zaposleni v SOZD Slovenske železarne,
- organizacije združenega dela v SOZD Slovenske železarne in njihovi organi samoupravljanja,
- družbenopolitične organizacije, ki delujejo v delovnih organizacijah in v SOZD Slovenske železarne,
- društva.

Pisni predlogi za podelitev medalje oziroma plakete Slovenskih železarn morajo poleg naslova predlagatelja vsebovati še:

- ime, priimek, poklic kandidata in delo, ki ga opravlja, oziroma naslov organizacije združenega dela, če je le - ta kandidat,
- vrsto priznanja, za katero se predlaga (medalja - plaketa),
- področje, obseg in uspeh delovanja, zaradi katerega se kandidat predlaga,
- obširna razlaga in utemeljitev predloga z dokazili,
- mnenje družbenopolitičnih organizacij.

V letu 1988 bo podeljenih pet plaket in ena medalja.

Rok za oddajo pisnih predlogov je 30 dni po objavi razpisa v glasilih delovnih organizacij, oziroma najkasneje do 1. marca 1988 na naslov:

SOZD Slovenske železarne - splošna služba, Moše Pijadeja 5, 61000 Ljubljana, z oznako »Priznanja Slovenskih železarn«.

Komisija za odlikovanja pri konferenci sindikata SOZD Slovenske železarne

Osební dohodki za december

(Nadaljevanje s 1. strani)

tatom prejšnjih obdobij, zato se je njen osební dohodek zopet približal poprečju Železarne.

Izplačilo 15. januarja bo večje tudi na račun OD na osnovi inovacij v letu 1987, ki bo izplačan skupaj z oseb-

nim dohodkom za december 1987. Na zaposlenega znaša 60.000 din, za tiste, ki so prišli v Železarno med letom, bo ta znesek manjši.

Vsi bomo o tem obveščeni tudi z dodatno informacijo, ki bo priložena plačilnemu listku.

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV ZA DECEMBER 1987 s predhodnimi obdobji

Obdobje	ur na zaposl.		OD iz sredstev DO in nadomestil za bolniško odsotnost nad 30 dni		Index OD na leto 1986
	na uro	na delavca	za 182 ur	% učinka	
L. 1980	187,5	50	9.351	40,0	7,1
L. 1981	186,9	67	12.553	45,4	9,6
L. 1982	185,9	83	15.389	47,3	11,9
L. 1983	184,8	106	19.499	49,0	15,1
L. 1984	185,2	158	29.244	51,3	22,7
L. 1985	185,5	324	60.116	54,3	46,5
L. 1986	185,2	397	129.127	58,6	100,0
I. 1987	188,5	978	184.489	56,2	140,4
II. 1987	176,4	1072	189.062	57,8	153,7
III. 1987	188,0	1019	194.244	59,6	148,2
IV. 1987	182,7	1171	214.028	59,1	167,9
V. 1987	187,9	1159	217.874	60,8	166,3
VI. 1987	185,5	1249	231.595	61,2	179,2
VII. 1987	196,1	1223	239.876	59,1	175,4
VIII. 1987	189,9	1188	225.588	58,6	170,4
IX. 1987	187,5	1558	293.489	61,3	223,5
X. 1987	185,4	1749	324.337	61,9	250,9
XI. 1987	188,3	1725	324.785	61,2	247,5
XII. 1987	191,5	2156	392.392	62,1	325,5
I.-XII. 1987	188,8	1381	260.825	59,9	198,1
XII. 1986	189,1	960	181.509	59,7	137,7
I.-XII. 1986	185,2	697	129.127	58,6	100,0

Železarski globus

ČILE

Čilska železarska družba Siderurgica Huachipato bo zgradila novo koksarno. Pri tem ji bosta s tehnično pomočjo pomagali japonski družbi Mitsubishi in NKK. Njena letna proizvodna zmogljivost bo 500.000 ton

koksa. Koksarna naj bi bila zgrajena v 36 tednih od dneva podpisa pogodbe.

LR KITAJSKA

V prvi polovici letošnjega leta so kitajske železarne proizvedle 31,79 mio ton surovega jekla. To je za 6,3 % več kot v istem obdobju lani. Zanimiv je tudi podatek, da je najbolj naraslo povpraševanje po železarskih izdelkih v avtomobilski industriji. Porabili so kar za 14,5 % več železarskih izdelkov kot lani.

Odbor za gospodarstvo

5. januarja so se na četrti redni seji sestali člani odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne. Obravnavali so pregled izvajanja sklepov, odpise in pripise razlik pri poslovanju s tujino, oceno izvrševanja in predlog programa proizvodnje, predlog plana ekoloških naložb in ukrepov v letu 1988 in se seznanili s poročilom o delu skupine za tehnološko sanacijo.

Odbor je ugotovil, da so sklepi prejšnje seje uresničeni. Problematika kvalitete in reklamacij bo zajeta v posebnem poročilu, ki ga bo obravnaval na naslednji seji.

Na predlog oddelka zunanje trgovine je odbor priznal odpis razlike, ki je nastala pri poslovanju s tujino.

Ob obravnavi ocene izvrševanja operativnega programa proizvodnje za december je odbor lahko ugotovil, da smo delali dobro. Skupna proizvodnja je bila dosežena s 107 %, blagovna s 110 %, sama prodaja pa s 103 %. To so vsekakor dobri rezultati, kajti za december je značilno, da se konec meseca predvsem tuji trg zapre zaradi praznikov, doma pa zaradi inventur in je potrebno čim več narediti in odpremiti v začetku meseca. Odbor se je seznanil s predlogom operativnega programa proizvodnje za mesec januar in sprejel

sklep, da bo operativni program Jeklarne 1 na naslednji seji ustrezno znižal, če SM peč 03 ne bo obratovala ves mesec.

Na odbor še vedno prihajajo vloge za korekture končne proizvodnje za posamezne obrate in celo oddelke, zato je bil sprejet predlog, naj ustrezna strokovna služba skupaj z vodstvi temeljnih organizacij pripravi tak način izplačevanja premij po obratih in oddelkih, ki bodo rezultat izpolnjevanja planov znotraj temeljnih organizacij, tako da bo odbor za gospodarstvo samo potrjeval predlog strokovne službe oziroma potrjeval korekture le za plan končne proizvodnje za temeljno organizacijo kot celoto. Zadolžil je tudi strokovno službo, naj preveri možnost povečanja končne proizvodnje zaradi večjega števila delavcev iz SM-jeklarne in plavža.

S planom ekoloških naložb in ukrepov v letu 1988, ki ga je pripravila komisija za varstvo okolja, je odbor seznanila vodja oddelka za varstvo pri delu in varstvo okolja. Odbor je predlog plana potrdil s tem, da se upošteva tudi predlog ekoloških naložb - odpravevanje elektrostatičnih filtrov za zrak, ki jo je predlagal obrat Žičarna. Prednostna naloga plana je raziskava »Vpliv modernizacije jeklarne v Železarni Jesenice na ekološke razmere v jeseniški dolini« in sodelovanje na razstavi »Tehnika za okolje - ENV JUG 88« - sodelstva v okviru SOZD SZ in izdaja skupne tiskovine o ekologiji. Za naložbo v naprave za ultrafiltracijo odpadnih oljnih emulzij se bo pripravil predlog fazne gradnje.

Odbor se je seznanil s poročilom o delu skupine za tehnološko sanacijo problematike v jeklarni in predlagal, da skupina s svojim delom nadaljuje, bolj pa naj se povezuje z vodstvi ostalih temeljnih organizacij.

CSI - MZ

Kadrovsko gibanja v letu 1987

Preglednica kaže pravzaprav vse, kar se je dogajalo na področju kadrovske politike v preteklem letu. Seveda so v teh številkah skrite še mnoge podrobnosti, ki pa zaslužijo posebno obravnavo, saj bi drugače izgubile pomen. Nedvomno je eno takšnih vprašanj pospešeni odliv višjega in visokošolskega kadra, torej siromašenje tistega potenciala, ki naj bi v vsaki družbi pogojeval napredek.

Če pustimo številke ob strani, saj so same po sebi dovolj zgovorne, kaže kadrovska problematika v letu 1987 razdeliti na vsaj tri dele, pri čemer opuščamo opis določenih podrobnosti. Ta obdobja, gledana s kadrovskega stališča, so: obdobje pred zagonom Jeklarne 2, zavedajoč se krize in spoznanje, da nas je v Železarni Jesenice preveč zaposlenih.

Prvo obdobje ali obdobje pred zagonom Jeklarne 2 označuje s kadrovskega stališča značilnost, imenovana kritično pomanjkanje delavcev. Jeklarne 2 je kasnila, stari, sedaj že ugasnjeni agregati, so obratovali s polno zmogljivostjo, delavci so že prehajali v novo jeklarne, vse TOZD oziroma obrati so glavni vzrok za nedoseganje načrtovane proizvodnje videli v pomanjkanju delavcev, skratka kadrovski sektor je bil kritiziran, da že dolgo ne tako. Ker se stvari hitro pozabijo, bi se kazalo še enkrat spomniti, da smo uspeli tedaj pripeljati v Železarno za določen čas štirih mesecev preko 60 delavcev iz drugih OZD, ki so pomagali skupaj z našimi relativno uspešno izdelovati grodelj in jeklo. Po zagonu Jeklarne 2 se je njihovo število zmanjševalo, zadnjim pa smo se zahvalili za pomoč šele ob ustavitvi

zadnjega plavža. Ob vseh teh kadrovskih akrobacijah smo ostale »potrošnike« delovne sile vseskozi skušali prepričati, da nas je vendar za tovrstno proizvodnjo dovolj. Čeprav naši argumenti niso imeli ustreznega odziva, smo sprejem v Železarni po lastni presoji omejili. Vrata smo dodobra priprli vsem tistim, ki s svojim delom in obnašanjem v preteklosti niso bili ravno zgledni. Naša gledanja na kadrovskega problematiko so bila seveda grajana in vseskozi smeli izpostavljeni različnim pritiskom po dodatnem zaposlovanju.

Zavedajoč se krize je drugo poglavje, ki se prične nekako v mesecu juniju, ko prične naš periodični obračun krasiti rdeče številke. Tedaj smo skorajda povsem ustavili zaposlovanje v skupnih službah. Poslovodni odbor je postal filter za zaposlovanje v skupnih službah, saj praktično vse od junija dalje bdi nad gibanjem kadrov v neproizvodnih delovnih okoljih. Ta ukrep nam je povzročil precej težav v smislu administriranja, če odmislimo nezaupanje do našega dela, bil pa je vendarle smiseln in potreben. Še vedno pa smo bili pod pritiskom proizvodnje in storitev, ker nismo zagotovili do-

datnih delavcev. Bolj samim sebi kot drugim smo dokazovali, da v letu 1987 dela v Železarni Jesenice večje število zaposlenih kot leto prej (ob manjši tonaži!), kvalitetnejši kader itd.

Ko pa smo pričeli s prerazporejanjem plavžarjev in ko smo imeli v mislih že tudi jeklarje zadnje SM peči, pa nastopi novo spoznanje, zadnje poglavje: spoznanje, da nas je v Železarni Jesenice preveč zaposlenih. Sprejem je zaprt, obratovodje se (večinoma) branijo zaposlitve delavce tako imenovanega tehnološkega viška, plan kadrov za leto 1988, ki smo ga pripravili in utrdili na številki 5955, je previsok, po Železarni zopet začno krožiti »novice iz dobro obveščenih virov«, češ da bo potrebno število zaposlenih znižati za 1000 do 2000 itd. Euforiji po prekomernem zaposlovanju je čez noč skorajda sledila druga skrajnost. Lahko bi rekli, da je vendarle prišlo do streznitve, čemur so nedvomno precej pripomogla jasna stališča in usmeritve poslovodnega odbora. Znale so torej številke in nobena skrivnost ni več, da moramo v naše dobro število zaposlenih do konca letošnjega leta zmanjšati za 500 delavcev. Predvidevamo, da za doseganje tega cilja ne bodo potrebni kakšni izjemni ukrepi in da bo cilj dosežen z naravnim odlivom (redne in invalidske upokojitve), fluktuacijo in prenehanjem delovnega razmerja tistim, ki jim delo in pravila obnašanja v naši delovni organizaciji delajo prevelike težave. V Železarni Jesenice bomo sprejemali le štipendiste, povratnike iz JLA in strokovnjake na posameznih področjih dela. Verjetno te ugotovitve in usmeritve marsikomu ne bodo po volji, vendar je za Železarno in Jesenice skrajni čas, da delo postane ekonomska, ne pa socialna kategorija. Le na tak način je mogoče pričakovati boljši ekonomski in s tem tudi družbeni položaj našega delavca, občana.

Takšna usmeritev pa sedaj povzroča tudi določene operative težave. Te so se v določeni obliki že pokazale pri razporejanju plavžarjev, še bolj pa bo to očitno pri martinarijih. Te težave dodatno potencirajo nekatera dejstva. Tako ne moremo mimo ugotovitve, da gre za delavce (plavžarji in jeklarji), ki so s svojim uspešnim delom pripomogli k bolj ali manj dobremu obratovanju celotne Železarne, da so mnogi skoraj celotno delovno dobo preživeli samo v teh dveh obratih, da jih je mnogo tudi invalidnih ali drugače zdravstveno prizadetih, skratka, da gre za delavce, ki so dolga leta tvorili »dušo« železarstva na Jesenicah. Po drugi strani pa je potrebno omeniti, in to je predvsem tisto, kar povzroča dodatne težave, da so to delavci, katerih specifičen način dela v teh obratih je skozi leta pustil določene posledice, že omenjene in dokaj razširjene zdravstvene težave, relativno zelo visok osebni dohodek, z redkimi izjemami najnižja izobrazbena raven itd. Vse to nam je in nam še bo povzročalo obilo operativnih težav pri razporejanju v druge obrate. Prepričani smo, da bomo s splošno strpnostjo in razumevanjem rešili tudi ta problem. Res pa je, da bomo vsaj za nekaj časa upočasnili prizadevanje, da delo postane ekonomska, ne pa socialna komponenta, saj bo v praksi precej razporeditev, ki ne vodijo k produktivnemu zaposlovanju, pač pa le k cilju, da vsem zaposlenim zagotovimo delo in s tem socialno varnost.

Božo AHEC

Železarski globus

LR KITAJSKA

Uvoz surovega jekla in železarskih izdelkov na Kitajsko se zmanjšuje. To se nanaša predvsem na japonske železarske družbe. V prvi polovici letošnjega leta je v primerjavi z letom poprej uvoz padel kar za 23 %. Najbolj se je znižal uvoz palice stega jekla, debele pločevine in različnih vrst žic, hkrati pa se je povečal uvoz predvsem visoko kvalitetnih železarskih izdelkov.

ZDA

Tudi v ZDA pada proizvodnja železarske industrije. V prvi polovici letošnjega leta so izdelali 41,93 mil. ton. To je za 7 % manj kot v letu 1986, ko so v prvih šestih mesecih izdelali 45 mil. ton. Tudi za drugo polovico leta napovedi niso bistveno boljše.

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

OD 18. DO 24. JANUARJA

18. januarja, Jože OSVALD, Livarna, Rateče 21, ☎ 88-012.
19. januarja, Janko PERNE, sektor inženiring, Jesenice, Titova 20, ☎ 81-904.
20. januarja, Miloš PIŠČANEC, služba plan procesa, Jesenice, Prešernova 23, ☎ 83-803.
21. januarja, Janez POLJŠAK, poslovodni odbor, Hrušica 12.
22. januarja, Boris PESJAK, poslovodni odbor, Žirovnica, Breg 154, ☎ 80-231.
23. januarja, Ernest PUŠNIK, TOZD Komerciala, Hrušica 138.
24. januarja, Bogdan RAVNIK, HV Bela, Jesenice, Tavčarjeva 3 b, ☎ 83-734.

Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti obhod po železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovodnega odbora.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 18. 1.	Ivo Leban	Branko Gerčar
Torek — 19. 1.	Matjaž Kelvišar	Božidar Černe
Sreda — 20. 1.	Anton Burja	Miha Šlibar
Četrtek — 21. 1.	Rado Legat	Franc Bernik
Petek — 22. 1.	Ivan Slamnik	Marko Sušnik
Sobota — 23. 1.	Dušan Bak	Ivan Šenveter
Nedelja — 24. 1.	Mitja Kersnik	Zdravko Smolej

Služba obratne ambulante

Od 18. do 23. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za borce od 6.30 do 7.30.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.
V soboto, 23. januarja, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.
Za borce: od 7. do 8. ure.
POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
V soboto, 23. januarja, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
V kartoteki obratne ambulante sprejemamo knjižice dopoldan od 6. ure do 10.30, popoldan od 12. ure do 17.30.
Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

16. in 17. januarja, Borut VEBER, Jesenice, C. revolucije 11, ☎ v službi 83-281.
Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

Kadrovsko gibanje v decembru

	iz JLA	štipend.	ostali	SKUPAJ	v JLA	discipl.	po skl. ODR	upokoj.	umrli	SKUPAJ	stanje 31. 12. 87	stanje 31. 12. 86	popr. 87 jan. - dec.	popr. 86 jan. - dec.
Vodstvo TO TAL.											47	190	155	195
Plavž											718	669	678	673
Jeklarne	1		1	2		1	1	3		83	83	82	83	
Livarna		1	1	2		2	1	5		850	942	917	951	
TOZD TALILNICE	1		1	2		2	1	2		2				
Vodstvo TO P P									1	347	337	342	337	
Valjarna bl. št.									5	206	206	207	199	
Valj. deb. pločevine						1	2	2		283	273	274	272	
HL. valjarna Bela					1				1	196	199	200	200	
HL. valjarna Jes.									1	70	58	61	60	
Profilarna							1			41	48	43	51	
Vratni podboji										1145	1121	1129	1119	
TOZD PLOŠČ. PROGR.					2	3	4	9		2				
Vodstvo TO O P									1	150	162	155	157	
Valj. žice							1		3	236	228	231	222	
Zičarna	1		1	2		1				164	143	152	141	
Jeklovlek						1	1		2	257	265	264	255	
Elektrode										85	79	79	79	
Žebjarna														
TOZD OKROGLI PROGR.	1		1	3	2	1		6		894	877	883	854	
Vodstvo TO T D									2					
Strojni obrati	3		3	4	2	1	1	8		378	292	311	298	
Vzdrževalni obrati	3		3	3	4	1		8		974	1060	1043	1064	
Energetski obrati						1	1	2		250	242	243	238	
Transportni obrati					1			2		342	355	349	360	
Materialno gospodarstvo														
TOZD TEHN.														
DEJAVNOSTI	6		6	8	7	4	1	20		1946	1949	1948	1960	
TOZD KOMERCIALA										158	161	157	160	
TOZD DRUŽB.														
STANDARD						1	1	2		195	192	196	188	
Poslovodni odbor									9	5	6	5		
Fin. račun. sektor										143	142	143	143	
Kadrovski sektor									1	86	98	99	89	
Pripravniki	1	1		2						34	38	28	40	
Splošni sektor							2		2	196	206	203	207	
CSI										14	17	15	17	
SEOI										121	122	122	123	
Sektor tehn. kontrole		1		1						210	213	210	214	
Sektor za razv. in razis.										66	59	60	59	
Služba za plan procesa										17	17	16	17	
Sektor za inženiring										74	80	77	80	
DSSS	1	2	3		2	1		3		970	988	979	994	
ŽELEZARNA	9	2	1	12	13	4	15	12	1	45	6176	6230	6209	6226

Obvestilo

Zveza inženirjev in tehnikov občine Jesenice organizira v sredo, 27. januarja, ob 18. uri v spodnjih prostorih Kazine predavanje z naslovom: »Uporaba procesnega računalnika v Jeklarne 2 in optimalno vodenje elektro energije«.
Predavali bodo: Franc Novak, Iztok Polak in Aleš Soklič.
Vljudno vabljeni!

Popravek

V poročilu z zadnje seje delavskega sveta v prvi letošnji številki glasila smo napačno zapisali, da so sodelavci prejeli zlate plakete RAST YU 87 za izdelavo novega mikrolegirane jekla NiMo 390 in NiMo 490. Pravilno se ime teh novih mikroleiranih jekel glasi: NIOMOL 390 in NIOMOL 490.

Za neljubo napako se opravičujemo tako dobitnikom zlate plakete RAST YU 87 kot bralcem Železarja.
Uredništvo

Zimski oddih v ČSSR

Delavce Železarne obveščamo, da se še lahko prijavijo za zimski oddih v Donovaly (ČSSR) pri organizatorju za oddihe, prevoze in izlete (☎ 32-11).

Napadi na družbeno lastnino (3)

Predsedstvo stalne akcijske konference ZK Železarne je na razširjeni seji 11. decembra lani ugotovilo, da se v Železarni srečujemo s tremi vrstami vprašanj, ki se postavljajo v zvezi z govoricami o nepravilnostih: 1. kršitve, ki imajo značilnosti gospodarskega kriminala, 2. primeri, ko gre za malomarnost, ki izhaja iz nespoštovanja delovne in tehnološke discipline, in 3. čiste izmišljotine, ki nimajo nobene osnove. Med drugim je sklenilo, da o teh vprašanjih in drugih problemih v mesecu januarju organizira problemsko konferenco ZK Železarne, »na kateri bi spregovorili in poiskali rešitve nazakanih problemov«.

Takorekoč isto problematiko, vendar s širšega družbenega vidika in zato tudi pod drugačnim imenom (»uresničevanje ustavnosti in zakonitosti«), je obravnaval tudi Centralni komite ZK Jugoslavije na svoji 10. in 11. seji. CK ZKJ se je med drugim zavzel za to (povzemam po prilogi Komunističnega programa iz leta 1987), da moramo »od kritičnega opisanja in ostrih diagnoz, od uspešnih dognanj in ocen, naprej, h kar najbolj vsestranskemu in pronicljivemu ugotavljanju pglavitnih vzrokov za takšne odnose in za celotno stanje, še posebej pa k ugotavljanju jasnih smeri za celotno družbeno akcijo, ki bo morala brez odloga in odločno z vso resnostjo in pripravljenostjo vsemu temu slediti, da bi te odnose in takšna obnašanja lahko radikalno spremenili«.

Temu »metodološkemu napotilu« sledi kratek, vendar celovit opis aktivnosti, ki naj bi jih ZK sprožila »v fronti organiziranih socialističnih sil in znotraj političnega sistema socialističnega samoupravljanja« (podčrtal B. L.): »Odpraviti mora vzroke, ki povzročajo kršenje ustavnosti in zakonitosti, onemogočati mora pojave nezakonitega obnašanja in njihove nosilce, spodbujati mora državne organe in vse institucije sistema k bolj energičnemu izvrševanju predpisov in k zaščiti ustavnosti in zakonitosti, odpirati pa mora tudi brez-kompromisno idejnopolično in delovno diferenciacijo ter klicati slehernega na konkretno odgovornost za nezakonito delovanje.«

»Odgovornost komunistov« — takšno je stališče CK ZKJ — »se tod ne more odložiti ali prevaliti na take ali drugačne sovražne sile, pa tudi ne skriti pred očmi in kritiko najširše

socialistične javnosti. Zveza komunistov ne sme dovoliti toleriranja surovih in številnih pojavov kršenja zakona, malverzacij in birokratsko tehnokratskih uzurpacij, ki rušijo razvoj in stabilnost celotne družbe.« KAJTI: »Samoupravna družba se lahko razvija samo kot odgovorna družba, katere konstitutivni element je konsistentni pravni sistem z uresničljivimi normami ter dosledno in nepreklicno uresničevanje vseh vidikov dogovornosti. To so družbena kontrola, argumentirana kritika dela organov oblasti in samoupravljanja kot tudi nosilcev samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij.«

Izvedba problemske konference ZK Železarne o nepravilnostih v skladu z gornjimi usmeritvami CK ZKJ vsekakor ne bo lahka naloga, saj je že v samih ugotovitvah in sklepih predsedstva akcijske konference čutili nekakšen strah ali vsaj zadržanost. Stališče, kot na primer: »Vključevanje predsedstva SAK naj ne vodi k »spolitizaciji«, temveč k reševanju problemov, da bi ohranili dobro ime in pomembnost delovne organizacije«, ali pa: »Načeloma naj se ZK ne bi ukvarjala z nepravilnostmi, potrebno je doseči stopnjo samoupravne organiziranosti in probleme reševati preko institucij samoupravnega odločanja«, vsekakor že vnaprej hromi akcijo ali jo vsaj poskuša zamejiti. Ob zahtevi, da je treba iti naprej »od kritičnega opisanja in ostrih diagnoz, od uspešnih dognanj in ocen, h kar najbolj vsestranskemu in pronicljivemu ugotavljanju vzrokov za takšne odnose in takšno stanje« in k »ugotavljanju jasnih smeri za celotno družbeno akcijo«, se nikakor ne bo mogoče izogniti neprijetnemu vprašanju, kako

se je kdo, glede na svoj položaj in funkcijo v določenem organu, v zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi, stanjem in odnosi, obnašal. K temu poziva tudi trdna odločenost predsednika poslovnega odbora Železarne Borisa Breganta, izražena v novoletni številki Železarja: »Tako kot zdravljenja težke bolezni ni mogoče uspešno speljati brez neprijetnih in včasih bolečih kirurških posegov, tako bomo tudi v Železarni po natančno določeni diagnozi morali ozdraviti načete dele in izločiti jedra, okoli katerih se zbirajo srtonosni bacili.« Nič manj odločno pa ne zveni tudi izjava Igorja Mežka (Železar, 19. novembra 1987): »Na samoupravnih organih je potrebno rešiti vse dvome in sence, ki so sedaj nad nami. Vsa sumničenja, ki so prisotna, je potrebno razgaliti in razjasniti.«

V nasprotju s tem pa je mnenje našega znanega kriminologa dr. Janeza Pečarja. Članek, ki obravnava podobno tematiko, s poudarkom na vlogi ZK in njenih članov pri uveljavljanju ustavnosti in zakonitosti (»Več kot je norm, več je kršitev«, Delo, SP, 26. decembra 1987), končuje zelo pesimistično. »Zaostrene razmere, gospodarska kriza, upadanje morale, siromašenje na eni in blagostanje na drugi strani vedno rojevajo ne le kriminalne revščine, ampak tudi kriminalne blaginje. Od tod seveda spet vprašanje, na kateri strani bo več članov ZK in ali od njih sploh lahko pričakujemo drugačno moralno, kot je tista, ki je v družbi splošna. Ali nas pričakovanja ne vodijo v nova razočaranja?«

Naj temu pesimističnemu vprašanju pritrdimo tudi mi v našem okolju ali naj raje počakamo na sklepe problemske konference ZK, od katere vsi, tako komunisti kot nekomunisti, glede na razširjenost govorice, polresnic in resnic, oslabljenega medsebojnega zaupanja in glede na neprepredljivost ter pomanjkljivost informacije tovariša Poljsaka prav gotovo veliko pričakujemo?

Božidar Lakota

Kaj je novega v sindikatu

● Izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata Železarne je na zadnji seji v letu 1987 28. decembra obravnaval pregled zapisnika prejšnje seje, predlagal člana sindikata v razpisno komisijo za podpredsednika poslovnega odbora za finance, obravnaval stanovanjsko problematiko, pregledal zapisnike osnovnih organizacij sindikata itd.

● Pri pregledu zapisnika so ugotovili, da izvrševanje sklepov prejšnjih sej poteka v skladu s predvidenimi termini, le pri pridobivanju nekaterih strokovnih odgovorov stvari zaostajajo in je potrebno nanje opozoriti.

● V razpisno komisijo za imenovanje podpredsednika poslovnega odbora za finance so predlagali dva člana, obenem pa zahtevali, da poslovodni odbor ali strokovna služba na delavskem svetu Železarne pojasni podrobnosti v zvezi z razpisom in se javno opredeli do kandidata, ki mu v tem času dajejo prednost pred drugimi kandidati s sicer ustrezno formalno izobrazbo, strokovna služba pa naj skladno z našimi možnostmi pridobiva strokovnih kadrov pripravi predloge sprememb tudi v naših samoupravnih aktih z namenom, da bi se v prihodnje izognili takim in podobnim težavam.

● Zaradi nedoseganja načrtovane stanovanjske gradnje na Jesenicah in zaradi že ugotovljenih pomanjkljivosti v izkoriščanju stanovanjske pravice in podobno, je problem ustrezne stanovanjske rešitve za železarje vedno težji. Po oceni strokovne službe se seznam čakajočih za pridobitev stanovanja več iz leta v leto, najmanj 80 družin naših delavcev pa živi v skrajno neustreznih bivalnih pogojih. Izvršni odbor KOOS zahteva, da k reševanju stanovanjske problematike v Železarni pristopimo agresivno in odločno na vseh področjih, od strokovnih služb Železarne do občinskih organov, stanovanjskega gospodarstva in angažiranja proslincev, ki bi se ob primernih programih lahko aktivneje vključevali v reševanje stanovanjske problematike. V Železarni je potrebno maksimalno izkoristiti finančne možnosti za novogradnje, adaptacije in zagotavljanje ustreznega standarda sedanjih stanovanj, kar naj ob že

predlaganih ukrepih strokovne službe prispeva k hitrejšemu reševanju te problematike.

Stolpič na Koroški Beli naj se čimprej preuredi v stanovanja.

Skladno s predlogom strokovne službe je potrebno uskladiti samoupravni sporazum in pravilnik o urejanju stanovanjskih zadev. Izvršni odbor tudi zahteva od strokovne službe načrt kratkoročnih in srednjeročnih rešitev, tako da bo stanovanjska problematika vsaj razpolovljena.

● Iz zapisnikov osnovnih organizacij sindikata je vidno, da so v nekaterih osnovnih organizacijah sindikata že izvedli občne zbornice, v drugih pa bodo v januarju. Konec januarja bodo občni zbori oziroma konference tudi v osnovnih organizacijah sindikata delovne skupnosti skupnih služb, kjer smo pričakovali nekatere organizacijske rešitve na področju sektorjev. Če teh rešitev ne bo, bodo izvedeni občni zbori oziroma konference po sedanjih osnovnih organizacijah sindikata.

● Rešeni sta bili tudi dve prošnji za pomoč pri izvedbi tekmovanj. Izvršni odbor

ELEKTRODE — TOZD OKROGLI PROGRAM

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata obrata Elektrode so se na šesti seji 4. decembra dogovorili, da bodo občni zbori pripravili 12. decembra. Pričakujejo, da se ga bo razen predlaganih delegatov udeležilo tudi čimveč sodelavcev. Boinim sodelavcem so dodelili po 10.000 din pomoči, kupili pa so tudi karte za smučanje.

ŽEBLJARNA — TOZD OKROGLI PROGRAM

Na 24. seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata obrata Žebljarna, ki je bila v četrtek, 3. decembra, so predlagali samo predsednika novega izvršnega odbora in predsednika delovnega predsedstva občnega zbora.

Pregled sestankov SDS

V mesecu decembru je bilo poslano samoupravnim skupinam v obravnavo gradivo o problematiki množične inventivne dejavnosti, ki ga je pripravila komisija za inovacije in novatorstvo pri konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne. Gradivu je bil priložen tudi poseben anketni list; le-te je zbirala KOOS sindikata Železarne z namenom, da bi na osnovi mnenj SDS čimprej predlagala dopolnitev samoupravnih aktov v zvezi s to problematiko. Žal se, kot bomo videli iz naslednjih pregledov, niso vse SDS oziroma obrati enako odzvali na to pobudo. Iz marsikaterega obrata namreč zapisnikov s sestankov SDS nismo prejeli.

Se pred tem (v novembru) pa so SDS razpravljale o predlogu zunanjih članov, predsednika in podpredsednikov skupne disciplinske komisije, osebnih dohodkih, ukrepih, tako da imamo od posameznih skupin tudi po več zapisnikov. Seveda se bomo pri povzemanju omejili le na bistvene probleme, na katere opozarjajo skupine. Najprej si ogledajmo še nekaj zapisnikov SDS iz delovne skupnosti skupnih služb iz novembrskega programa (predvsem pripombe v zvezi z devetmesečnimi poslovnimi poročili).

Delovna skupnost skupnih služb

SDS oddelek za študij dela in časa je očitno zelo skrbno proučila devetmesečno poslovno poročilo, kot lahko vidimo iz njenih pripomb. SDS meni, da bi morali biti podrobneje navedeni vzroki za devetmesečno izgubo oziroma pozitivni učinki sprejetih sanacijskih ukrepov, ki so vplivali na njeno zmanjšanje. SDS ugotavlja, da se ob doseženih rezultatih pojavlja »veliko število nasprotnih si trditve«. Nekaterim notranjim vzrokom za izgubo bi bilo treba dati večji poudarek. Posebej komentirajo izgubo v TOZD Ploščati program. Pravijo, da se kot glavni vzrok za izgubo v tej TOZD navaja pomanjkanje naročil, vložka in delavcev ter povečanje zastojev, kar pa ni povsem v skladu z ugotovitvijo, da je glavni izpad proizvodnje v obratu Valjarna debele pločevine, ki pa je, kot pravijo, »lahko posledica spremenjenih kapacitet«, česar pa v obrazložitvi ni. V poročilu je premalo poudarjena tudi problematika strukture izdelkov in doseženega izplačila (na primer: plemenito visokolegarnih jekel smo izdelali samo 88 % glede na družbeni plan, izplen v Valjarni bluming štelok pa je bil za 8 % nižji od načrtovanega in 5 % nižji od tistega v letu 1986). Dalje: tudi iz reklamacij je vidno poslabšanje stanja na področju dimenzijskih odstopanj in zamenjave izdelkov, kar kaže na slabši odnos do dela. SDS se ne strinja z ugotovitvijo, da šolani kader zapušča Železarno zaradi brezperspektivnosti. »Breperspektivnost pomeni«, pravijo, »da nimamo ustreznega razvoja, čeprav smo v srednjeročnem planu sprejeli, da bomo sedanjo kadrovsko strukturo bistveno izboljšali. Breperspektivnost ni neizdelan sistem nagrajevanja in nestimulativni osebni dohodki.« V poročilu jih moti tudi navedba, da smo zmanjšali prevoz po železnici, ki ima v primerjavi s kamionskimi prevozi bistveno nižje cene. Prav tako jih moti, da se kot posledico slabega gospodarskega stanja v državi navaja, da se naročila zmanjšujejo, dobavni roki skrajšujejo ter da so naročniki vse zahtevnejši glede dobavnih rokov, kvalitete izdelkov in točnih količin dobave. To pomeni, po njihovih besedah, samo to, da so se začeli naročniki končno le gospodarno obnašati. Zaskrbljuje jih tudi ugotovitev

o delovanju samoupravnih organov: da je imel odbor samoupravne delavske kontrole samo dve seji, odbor za informiranje le eno, vse seje konferenc delegacij pa so bile nesklepne. Ugotovitev, da je osebni dohodek porasel z indeksom 1,97, obračunani davki in prispevki pa so višji (indeksna rast 2,04), je po njihovem mnenju v nasprotju s širšimi družbenimi usmeritvami. Več pripomb so imeli tudi na poslovno poročilo delovne skupnosti. Moti jih zelo različen pristop pri prikazovanju dela po posameznih oddelkih (treba ga je poenotiti!). Razčistiti je potrebno tudi, kaj zajemajo pogodbe o delu (predvsem zato, ker se vedno bolj poudarja, da je v skupnih službah preveč zaposlenih). Pri materialnih stroških je treba preveriti visoke indekse potnih stroškov in porasta sredstev za reprezentanco (gre morda za slabo načrtovanje?). Še posebej jih moti, da izračuni v poslovnem poročilu niso med seboj primerljivi in tako seveda ne služijo svojemu namenu. O odgovoru podpredsednika poslovnega odbora glede premakljenega delovnega časa meni naslednje: a) Ob 9-milijardni izgubi se prenehajmo prepirati o PDC in se pričnimo pogovarjati o vsebini našega dela in možnostih za izboljšanje stanja. b) SDS zahteva, da se mora to vprašanje enotno urediti za delovno skupnost; ne pristanejo na uvajanje posameznih izjem. Z odgovorom na delegatsko vprašanje, ki jim ga je posredoval občinski svet sindikata Jesenice in je bilo objavljeno tudi v občinskem »Delegatu«, se SDS, kot pravi, »ne more strinjati«. Zato je od sindikata v delovni skupnosti zahtevala, da do navedenega odgovora zavzame stališče in ga posreduje jeseniškemu občinskemu sindikalnemu svetu.

SDS energetsko gospodarstvo pripominja, »da pri finančnih rezultatih v DO ravno v tistih postavkah, kjer bi se največ prihranilo, izkazujemo prekoračitve (potni stroški, dnevnice, pisarniški material)«. SDS kontrola kvalitete ob devetmesečnem poslovnem poročilu izraža dvom, da izguba znaša le devet milijard din. Kot glavne vzroke za izgubo navaja: slab izplen, veliko porabo energije ter slabo delovno in tehnološko disciplino. Nadalje navaja, da je bilo v novi jeklarni doslej (sestane je bil 12. novembra) 25 tisoč ton izmečka, kar pomeni enomesečno proizvodnjo bluminga. V njej je tudi preveč zastojev (okvare peči, pomanjkanje ponvice, zakladalni žerjav). Če bi hoteli izboljšati izplen, bi morali po njihovem mnenju več sarž oditi na kontinuirno v obeh jeklarnah. Zanimajo jih tudi, koliko znašajo dolgovi kupcev Železarne in kako bomo izgubo sanirali. SDS tehnološki laboratorij ugotavlja, da nekateri obrati izkazujejo precej manjšo produktivnost na delavca kot v prejšnjem letu. Problem komentirajo takole: »Pravilno bi bilo, da bi bili vzroki za to prikazani in prav tako posamezniki, ki za to odgovarjajo. Vsa leta za nazaj govorimo, da so glavni vzroki pomanjkanje delavcev in naročil, o vseh ostalih nepravilnostih in odgovornosti pa ne razpravljamo.« Tudi to SDS zanima, kakšna je resnica o govoricah glede nepravilnostih in kraji v Železarni. Po njihovem mnenju določene govorice peljejo v nepravo smer in ustvarjajo določeno malodušje med delavci. SDS prosi, da se delavcem o govoricah poda natančna in resnična informacija. SDS kemijski laboratorij HVB opozarja, da je zaradi pomanjkanja sredstev vzdrževanje aparatov in prostorov oteženo. Sicer že naročenih rezervnih delov iz uvoza še vedno ni. Posebej opozarjajo, da je popravilo talnih oblog nujno, ker hoja po prostoru pri delu s steklovino ni več varna. Za zamenjavo dotrajenih VINAS plošč je SDS prosila že 30. septembra 1985, ponovno pa na problem opozorila tudi 9. marca lani. SDS operativna opozarja, da stanje v sektorju inženiring zaradi prepočasnega uvajanja nove organiziranosti postaja

nevzdržno. Zato zahteva pojasnilo o vzrokih za takšno stanje, pa tudi, da se v zvezi z njim prouči odgovornost vodstva delovne skupnosti skupnih služb in poslovnega odbora.

TOZD Talilnice

Iz obrata Jeklarna smo prejeli zapisnike SDS SM peči in livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, BBC peč, kontiliv 1, 2, in 3, priprava Fe-legur, priprava talilniških odpadkov ter kamnomol. Vse SDS so obravnavale predlog za zunanje člane, predsednika in podpredsednike skupne disciplinske komisije. SDS SM peči in livna jama 1 pod razno opozarjajo (gre za ponvičarje v livni jami), da je podest pri sedmi peči precej pomaknjen od proge žerjave. Zaradi tega težko nameščajo hidravlični cilindri na ponvico. Ker so možni padci pod podest, bi po njihovem mnenju kazalo del podesta pomakniti naprej. Na sestanku SDS kamnomol je bilo pod razno dogovorjeno glede posamičnih začasnih zadolžitvev delavcev v zvezi s proizvodnjo dolomita v zimskem času.

TOZD Ploščati program

Iz OBRATA VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS adjustaža bluming 1, 3 in 4, adjustaža štelok Bela 1 in 2 ter adjustaža štelok Javornik. Od navedenih so SDS adjustaža bluming 1, adjustaža štelok Bela 1 in 2 ter adjustaža štelok Javornik obravnavale tudi problematiko množične inventivne dejavnosti. SDS adjustaža bluming 1 je obravnavala tudi delo osnovne organizacije sindikata v preteklem mandatu obdobju in v zvezi s tem postavlja naslednje vprašanje: »SDS sprašuje, zakaj so v OOS (verjetno mislijo IO OOS, opomba B. L.) izbrani vedno eni in isti člani in kdo jih delegira. Menijo, da je sindikat še zmerom premalo prisoten med delavci in da velikokrat ne odigra svoje vloge.« Pod razno pa jih zanima, kako lahko nastajajo takšne razlike pri izplačilu osebnih dohodkov pri istem delu in enakih »procentih«. Vprašujejo tudi, zakaj nikoli ne dobijo odgovorov na vprašanja, ki jih postavljajo na SDS. SDS adjustaža Bela 1 in 2 izraža željo, da bi se sestanka delovne skupine občasno udeležil tudi vodja oddelka oziroma obrata. Poudarek pod točko razno je bil na vprašanju »preizkusa vrednotenja dela v adjustaži štelok«. Večina delavcev ima, kot pravijo, »probleme s preživetjem«. Sicer pa izpostavljajo naslednja vprašanja: »Kaj je s premijo za izvoz? V zadnjih mesecih dodatno adjustiranje pločevine za izvoz presega petsto ton, v zadnjem mesecu okoli 1000 ton. Zakaj so premije odvisne od izplačila na štelku in blumingu, na katerega v adjustažah štelok nimamo vpliva?« SDS adjustaža štelok Javornik v zvezi s »problematiko množične inventivne dejavnosti« ugotavlja, da se v obratu inovacije ne pojavljajo, čeprav bi bile v obratu, ki je star in v katerem je mnogo ročnega dela, vsekakor potrebne. Nagradili naj bi samo tiste inovacije, ki so uresničljive. Pod razno se ponovno pritožujejo nad plačilnimi skupinami (težko ročno delo) in nad nevdržnimi delovnimi pogoji, ki jih, kot pravijo, lahko primerjajo s tistimi izpred dvajsetih let. Izrecno izpostavljajo tudi problem ogrevanja: kaloričnejši in cevi za ogrevanje obrata so bili nameščeni že pred leti, vendar »pa vse skupaj ne dela«.

(se nadaljuje)

Center za samoupravljanje in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

Mladinska organizacija jeseniške občine v letu 1988

Mladim v jeseniški občini se zdela ni vseeno, kaj se bo dogajalo na vseh področjih v letu 1988. To je dokazala tudi udeležba na letni programski seji občinske konference zveze socialistične mladine Jesenice, ki je bila v decembru 1987 v Mojstrani.

Čeprav je morda samo poročanje o seji malo pozno, pa vsebinska tematika prav nič ne izgublja svoje aktualnosti. Da na sejah ne bo dolgočasno in da razprava ne bo minila v stilu klasičnega molka, je dala slutiti že zelo številna udeležba mladih ter prisotnost ostalih družbenopolitičnih organizacij, skupščine občine ter izvršnega sveta. Mladi so najprej zasedali na svojih področnih konferencah, nato pa še na skupni seji občinske konference ZSMS; skupaj z volitvami nekaterih novih članov predsedstva občinske konference je seja trajala polnih pet ur.

Glavne in najširše ter stalne naloge v ZSMS so bile podane že v programskih usmeritvah občinske konference za leto 1988: da bo delo še naprej temeljilo na usmeritvah kongresnih dokumentov ZSMS in ZSMJ ter na izvajanju usmeritev republiške konference ZSMS, še naprej bomo aktivno delovali znotraj samoupravnega socialističnega sistema ter skupščinskega sistema, sodelovali bomo z vsemi ostalimi družbenopolitičnimi subjekti na podlagi enakopravnega, demokratičnega in argumentiranega dialoga, sprejemali bomo pobude mladih iz osnovnih okoliš, jih ocenili in omogočili, da se uresničijo. Med stalne naloge sodi vpeljevanje področnih konferenc (konference mladih v združenem delu, konferenca mladih v vzgoji in izobraževanju ter konferenca mladih v interesnih dejavnostih) v življenje in delo mladih, da bi s tem posredno aktivneje skrbeli za kadrovske politike v občinski konferenci. Letos se v ZSMS izteka mandat, zato bo potrebno izpeljati vse aktivnosti za programsko volilne konference v osnovnih organizacijah. Tudi v prihodnosti ne smemo zanemarjati izmenjavanja izkušenj in sodelovanja s pobratenima občinama Trbovlje in Valjevo ter zamejstvom. Že iz teh

širših programsko delovnih načrtov lahko izpeljemo mnogo konkretnih nalog.

Vendar je bilo takih še največ razbrati iz same razprave na seji, tako da je bilo na koncu razprave sprejetih kar nekaj dodatnih sklepov in pobud. Našteli smo jih nekaj:

— na ustrezne organe in komisije v vzgojnoizobraževalnem procesu bomo po analizi v osnovnih šolah dali predlog za preoblikovanje vsebine predmeta družbeno09-moralna vzgoja,

— na Vzgojnoizobraževalni zavod Jesenice bomo dali pobudo po povezovanju in združevanju interesnih dejavnosti. Kjer na kakšni šoli nimajo možnosti za realizacijo in razvijanje določene interesne dejavnosti, učenci pa si jo želijo, naj se povezujejo z drugimi osnovnimi šolami v občini, kjer te možnosti imajo (na primer plavanje, krožek robotike itd...),

— konferenca mladih bo v sodelovanju s CSUI Jesenice organizirala tematski razgovor ali okroglo mizo na temo »Pravice in dolžnosti mladih v vzgojno-izobraževalnem procesu«.

Take sklepe so predlagali mladi iz konference mladih v vzgoji in izobraževanju, konferenca interesnih dejavnosti pa je izpostavila probleme, ki jih imajo mladi po krajevnih skupnostih s pridobivanjem prostorov za svoje delovanje. Tudi oni so sprejeli sklep, da se bo občinska konferenca vključevala v reševanje teh problemov v krajevnih skupnostih, obenem pa Kulturni skupnosti Jesenice dala pobudo za organiziranje širše ponudbe kulturnega življenja v jeseniški občini.

Nič manj konkretna ni bila razprava delegatov konference mladih v združenem delu, ki so nenadno tudi najbolj občutili vse ukrepe in težave združenega dela in ekonomske

politike, ki nas tare ter to svoje nezadovoljstvo potrdili s sklepom javnega nestrinjanja s takšnim protinflacijskim programom in ukrepi naše vlade. Postavljeno je bilo tudi marsikatero vprašanje glede problematike v gospodarstvu naše občine, da je potrebno na skupnosti za zaposlovanje in v skupščini občine pridobiti realno oceno rasti zaposlovanja oziroma njenega zmanjšanja v gospodarstvu in negospodarstvu občine in še zlasti v Železnici.

V razpravo so se aktivno vključevali tudi gostje konference, ki so predvsem skušali odgovoriti na nekatera vprašanja iz razprave. Čeprav smo se vsi sicer pripravili spopasti z vsemi težavami, ki jih imamo, je čutili neko negotovost, kaj nam bo prinesel jutrišnji dan. Morda več ustvarjalnosti, demokratičnega duha in pripravljenosti za skupno reševanje težav ali pa morda samo nov ukrep?!

MP

PRIPRAVLJENOST

JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

Sestrelitev satelita z drugim satelitom je izjemno zahteven proces. Satelit — lovec mora imeti ogromno senzorjev, računalniški in navigacijski sistem in ostalo posebno občutljivo elektronsko opremo. Američani menijo, da Sovjetska zveza lahko ogrozi satelite na višini od 200 do 1.000 kilometrov. Na tej višini se giblje večina ameriških satelitov.

Roparji in policaji

Američani so uradno izjavili, da so se zaenkrat odzvali na izziv sovjetskih satelitov — lovcev samo z varnostnimi ukrepi. Prav tako zatrjujejo, da so se za vsak primer zaradi povračilnega ukrepa s sovjetske strani zavarovali z namestitvijo rezervnih vohunskih plovil v nedosegljivih vesoljskih tirnicah. Ameriški načrtovalci poudarjajo, da imajo vojaški sateliti, ki so v višjih tirnicah, pomembno vlogo v sistemu jedrskega zastraševanja. Sedanje ameriško in sovjetsko protisatelitsko orožje je namenjeno uničevanju ciljev na tirnicah Zemlje. Največje žrtve bodo izvidniški sateliti.

Vojna kirurgija

Dovršenost nove izdaje knjige akademika prof. dr. Izidorja Papa, generalpolkovnika, je pravzaprav zbir praktičnih izsledkov vojne kirurgije prve in druge svetovne vojne.

Obisk splošne srednje vojaške šole Franc Rozman-Stane v Ljubljani

Šolo sem obiskal z namenom, da bi kaj več zvedel o vojaških šolah in vojaških poklicih. Sem namreč pred odločitvijo, kako si izbrati pravi poklic. Zanima me poklic pilota. Zato me je še posebej zanimalo, kakšno je delo in življenje na tej šoli. Že ko sem zagledal šolsko stavbo, se mi je zdel popolnoma drugačna, kot sem si jo predstavljal. Bila je namreč zelo moderna.

Najprej smo odšli v dvorano, v kateri smo imeli predavanje, nato pa smo si ogledali še film o vojaških poklicih. Predavatelj nam je predstavil pogoje študija. V osnovni šoli moraš biti dober učenec, v fiziki, matematiki in kemiji moraš imeti dobro oceno. Nadvse pomembno pa je zdravstveno stanje.

V vojaški šoli imajo tretjino učnih ur družboslovnega izobraževanja, skoraj polovico učnega programa obsegajo naravoslovno-matematični predmeti in deset odstotkov učnih ur je namenjenih predmetom vojaškega izobraževanja. Ti predmeti so: osnove vojaške tehnike, pehotna oborožitev s poukom streljanja, obča taktika s taktičnim urjenjem, osnove vojaških predpisov in postrojevalnega dela ter osnove vojaške topografije.

Na šoli delujejo v prostem času tudi različne interesne dejavnosti. To so glasbene in športne aktivnosti. V času šolanja organizirajo razne ekskurzije v enote JLA in vojaške šolske centre. Imajo pa tudi organizirana taborjenja (smučanje, plavanje, streljanje in druge večine). Vsi učenci v vojaški šoli opravijo tečaj plavanja, smučanja. Opravijo tudi vozniški izpit B in C kategorije.

Na šoli prirejajo tudi ples, da popestrijo življenje učencev. V času šolanja imajo učenci brezplačno stanovanje, hrano in šolski pribor ter civilno in delovno obleko. Učenci prejmejo tudi žepnino in povračilo potnih stroškov.

Po uspešnem šolanju na splošni šoli gredo lahko študirat tudi na akademijo. V prvem letniku izbirajo med:

- pehoto,
- artilerijo,
- oklepno mehaniziranimi enotami,
- inženirstvom,
- zvezami,

— atomsko-biološko-kemično obrambo,

— intendantsko službo in

— geodetsko službo.

V času šolanja opraviš tudi vojaški rok. V šoli si želijo posebno se Gorenjcev zaradi plezanja in hoje po goratem svetu. Najpomembnejši zahtevi v vojaški šoli sta red in disciplina.

Obiskali smo tudi internat, v katerem živijo gojenci te šole. V internatu so štiri nadstropja: v prvem nadstropju je prvi letnik, v drugem nadstropju drugi letnik itd. Ogledali smo si tudi sobe. Bile so zelo urejene, nikjer nobenega prahu in smeti. Imajo tudi majhno jedilnico, glasbeno, književno in strelsko sobo in dvorano za družabne večere.

Aleš Berlot, 7. a
zgodovinski krožek
OS Tone Čufar Jesenice

Mimogrede

Vsak ima pravico do norosti, toda zdi se mi, da nekateri to zadnje čase zlorabljajo. Jaz sem za kruh! (cirkusa imam dovolj.)

Svojih otrok ne bom pošiljal v šole. Sami se bodo učili na naših napakah.

Inflacija je samo stoodstotna. Višek so vrnili gospodarstvu.

B.F.

Mladi smo, polni problemov in želja

Zazrem se v jasno nebo. Sledim razigranim oblakom, ki se podijo po nebu. Jadrajo sem in tja in zdi se mi, da še sami ne vedo, kaj hočejo, kaj si želijo, kje se bodo ustavili.

Zamislim se. Tudi mladi smo polni želja, a vselej te želje niso izpolnjene. Tudi mi smo kot oblaki, ki jadrajo in begajo sem in tja. Zopet pogledam v nebo. Pogled se mi ustavi na enem samem oblaku, ki se leno premika po nebu. Oddaljuje se od ostalih, kot da bi želel biti sam, proč od vsega. Kaj nismo tudi mi mladi taki? Ali ne vidim v tem oblaku svoje podobe? Seveda, tudi jaz sem včasih tako rada sama in v tej samotni premiš-

lujem. Kot vsak imam tudi jaz polno želja, skritih želja. Toda komu naj jih zaupam? Mami, ki mi je najbližja? Ne, ne vem, če bi me razumela. Gotovo bi se ji zdele otročje in neumnosti. Komu naj jih potem zaupam? Prej ali slej spoznaš, da nimaš nikogar, s katerim bi se pogovarjal in s katerim bi skupaj prebrodila težave, ki bi stopile na pot. Vem, da sem sedaj ravno v teh letih, ko še sama ne vem, kaj bi rada. Vem pa, da potrebujem toplino, razumevanja in pa še marsikaj drugega. Prav taki smo mladi, kot majhni otroci. Tudi mi potrebujemo nekoga, ki bi nas spodbujal, pohvalil, ki bi nas imel rad in bi

mu zaupali, nekoga, s katerim bi preživeli mnogo lepega. Tako mladi iščemo prijatelje. Želimo si sotovaršja ali sotovaršico, s katero bi večino časa prebili skupaj. Vendar ostane ta želja večkrat neizpolnjena, kajti vsi potrebujemo tople razumevalne besede, ki so kot topli sončni žarki.

Toda tu se pravzaprav začnejo nove težave. Zdi se, da smo oblaki, ki brezsilno jadrajo po nebu. Vendar se bodo nekega dne ustavili, a sedaj še ne vemo, kdaj bo prišel ta dan.

Jožica Zgaga, 8. d
OS Tone Čufar
Jesenice

Slavko Tarman

Portreti slovenskih mojstrov fotografije

10

Troje obdobj mojstra Petra Kocjančiča

Fotografska naključja

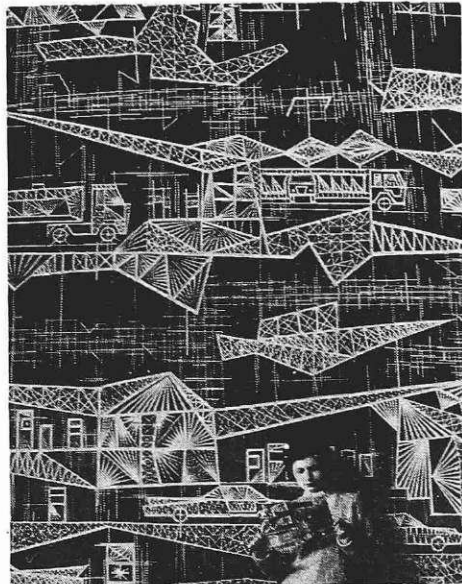
In prišlo je naključje. Kocjančičev moderen pogled se je ustavljal na vse pogostejših primerih fotografskega deleža na grafičnih obdelavah, kakršne so bile njegove. Grafike doživijo v njegovih izdelavih nove, sveže, svobodnejše oblike in poleg tega se uvrstijo v slovenski komercialni svet kot čisto naravna sopotnica svetovnih iskanj in dognanj.

Kocjančičeva fotografska naključja pa so sreča za veliko več, kot je mogoče spraviti v njegov najbližji svet. Tako je postal Kocjančičev življenjski opus posebna zvrst slovenske fotografske umetnosti in sad amaterskega udejstvovanja.

Peter Kocjančič je naš prvi fotograf, ki je določenemu izseku slovenske pokrajine vdihnil nadvsebinsko in ga označil kot pravcati simbol.

Valček za tebe

Pa se mojster, ponosen na svoje dosežke in posebej na priznanja zanje, prav nič ne

Peter Kocjančič: Ornament

spreneveda. Skrbno razlaga: motiv je eno, ne najmanj pomembno opravilo, ki ti ga tako ali tako največkrat podari naključje.

Koliko tisoč umetnin bi tako nastalo z današnjimi aparati. Tisto umetniško pa se rodi na fotografiji po čudežnem postopku, ki ga je sposoben samo tenkočuten ustvarjalec, je mirno zaključil mojster Kocjančič. Umetnina prav gotovo nastane šele v foto laboratoriju. Ali ni mojster svoji najbolj znani fotografiji Valček za tebe, posneti v naravi pod najbolj jasnim nebom, dodal vsebinske oblake šele v laboratoriju. In ali ni koncerta v jaslih mnogo pozneje slikal za družinski album ter mu dobesedno vsilil z vso dramatično ljubkostjo svoj enkratni pečat.

Slovenska fotografija brez mojstra Kocjančiča bi bila isto kot slovenski slikarski impresionizem brez mojstra Jakopiča.

Fantazijski grafični svet

Kocjančičeva vrnitev k čisti likovnosti je skrito čakala. Nastopila pa je, kot da je čakala samo nanj, s skupnim imenom fotografika. To je nekakšen fantazijski svet, ki mu končnega učinka pravilnega organskega obilja ne zagotavljajo avtorjeve poteze s svinčnikom in čopičem, temveč prenos slike s podvojitvami, potrojitvami osvetlitev, svetlobnim filtriranjem, zabrisovanjem, zlivanjem in drugimi čarovnijami fotografskega poklica.

Mojster Kocjančič je živel umetniško in izjemno iskatijsko. Njegovo čutenje je eksploziralo prav v fotografiji in šlo z ramo ob rami s tehniko in še malo pred njo. V njej je nadaljeval pot do popolnoma lastnega vrhunca — vseh sedemdeset let dejavnega ustvarjanja.

Odmevnost

Za mojstra Petra Kocjančiča je fotografija življenje. Od leta 1935 razstavlja na vseh mednarodnih razstavah. S kamero ne beleži samo svojih vtisov o naravi, človeku, življenju. Ne, on z umetniško potezo dopolnjuje fotografijo, jo popravlja in skoraj na novo ustvarja. Mojstru pomenita fotografski aparat ter papir le sredstvo, s katerimi ustvarja svoje umetnine. Odlika Kocjančičeve mojstrske fotografije je predvsem kompozicija. Pri ustvarjanju umetniških fotografij mu je v veliko pomoč okus za estetsko oblikovanje ter prirojen čut za opazovanje narave.

Njegovo umetniško delovanje prehaja preko dobre romantike, kjer zasledimo čudovite slike našega zasanjanega podeželja, preko dobe, ko je mojster ustvarjal in pokazal svoje odlike tudi v ateljeju, vse do abstraktnih fotografije. Tu je dosegel kot avantgardni abstraktni fotografski mojster svoj vrhunec. (Ocena iz razstave v Rio de Janeiru, 1960)

Revija CAMERA je v letu 1938 ocenila mojstrstvo Petra Kocjančiča takole: Mojster iz Ljubljane je nakazal novo pot v fotografski umetnosti. Nasproti globokim sencam je postavil bleščeče sonce, oboje pa je harmonično združil v skladno celoto.

V letopisu za 1939 leto je revija Camera objavila: Čudovita slika je fotografija z naslovom Simfonija dela. Tež umetnini bi lahko dejali tudi slavo pesem človeškemu delu. Videti je, da umetnik Kocjančič ne pozna besede počitek, saj vse probleme, ki se pojavijo pri njegovem umetniškem delu, hitro in zelo uspešno rešuje.

Moja ideja — moj predlog

● Akcija Moja ideja — moj predlog je vzbudila nekaj sodelavcev, ki so se s svojimi prispevki odzvali našemu povabilu.

● V skrinjice je bilo oddanih 13 prispevkov, ki smo jih razvrstili po tematični na predloge: tehnične in tehnološke narave, organizacijske in splošne, katerih namen ni mogoče ozko opredeliti.

Lahko rečemo, da smo s prvimi prispevki lahko zadovoljni, pa čeprav v nekaterih primerih ni podpisa avtorja, ali pa je ta označen samo z začetnico.

● V skrinjicah se je nabralo tudi nekaj kovancev, ki tja ne sodijo, sicer pa je vrednost le-teh že tako nizka, da veliko koristi ni ne tu, ne škoda tam, od koder prihajajo.

Razen prispevka, ki ne sodi v Železarno, so vsi predlogi dobrodošli in bodo obravnavani v strokovnih službah, kjer bo dano mnenje in nakazane možnosti za njihovo uresničitev. Obširnejše poročilo bomo pripravili za prihodnjo številko Železarnja.

● Sodelavci so nam poslali naslednje prispevke:

08/001 — Stane Mencinger: Izboljšanje stanja je v prestrukturiranju, kar reorganizacija tudi je.

08/002 — Izidor Trojar: Odkup počitniških kapacitet na otoku Pagu.

08/003 — Ogrinc, C. revolucije 9. Jesenice: Pobuda za izdelavo avtomobila, s katerim bi zamenjali legendarnega fička.

08/004 — N.N.: Dodeljevanje socialne pomoči in kadrovanje v samoupravne organe in DPO.

08/005 — Delavci: Osební dohodek je nizek in pred prazniki naj se izplača 60.000 din.

04/001 — Janez Gasar, obrat PTV: Predlog za regionalno kontrolo porabe električne energije.

04/002 — Osman Avdič, TOZD Talilnice, obrat Jeklar-na 2: Predlog za kartone socialno ogroženih delavcev.

04/003 — Janez Trček, TOZD Tehnične dejavnosti, PIV: Priporočilo za dosledno zapiranje vrat v proizvodnih halah.

04/004 — Nepodpisano: Sindikat naj ne bo podaljšal roka naše birokracije.

02/001 — Edhem Hodžić: Predlog za izboljšanje dela na kontilivu.

02/002 — Boris Oluški: Predlog za namestitev telefona na kovance za zunanje pogovore.

02/003 — Bogdan Bricelj: Pobuda, da se ob zmanjševanju števila zaposlenih odgovorni delavci predhodno prepričajo v samih obratih.

● Začetek našega sodelovanja je tu, zato vas vabimo, da skupaj razvijamo tudi to obliko izražanja naših predlogov in idej.

Izvršni odbor

Zdrav duh v zdravem telesu

Kulturi in telesni kulturi je bilo v preteklosti in tudi v sedanjosti posvečeno veliko pozornosti in bolj malo sredstev. Tako sta obe dejavnosti poleg izvajanja svojega rednega programa stalno iskali še razne mecene, ki so bili eni ali drugi dejavnosti tako naklonjeni, da so na nek način našli pot in pomagali z dodatnimi finančnimi sredstvi ali z izredno plačano odsotnostjo tistim delavcem, ki so morali biti prisotni pri izvajanju programa.

V preteklosti se je način dodatnega financiranja razvijal stihijno. Uspešnejši so bili tisti, ki so imeli večjo moč in so hkrati vodili katero izmed kulturnih, športnih ali drugih društev. Taki so vedno uspevali v pridobivanju dodatnih sredstev in tudi pri pridobitvi izredno plačane odsotnosti za svoje člane. Taki odnosi in tako stanje je bilo vzrok, da so se nekatere organizacije in društva bolj, drugi pa manj uveljavili.

V Železarni Jesenice smo vedno dodatno podpirali kulturne in telesnokulturne aktivnosti, v katerih so sodelovali naši delavci in njihovi svojci. Zavedali smo se gesla, s katerim smo naslovlili ta prispevek. Prav zaradi tega, ker smo se zavedali, kako pomembno je za zdrav telesni in duševni razvoj delovanje aktivnih delavcev in mladincev, ki so bodoči delavci v Železarni Jesenice, v raznih društvi in organizacijah, smo pričeli razmišljati, kako bi omogočili vsaj približno enake pogoje vsem društvom in organizacijam pri do-

datnem sofinanciranju programa in pri udeležbi na pomembnih nastopih ter pri vzgoji kadrov. Delno nam je uspelo. Sredstva za dodatno sofinanciranje smo namenili v skladu skupne porabe. O teh sredstvih so razpravljali vsi delavci v Železarni Jesenice in z javnim izjavljanjem na SDS odločali, komu in koliko sredstev smo namenili za izvajanje dela programa. Seveda je bilo vsako leto tudi nekaj tistih, ki se s predlogi o razdelitvi sredstev niso strinjali, vendar so bili v veliki manjšini.

Enako smo v Železarni razmišljali tudi o izredno plačani odsotnosti. Vedelimo, da so v nekaterih obratih bolj naklonjeni enim, v drugih pa drugim aktivnostim. Za normalno delo ni sprejemljiv tak odnos. Vsi delavci smo zainteresirani za vse aktivnosti, ki jih gojimo: torej se moramo dogovoriti tudi o tem, kako bomo na enoten način omogočili udeležbo v kulturnih in telesnokulturnih aktivnostih in na vseh področjih. Tudi tu je bilo precej nasprotovanj

posameznikov; na eni strani tistih, ki bi radi negovali le lastno aktivnost, na drugi strani pa tistih, ki jih v pogovorih opredeljujemo kot vedno nezadovoljne razdirače in razbijače vsega, kar ni po njihovo, oziroma, tako kot si oni razlagajo pravilno.

V letu 1985 nam je v Železarni Jesenice uspelo opredeliti najnujnejše potrebe klubov, društev in organizacij po izredno plačani odsotnosti in tako smo vnaprej vedeli, za katere aktivnosti bodo organizatorji prosili izredno plačano ali neplačano odsotnost. To nas je vzbudilo, da smo skupaj z letnim gospodarskim načrtom predlagali tudi določeno število dni izredno plačane in neplačane odsotnosti za posamezne aktivnosti. Na tak način želimo kontrolirati koriščenje odsotnosti z dela za kulturne in telesnokulturne potrebe. S predlaganjem plana odsotnosti smo v veliki meri vzpostavili red na tem področju. Še vedno se sicer najdejo posamezniki ali organizatorji večjih prireditvev, ki se hočejo obnašati po svoje glede odsotnosti z dela pri izvajanju aktivnosti. Žal nekaterim tudi uspeva, ker je neposredna odločitev o odsotnosti odvisna od odbora v TOZD in delovni skupnosti, ki so nekateri bolj, drugi pa manj pristaši posameznih aktivnosti.

V preteklem letu sta bili kultura in telesna kultura močno prizadeti z ukrepi Zveznega izvršnega sveta. Vendar je potrebno po mojem mnenju te aktivnosti gojiti naprej v najmanj že doseženem obsegu. Prav zaradi tega bomo morali vsi razmisliti, kako v prihodnje pomagati kulturi in telesni kulturi. Izredno plačana odsotnost je ena izmed oblik pomoči. Morali bomo razmišljati tudi o finančnem delu teh aktivnosti. Osebo mislim, da smo zainteresirani za kulturnejše in fizično zdrave sodelavce. Z ukinjanjem pomoči tem aktivnostim ostane zaposlenim delavcem in mladini le malo možnosti. Nehote usmerimo sestajanje na druga mesta, če ni kulturnih, rekreativnih in športnih aktivnosti. Ljudje smo družabna bitja in če ni drugih možnosti, se bomo sestajali v gostilnah. No, če ne bo denarja in za to ne kulturnih in telesno kulturnih aktivnosti, pa naj živijo gostilne. Ne upam pa si niti pomisliti, da obstaja med nami kdo, ki bi želel imeti nerazgledane in fizično nerazvite sodelavce. Mislim, da je načrtna gradnja proces, ki se glede na možnosti hitreje ali počasneje razvija in to dalj časa. Kadar pa želimo nekaj na hitro zrušiti, ni potrebno nič razuma, le nekaj dinamita in dovolj neumnega posameznika, ki bo dinamit aktiviral. V imenu kulturnih in telesnokulturnih aktivnosti prosim: NE MINIRAJTE JIH!

Božo Pančur

Proizvodnja v decembru

(Nadaljevanje s 1. strani)

Valjarna žice in profilov

Nižji operativni program (obratovanje v sistemu 5 + 2, namesto 4 + 1) je bil z dobrim delom presežen tako v skupni (za 6,7 %), kakor tudi v končni proizvodnji za prodajo (71,2 %).

Žičarna

Zaradi pomanjkanja naročil določenih kvalitet je bil operativni program precej nižji od gospodarskega načrta, izpolnjen pa v skupni proizvodnji s 110,7 %, pri končni za prodajo pa s 106,8 %.

Jeklovlek

Za konec leta so nam sodelavci iz Jeklovleka postregli z najlepšo možno novoletno čestitko, in sicer z rekordno mesečno proizvodnjo. Operativni program skupne proizvodnje je bil presežen za 14,5 %, končna za prodajo pa za 24,3 %. Čestitamo!

Elektrode

Nasprotno kot v Jeklovleku pa v Elektrodah niso končali leta z bleščicim rezultatom. Res je, da so skupno proizvodnjo presegli za 3,8 %, vendar izključno na račun elektrodnih mas in ognjevzdržnih materialov. Izpad proizvodnje pri varilni žici in praških je zaradi pomanjkanja naročil, povečana odsotnost delav-

cev in zastoji pa so preprečili doseči načrtovano proizvodnjo oplaščenih elektrod. Končna proizvodnja za prodajo pa je bila izvršena le s 93,3 %. Nekaj boljša je bila odprema (98,0 %), tako da so se končne zaloge nekoliko znižale.

Želblarna

Nižji operativni program skupne proizvodnje je bil dosežen s 95,3 %. Vzrok izpada je v povečanih mehaniških zastojih in nenormalno visoki odsotnosti delavcev proti koncu meseca. Precej boljša je odprema, ki je bila dosežena s 114,3 % glede na operativni program.

Miloš Piščanec

Železarski globus

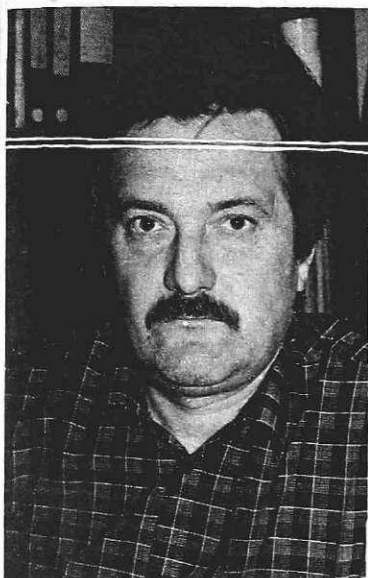
BRAZILIJA

Državna rudarska družba Minas Gerais nakopuje vsako leto manj železove rude. Tako so se leta 1985 nakopali 126,7 mil. ton, leta 1986 je bila ta številka za 9,4 % manjša in je znašala 114,9 mil. ton. Za letošnje leto strokovnjaki te rudarske družbe napovedujejo še nižjo skupno letno proizvodnjo, za 6,7 % naj bi bila nižja od lanske proizvodnje. Glavni vzrok za manjši izkop naj bi bilo manjše zanimanje za brazilsko železovo rudno na svetovnem tržišču.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMO ZA DECEMBER 1987

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA						GOTOVA PROIZVODNJA				ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3		Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
TALILNICE skupaj	44.160	36.960	35.351,5	80,1	95,7	—	15	30,3	—	202,0	—	30,3
PLAVŽ	7.200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA I	22.800	22.800	21.381,6	93,7	93,8	—	—	—	—	—	—	—
— SM	6.300	6.300	5.481,8	86,7	86,7	—	—	—	—	—	—	—
— EL	16.500	16.500	15.919,8	96,5	96,5	—	—	—	—	—	—	—
— ASEA	7.100	7.100	6.959,1	98,0	98,0	—	—	—	—	—	—	—
— LM	9.200	9.200	8.745,0	95,1	95,1	—	—	—	—	—	—	—
— BBC	200	200	215,7	107,9	107,9	—	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA II	14.000	14.000	13.791,2	98,5	98,5	—	—	—	—	—	—	—
LIVARNA	160	160	178,7	111,7	111,7	—	15	30,3	—	202,0	—	30,3
— jeklo	158	158	177,7	112,0	112,0	—	15	30,3	—	202,0	—	30,3
— kovino	2	2	1,7	85,0	85,0	—	—	—	—	—	—	—
PLOŠČATI PROGR. skupaj	46.900	43.065	44.162,3	94,2	102,6	20.430	19.700	20.921,3	102,4	106,2	19.577,2	—
BLUMING-ŠTEKEL	29.350	26.700	26.547,6	90,5	99,4	4.240	4.240	4.151,4	97,9	97,9	4.074,5	—
— bluming	15.650	13.000	13.026,2	83,2	100,2	170	170	79,4	46,7	46,7	28,5	—
— stekel	11.500	11.900	11.783,8	102,5	99,0	1.870	2.270	2.334,5	124,8	102,9	2.298,4	—
— stekel storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— termična obdelava	2.200	1.800	1.737,6	79,0	96,5	2.200	1.800	1.737,5	79,0	96,5	1.747,6	—
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	6.200	5.750	5.990,6	96,6	104,2	5.500	5.500	5.538,1	100,7	100,7	5.385,6	—
— valjarna debele pločevine	5.750	5.750	5.943,1	103,4	103,4	—	—	—	—	—	—	—
— valjarna debele pločevine storitve	450	—	47,5	10,6	—	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA BELA	8.000	8.000	8.322,6	104,0	104,0	7.410	7.410	8.081,8	109,1	109,1	7.283,7	—
— hladna valjarna Bela	7.450	7.450	8.157,2	109,5	109,5	—	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Bela storitve	550	550	165,4	30,1	30,1	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA JESENICE	2.100	1.300	1.498,7	71,4	115,3	2.070	1.300	1.449,9	70,1	111,5	1.446,4	—
— hladna valjarna Jesenice	2.100	1.300	1.491,2	71,0	114,7	—	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Jesenice storitve	—	—	7,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
PROFILARNA	1.250	1.250	1.739,3	139,2	139,2	1.210	1.185	1.636,7	135,3	138,1	1.342,3	—
— HOP	1.045	1.115	1.522,1	145,7	136,5	1.045	1.080	1.471,5	140,8	136,3	1.188,3	—
— HOP storitve	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— rondle	105	105	165,2	157,3	157,3	105	105	165,2	157,3	157,3	154,0	—
— diski storitve	30	30	52,0	173,3	173,3	—	—	—	—	—	—	—
— deli za cest. ogr.	60	—	—	—	—	60	60	—	—	—	—	—
VRATNI PODBOJI	—	65	63,5	—	97,5	—	65	63,4	—	97,5	44,7	—
OKROGLI PROGR. skupaj	16.880	13.960	15.050,1	89,2	107,8	9.350	7.070	8.311,4	88,9	117,6	7.978,0	—
VALJARNA ŽICE	8.730	6.800	7.253,6	83,1	106,7	2.220	1.100	1.882,6	84,8	171,2	1.607,8	—
— valjarna žice	8.730	6.800	7.253,6	83,1	106,7	—	—	—	—	—	—	—
— valjarna žice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ŽIČARNA	3.540	2.820	3.121,5	88,2	110,7	2.550	1.910	2.040,6	80,0	106,8	1.943,1	—
— žičarna	3.540	2.820	3.121,5	88,2	110,7	—	—	—	—	—	—	—
— žičarna storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
JEKLOVLEK	2.240	2.070	2.369,1	105,8	114,5	2.220	1.900	2.361,0	106,4	124,3	2.370,4	—
— jeklovlek	2.240	2.070	2.369,1	105,8	114,5	—	—	—	—	—	—	—
— jeklovlek storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ELEKTRODE	1.670	1.670	1.734,3	103,9	103,9	1.560	1.560	1.455,9	93,3	93,3	1.529,0	—
— elektr. + varil. žica	1.380	1.380	1.227,6	89,0	89,0	1.370	1.370	1.222,2	89,2	89,2	1.230,3	—
— varil. žica storitve	—	—	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— varil. prašek	130	130	27,9	21,5	21,5	130	130	25,2	19,4	19,4	90,2	—
— suha el. masa	—	—	72,0	—	—	—	—	72,0	—	—	72,0	—
— ognjevzdrž. mat.	160	160	406,5	254,1	254,1	60	60	136,5	227,5	227,5	136,5	—
ELEKTRODE ŽAGREB	—	—	—	—	—	100	100	—	—	—	—	—
ŽELBLARNA	700	600	571,6	81,7	95,3	700	500	571,3	81,6	114,3	527,7	—
SKUPAJ	107.940	93.985	94.563,9	87,6	100,6	29.780	26.785	29.263,0	98,3	109,3	27.585,5	—
Storitve	—	—	—	—	—	1.040	590	272,7	26,2	46,2	273,8	—
ŽELEZARNA	—	—	—	—	—	30.820	27.375	29.535,7	95,8	107,9	27.859,3	—

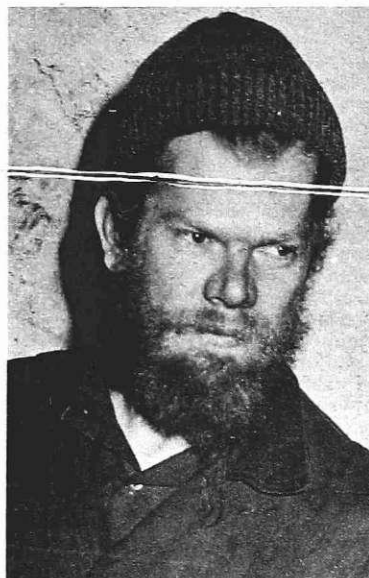
Zaradi pomanjkanja denarja je vlečni stroj osiromašen

Stane Pagon (foto I. Kučina)

Miran Kavalir (foto I. Kučina)

Janez Čufer (foto I. Kučina)

Ob koncu maja leta 1987 je začel v obratu Jeklovlek poskusno obratovati nov stroj za vlečenje žice VS 20. Projektno dokumentacijo zanj so naredili strokovnjaki naše železarnice, opremo pa so naredili najboljši jugoslovanski podizvajalci. Rezultati poskusnega obratovanja so bili izredno dobri, zato so pri stroju delali na dve izmeni, načrtovali pa so tudi tretjo.

V začetku letošnjega leta smo vodjo obrata Jeklovlek Sreča Mežnarja vprašali, kaj je s strojem sedaj. Pojasnil nam je, da je zaradi pomanjkanja denarja vlečni stroj osiromašen in ni tak, kot so predvidevali. Največja dimenzija žice, ki jo lahko vlečejo s strojem, je 13 milimetrov, zmogljivost vlečnega stroja pa je 20 milimetrov. Da bi lahko delali žico do te dimenzije, bi morali vgraditi predvrtalec. Načrte za to že imajo, vendar ni denarja, da bi naročili tudi izdelavo.

Stari vlečni stroj Schumag ima vgrajeno tudi ravnilno polirno napravo, ki je VS 20 nimajo. Ravnost in površina žice zato nista takšni kot bi lahko bili, zato zaradi videza, gladkosti in ravnosti izdelujejo manj zahtevne kvalitete.

Za Jeklovlek je ta stroj velika pridobitev, zato upajo, da bodo ob večji podpori vodilnih delavcev Železarnice lahko izdelali manjkajoče dele in tako vlečni stroj popolnoma izkoristili. Manj bi bilo tudi težkega fizičnega dela, po obliki in kvaliteti pa bi bil asortiment vlečene žice lahko bistveno večji. Tako bi se lahko tudi hitreje in bolj prilagajali vedno bolj zahtevnemu trgu.

Kaj mislijo o vlečnem stroju, ki so ga naredili strokovnjaki Železarnice, smo vprašali tudi delavca, ki od prvega dne dela pri njem, asistenta za delovne naprave, vzdrževalca za mehanske del in elektro vzdrževalca.

Benedikt Bremec, ki dela pri stroju, je zelo zadovoljen. Naš vlečni stroj je za polovico boljši od nemškega, ker je bolj izpopolnjen in računalniško voden. Program je boljši, zmogljivost je večja, vzdrževanja je manj. Domači vlečni stroj so takoj

uvabili v proizvodnjo, z nemškim pa so imeli še pol leta težave.

Benedikt meni, da je stroj po šestih mesecih obratovanja že povrnil stroške, ki so jih vložili v njegov razvoj. Zato bi res lahko naredili še kakšnega, kot je bilo zamišljeno. V Nemčiji bi namreč za takšen stroj morali odšteti 400 milijonov dinarjev, vlečnistroj VS 20, ki smo ga izdelali v Železarni, pa stane le 60 milijonov dinarjev. Razlika je očitna, vendar vseeno kaže, da novih vlečnih strojev takega tipa ne bo več niti za Železarno niti za trg, ker so bili avtorji premalo nagajeni in so izdelovanje projektov za vlečne stroje opustili.

Stane Pagon, asistent za delovne naprave, je dejal, da stroj dela normalno in da nimajo večjih problemov. To je potrdil tudi vzdrževalec za mehanske del Miran Kavalir, ki je dejal, da se vsaka stvar sama hvali, če je dobro narejena. Napake si

cer so, vendar najbolj pogosto nastanejo zaradi pomanjkljive čistoče stroja in zaradi nestrokovnih popravil.

Če bi dodali k stroju še polirno napravo, bi bil skoraj kompleten in bi vedno lahko imeli vsaj en vlečni stroj v rezervi. Okvare ne bi pomenile tudi zastaja proizvodnje, zato bi bila proizvodnja lahko mnogo večja.

Elektro vzdrževalec Janez Čufer meni, da je vlečni stroj glede na elektronski del zadovoljiv. Dokumentacija namreč še ni urejena, elektro instalacija še ni kompletirana, ker stroj še ni bil prevzet.

Stroj ima vgrajene tudi mikroprocesorje, ki so za elektro vzdrževalce novo področje dela. Kljub temu vse, kar je narejenega, dobro dela, potrebna je le še varnostna zaščita.

Vlečni stroj VS 20 je plod samo domačega znanja. Ko so bili rezultati poskusnega obratovanja tako ugodni, smo se v Železarni odločili, da jih bomo izdelovali tudi za trg. Tako bi uresničili davno željo, da začnemo prodajati tudi več svojega znanja. Vendar znanja, ki nam prinaša veliko koristi, še vedno nismo pripravljeni niti priznati niti nagraditi.

Lilijana Kos

Železarski globus

PARAGVAJ

Paragvaj je zgradil svojo prvo železarno. Locirana je v kraju Villa Hayes, ki leži 70 km od glavnega mesta Asuncion. Imenuje se Acero del Paraguay S.A. (Accepar) in ima proizvodno zmogljivost 150.000 ton surovega jekla letno.

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

Proizvodnja brezšivnih cevi in cevi manjših premerov v tej državi že nekaj časa upada. Tako je v prvi polovici letošnjega leta padla za okrog 8 % v primerjavi s istim obdobjem lani. Po drugi strani pa povpraševanje po ceveh velikih premerov nenehno narašča. Naročil je bilo v prvem polletju letošnjega leta za 9 % več kot v istem obdobju leta 1986.

Inovativnost v podjetju

Zakaj smo neinventivni?

Zakaj bi bili inovativni, če ni treba? Inovativnost prinaša probleme, riziko, vnaša nemir, spremembe, zahteva sodelovanje in s tem ruši hierarhični red. Inovatorji so vedno »problematici« ljudje — prva bojna črta in vanjo vedno najprej streljajo.

Inovativnost je politična parola, ki ni v skladu z značilnostjo našega družbenoekonomskega sistema, kjer politika prevladuje nad ekonomijo. To ni sistem borbe za rezultat, ampak borbe za darila. Naš sistem je tog in počasen, kot je počasen vsak administrativno voden sistem.

Kje se pri nas vseeno pojavlja inovativnost?

Povsod — vendar ne sistemsko. Gre za fanatične posameznike, prepričane samim sebi. Inovativnost kot RAZVOJ je potreba in zahteva tistih okolij, ki se spopadajo z močno konkurenco. Proces proizvodnje, ki vključuje neprestano inoviranje, je v takih okoljih nekaj normalnega — samo po sebi umevnega — boj za samohranitev.

Kaj pa pri nas v Železarni?

Inovativnost, vzpodbujena s pravilniki in kampanijami, ni nikoli prinesla zelenih rezultatov. Ostali smo pri sistemu posamičnih predlogov, ki se pojavljajo slučajno, nekontinuirano in nekontrolirano. V mnogih primerih so same sebi namen, njihovo presojanje pa otežkoča nepoznavanje osnovnih parametrov presoje (lastna cena, prihranek na materialu, energiji...) oz. nepoznavanje primarnih ciljev v okviru strategije podjetja. Sistem posamičnih predlogov in njihovo realizacijo smo »rezervirali« predvsem za neposredno materialno proizvodnjo. Tu se inovativnost giblje v ozkih okvirjih obstoječega proizvodnega procesa, kjer ni nikoli mogoče doseči prestrukturiranja, večjih posodabljanj oz. uveljavitev novega izdelka za trg, ki je v inovativnem podjetju glavni dokaz inovativnosti. Razvojno raziskovalna dejavnost v službi marketinga, razvoj in konstrukcije v okviru strategije podjetja oz. usmerjene inovacije šele odpirajo večje možnosti v prihodnje. Tega koraka še nismo stori-

li. Kljub temu samo to še ni dovolj! Inovativnost ni nekaj ločenega od procesov proizvodnje, INOVATIVNOST JE NJENA BIT. Vodstvo podjetja ima pri tem največjo vlogo. Naloga strokovnih služb za to področje pa je zbiranje, evidentiranje, obravnavanje varstvo ind. lastnine in transfer materialnih pravic.

Kaj je inovativno podjetje?

To je podjetje, ki je soočeno s konkurenco na trgu in je zakonitosti trga sprejel kot osnovno za urejanje odnosov tudi na znotraj. Oblikovalo je torej notranji trg in s tem notranjo konkurenco. Vodstvo tega podjetja je izredno dosledno pri izvajanju in spoštovanju te usmeritve. Zakonitosti blagovne proizvodnje so osnova vrednostnega sistema, ki pomeni znotraj podjetja glavno vez, ki združuje vse ostale segmente proizvodnje (strategije, strukturo, sisteme, veščine, organizacijo, kadre). Radikalna decentralizacija in avtonomija znotraj podjetja je sicer v takem podjetju na prvi pogled kaotična, vendar se na makro nivoju združuje v enoten sistem vrednosti, strategije

in politike CELOTNEGA PODJETJA, ki oblikuje akumulacijo in rizični kapital za hitre naložbe v prestrukturiranje proizvodnje skladno s tržnimi trendi.

Bistvo inovativnega podjetja je, da je strukturirano tako, da proizvaja zmagovalce. Zmagovalce novih izdelkov, zmagovalce trženja, kvalitete, vodenja... Vsi tako strukturirani sistemi so sestavljeni v grobem iz dveh delov:

1. zmagovalce
2. njegov zaščitnik.

V praksi to izgleda takole: zmagovalce (izdelka, kvalitete...) napreduje v hierarhiji zaslužkov, skupaj z njim pa tudi njegov vodja oddelka (ki je lahko samo bivši zmagovalce).

Nad vsem skupaj bdi naslednji nadrejeni, ki je v vlogi zaščitnika sistema zmagovalcev. Zmagovalce »profitira« skupaj z napredkom oddelka in obratno.

Oglejmo si klasičen primer take strukture sistema, ki velja za inženirja v podjetju 3M:

— ko začne z delom v podjetju, dobi naziv — First Line Engineer s plačo na dnu lestvice inženirjev;

— ko v okviru njegove enote nastane nov izdelek, ki ga ponudi trgu, dobi naziv — Product Engineer in napreduje na lestvici plač inženirjev;

— ko doseže »njegov« izdelek prvi milijon dolarjev prometa, dobi naziv — Product Line Engineer in zopet višjo plačo;

— ko doseže prvih 5 milijonov dolarjev, dobi naziv — Product Line Engineering Manager in še višji nivo plače;

— ko doseže 20 milijonov dolarjev dobi naziv — Manager of Engineering ali Manager for Research and Development za ta del podjetja.

Slovesnosti ob teh dogodkih so seveda sestavni del tega procesa.

Celoten vodstveni vrh in njihovi predhodniki delujejo kot MODEL za vse mlajše v podjetju. Vsi potencialni »zmagovalci« dobijo vzpodbudo na osnovi zgodb in mitov o svojih predhodnikih. NAJUSPEŠNEJŠI MED NJIMI BO NEKEGA DNE POSTAL PREDSEDNIK CELOTNEGA PODJETJA.

Za inovativno podjetje je značilna intenzivna komunikacija, za katero velja vsaj pet značilnosti:

1.) Komunikacijski sistem je neformalen. Veliko je razgovorov o problemih, združujejo se strokovnjaki različnih disciplin.

2.) Komunikacije so izredno intenzivne. Predstavljanje novih idej je na dnevnem redu. Sodelujejo vsi najbolj zainteresirani in odgovorni, tehtajo prednosti in slabosti v odprti atmosferi.

3.) Komuniciranje ima močno materialno podporo. Na voljo so vsi potrebni podatki, prostori pa so opremljeni za demonstracije (tabele, projektorji itd.)

4.) S pospeševalnimi programi dodatno institucionalizirajo inovacije. Ustanavljajo tehnološke centre, projektne time, namenajo prostore za zaposlenim, združenim z različnih področij, da bi uresničili inovacije itd.

5.) Intenzivna, neformalna komunikacija deluje hkrati kot zelo močan kontrolni mehanizem. Nihče ne more zapravljati sredstev, ne da bi drugi vedeli, kaj se dogaja in kakšen je rezultat.

Povzetek

Inovativnost ni zadeva ene ali dveh stvari v poslovanju podjetja. Zmagovalci in oddelki so seveda v središču procesa. Toda uspejo le zaradi celotnega okolja v podjetju, ki tolerira napake in zmote (ne z vrednostnega področja), neguje sistem vrednot, orientacijo k človeku, poudarja tesen odnos do kupca, usmerjenost k akciji in prednostim podjetja, vzpodbuja neprestan razvoj po malih korakih v okviru strategije podjetja. Skupaj z odsotnostjo odvečnega papirnatega dela, nepotrebne planiranja pa z ozkim strokovnim štabom in notranje razvitim trgom predstavlja učinkovito CELOTO, ki mora funkcionirati skladno nekaj desetletij, da je lahko rezultat INOVATIVNO PODJETJE.

VIRI:

Thomas J. Peters And Robert H. Waterman Jr.: In Search Of Excellence.

dr. Janez Jerovšek: Organizacijska struktura delovnih organizacij z visoko tehnologijo in inovacijsko usmerjenost (RR št. 2, 1987)

Veljko Rus: Inovativno podjetje (RR št. 3, 1987) Matjaž Pribošič

Vprašanja zahtevajo odgovore

(Nadaljevanje s 1. strani)

Samoupravnega socializma, materialnega in duhovnega bogastva prav gotovo ne bodo gradili birokracija, tehnokracija, elitizem itd., kakor tudi ne milijoni polpismenih in štiristo tisoč nepismenih delavcev v državi.

V malomeščanski praksi je vedno prisotna familliarlost pri opušcanju napak drug drugemu; pogosto zaradi ozkih osebnih interesov, škodljivih čustev, raznih namigov in stricestva. Malomeščanstvo v svojih družbeno deformiranih apetitih stika glave v ozkih familliarnih krogih, ni dovoljno za kritike napak itd. To je pot, ki vodi v monopole, družbeno privilegiranih in nedotakljivih kot gide gnojne bule na socialističnem organizmu. Monopoli so negacija socializma in nič drugega kot to, da se poskuša z vsemi sredstvi vrniti na metode izkoriščanja in manipuliranja z delovnimi ljudmi. Monopol v kapitalizmu in socializmu je izvor idealizma, mistike in dogmatizma, ki povzroča pri ljudeh strah in nemoč, razbija perspektivo na fronti dela, ruši socialistično zavest delovnih ljudi itd. Oddaljuje ljudi od njihove lastne oblasti in jim trga oblast iz njihovih rok. Razbija vero v lastne ustvarjalne moči in zmago socializma. Monopoli zahtevajo, da jim vse odobravamo, da jim samo ploskamo, zahtevajo pasjo zvestobo in poslušnost, čeprav so zagrešili marsikaj

neodpustljivega, številna principielna vprašanja pa smo vrgli na žrtvenik brezprincipielnosti v razvoju socializma. Sedaj je moderno kljub vsemu bogatstvu, ki ga imamo, in trdnim dokazom o razvoju naše družbe (lahko bi dejali, da takega ni dosegla niti ena družba na svetu) v še ne končanem enem generacijskem obdobju), da razvrednotimo vse, kar je s trdom in znojem pridobljenega in narejenega, da oplujemo in onečastimo našo polpreteklo zgodovino.

Nesposobnost in neznanje vedno dvigata vik in krik tudi na državno regulativo, upravičeno ali neupravičeno, ali so zato utemeljeni razlogi ali pa tudi ne, ne znata pa populisti plevla pred lastnim pragom in ne počistiti smeti iz lastne hiše. Pri vseh spremljajočih težavah v družbi imata korupcija in družbeni kriminal vse širše dimenzije. Tat je tat, tako tisti, ki ukradeno odvažajo s kamioni, ali nosi za srajco. Tudi glede tega so nerazumljiva stališča, da poskušamo tatove amnestirati ali jih amnestiramo, namesto da bi jih okvalificirali kot sovražnike družbe številka ena. V naših družbenih razmerah tat ukrade narodu od nedolžnega otroka navzgor. Težko se da razložiti popustljivi odnos, da tatu malo po očetovski »poč, poč« po ritki.

Napredni revolucionarni socialistični družbi ni potrebno falsificirati dejanskega stanja, odnosov in raz-

mer v družbi, preobračati resnice in podobno. Zato je revolucionarna naprednost vedno v najtesnejši povezavi z ljubeznijo do resnice, z bojem proti laži in licemerstvu skozi vso zgodovino družbene misli.

Zgodovinski dokaz in resnica sta tudi naša zmogovita narodnoosvobodilna vojna in revolucija, kot izjemen primer v zgodovini revolucij, zaradi katere je osumljen svet in je ogromno doprinesla k razvoju revolucionarnih gibanj v svetu ter velik ugled Jugoslaviji in njenim narodom. Ali je danes še tako?

Danes v tem družbenem položaju ni težko oceniti, kam moli pes svojo tace, to je obnašanje konrarevolucionarnih sil in njihov končni cilj, zato prava kampanja proti revoluciji, socializmu, zvezi komunistov itd. Puščica te kampanije je z vso ostrino obrnjena proti razbijanju enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, proti njihovim preteklostim, sedanjosti in prihodnosti ter razvoju samoupravnega socializma.

Skraini čas je, da vodenje gospodarstva prevzamejo ljudje takšnih kvalitete, ki so poleg znanja že pridobili solidne izkušnje in organizacijske sposobnosti ter da so nazorsko privrženi idejam socializma in jugoslovanskega partiotizma.

Pri tem je ključna naloga pravilna kadrovska politika, ker edino pravilno izbrani kadri na pomembnih

družbenopolitičnih in gospodarskih položajih lahko rešijo probleme teže ekonomske in družbenopolitične krize, iz katere mora najti družba svoj izhod.

Vsak dan poslušamo bleščeče in spretno govornike širom Jugoslavije, ki ne morejo skriti samovšečnosti. Ne manjka nam dvoličnosti in političnega kameleonstva. Morala bi biti bolj prisotna praksa: kakor govorijo, tako delaj, ali obratno, kakor delaš, tako govori.

Krize so bile in bodo stalne spremembe v razvoju družbe. Pride do začasnih ustavitvev. Zato je tako pomembno, ali se v kriznih razmerah prepustimo tokovom stihije ali organizirano in razumno odstranjujemo težave in napake, ki vlečejo nazaj ne naprej.

Na dlani je, da sedanje družbene razmere terjajo sistemske rešitve, ne takšne, za kakršne se zavzema desnica, kakor tudi ne tako, kot se zavzema levica, pač pa so za rešitve zahtevane poti graditve jugoslovanskega socializma na osnovi načel Avnoja.

Širše bo treba odpreti vrata do delegatskih klopi od občinske do zvezne skupščine bistrim glavam delavcev in kmetov, tudi v forumih ZK in SZDL ter drugod, kjer jih skoraj ni ali je njihov delež neznamen.

Stanislav Križnar

Železarna v letu 1988 na področju tehnologije,

V preteklem obdobju smo postavili dolgoročno fizionomijo Železarne Jesenice. Z dograditvijo Jeklarne 2 in ustavitvijo proizvodnje jekla v martinarji smo se odločili za specializacijo proizvodnje v smeri plemenitih izdelkov.

Specifičnosti Železarne v prihodnje so naslednje:

— Blagovna proizvodnja je omejena na 350.000 do 360.000 ton, del vložka za predelavo pa bomo nabavili iz naslova metalurške menjave.

— Merilo doseženih rezultatov niso več tone, ampak ustvarjeni čisti dohodek.

— Jeklarna 1 in Jeklarna 2 lahko izdelata 410.000 ton jekla — v planu za leto 1988 je predviden v Jeklarni 2 obseg proizvodnje 201.000 ton slabov (po planu 210.000 ton).

— Izdelava jekla v Jeklarni 1 in Jeklarni 2 v elektro pečeh in z dodatno ponovično metalurgijo z vakuumom omogoča proizvodnjo kvalitetnih jekel, ki so tako glede tehnologije proizvodnje kakor tudi ekonomije primerljive s sedanjim razvojem metalurgije v svetu.

— Glede proizvodnega asortimenta smo se odločili za dva programa, to je ploščati in okrogli program. Osvajanje oziroma ohranitev okroglega programa je posledica ustavitve martinarnarje. S tem je dana osnova za nadaljnji razvoj kvalitetnega asortimenta v okviru okroglega programa.

— Vlivanje jekla v obeh jeklarnah je pretežno po kontinuirnem postopku, le za del programa v Jeklarni 1 je predvideno vlivanje v brame. S tem je dana možnost proizvodnje debele pločevine tudi do 300 mm debeline z zagotovljenimi trdnostnimi lastnostmi, kar postavlja Železarno v prioritetni položaj.

Proizvodni program v letu 1988

V tabeli A je prikazan proizvodni program Železarne v letu 1988 po posameznih programih oziroma kvalitetah. S tem v zvezi je potrebno dati naslednja pojasnila:

— V okviru jekla livarne ne predvidevamo večjega povečanja; proizvodnja ostaja na sedanji ravni, to je okoli 2.000 ton.

— V okviru posameznega programa so navedene osnovne kvalitete izdelkov, na katerih temeljijo poslovni rezultati. To pa na drugi strani pomeni, da vsako odstopanje od tega programa spremlja slabši poslovni rezultat.

— V okviru posameznih programov kvalitete niso specifične količine, oziroma je predvidena le letna proizvodnja celotnega programa. S tem je zagotovljena določena fleksibilnost in prilagajanje tržnim zakonitostim.

— Kot nov pristop je prikazana tudi proizvodnja rezervnih delov v okviru strojnih oziroma remontnih delavnic.

V preteklem obdobju so bila že vložena določena finančna sredstva v dograditev mehanične delavnice. Sedanja oprema strojnih delavnic ni v celoti izkoriščena, proizvodnje kapacitete pa so le delno prilagojene potrebam proizvodnih obratov.

Že v letu 1988 bi se ta dejavnost morala usmeriti v proizvodnjo rezervnih delov in strojev ne le za potrebe Železarne, ampak tudi za širše tržišče. Menim, da so za tako usmeritev podane osnove tudi na področju delovne sile; viške je potrebno preusmeriti v druge ustvarjalne dejavnosti.

Usposobljenost Železarne za realizacijo postavljenih ciljev

V preteklem letu, to je leta 1987, so bili vloženi izredni napor pri prestrukturiranju tehnologije proizvodnje jekla, predelave in končnih izdelkov.

Še nikoli v preteklem obdobju ni bilo v tako kratkem času realiziranih toliko tehnoloških nalog in naložb, kakor je bilo to v letu 1987.

Potrebni so bili izjemni napor pri osvajanju proizvodnje jekla v Jeklarni 2. Hkrati smo postopoma prenesli program proizvodnje iz martinarnarje v Jeklarno 2, kakor tudi v proizvodni program Jeklarne 1.

Vse to je bilo povezano s prestrukturiranjem kadrov in priučevanjem delavcev za opravljanje nalog v Jeklarni 2. Ob tem je v Jeklarni 1 primanjkovalo ustreznega kadra, saj smo drugi plavž ustavili šele koncem meseca novembra.

Vse omenjene tehnološke spremembe so terjale izjemne napore vseh, ki so bili vključeni v procese prestrukturiranja proizvodnje v Železarni.

Narejen in izpeljan je bil zgodovinski korak v razvoju Železarne Jesenice, saj smo kljub vsemu uspeli uresničiti postavljene cilje.

Hkrati z gradnjo Jeklarne 2 smo zaključevali tudi druge naložbe, pri čemer je bila predvsem rekonstrukcija Valjarne debele pločevine izredno zahtevna, tako v investicijskem kakor tudi tehnološkem smislu. Novim proizvodnim agregatom smo morali prilagoditi tudi tehnologijo toplotne obdelave visoko trdnostnih jekel.

Kako smo torej usposobljeni za izvršitev postavljenih ciljev?

Proizvodnja jekla v Jeklarni 2 že danes vlija zaupanje v prihodnjo realizacijo postavljenih ciljev.

V jeklarni 1 se postavlja vprašanje prisotnosti neželenih elementov Cr, Cu, Ni itd. v jeklu in s tem redno izpolnjevanje programov. V srednje in dolgoročnih programih razvoja smo predvideli večje dodatke grodlja ali peletov pri izdelavi posebnih vrst jekel, kot so to dodatni materiali, patentirana žica itd.; takrat postavljnim razmerjem grodlja napram staremu železu se bo potrebno podrediti. Najdražja je proizvodnja izven programov in sprejetih obveznosti.

V Jeklarni 1 predvidevamo vlivanje v gredice po kontinuirnem postopku. Izjema bo za določen čas avtomatno jeklo.

Ploščati program

V Valjarni bluming štekel je rekonstruirana potisna peč, kar omogoča predelavo slabov v TVT za potrebe ploščatega programa.

Dosedanje analize kažejo, da za predvideni obseg proizvodnje zadostuje obratovanje Valjarne bluming štekel pet dni v tednu.

Valjarna debele pločevine bo premajala deloma slabe iz Jeklarne 2, deloma pa vložek, pridobljen s prevajanjem bram iz Jeklarne 1.

V Valjarni debele pločevine so končane naložbe v linijo za toplotno obdelavo pločevine, ravnalni stroj, peč za žarenje in opremo za krojenje pločevine. Prav tako že obratuje naprava za odbrizgovanje skaje in merjenja debeline pločevine pri valjanju. Dograjena je tudi tretja hala »C«.

V Valjarni debele pločevine so ustvarjeni vsi pogoji za proizvodnjo najbolj kvalitetnih jekel, predvsem mikrolegiranih z visoko trdnostjo, kar postavlja našo železarno v primerjavi z drugimi takimi valjarnami doma in v svetu v izjemen — prioritetni položaj.

Okrogli program

Dokončane so naložbe v razširitev proizvodnje dodatnih materialov za varenje, v vlečni stroj za žico EPP za varenje pod praškom, v opremo za proizvodnjo aglomeriranih praškov kot zameno za taljeni prašek. Obratuje že oprema za proizvodnjo nerjavne žice za varenje, v fazi izdelave so tudi stroji za vlečenje žice VAC.

Obratuje že vlečni stroj VS 1, ki je domače izdelave, in vlečni stroj Schumag za tanjše dimenzije.

V prvem četrtletju predvidevamo že luženje v novi lužilnici, kar je osnova za razvoj in kvaliteto proizvodnje vseh teh izdelkov.

Poleg omenjenih naložb so bila sredstva vložena v Železarni še v druge manjše rekonstrukcije in popravila, ki bi morala zagotoviti ustrezno proizvodnjo.

V leto 1988 tako vstopamo z novimi proizvodnimi agregati, ki nam omogočajo realizacijo predvidenih obvez.

Ob tem je potrebno poudariti, da moramo na posameznih področjih proizvodnje izdelovati ves asortiment, ki je bil predviden v okviru programov naložb, ker bomo le tako prispevali k finančni konsolidaciji Železarne.

Vsa omenjena investicijska dejavnost zahteva od vseh nas izpolnjevanje postavljenih ciljev proizvodnje tako glede kvalitete, kakor tudi asortimenta. Vsi uresničeni programi naložb so izvir strokovnemu kadru za osvajanje novih kvalitet jekel in stabilizacijo dosedanjih tehnologij. Še več, menim, da smo zaradi izpeljave naložb v preteklem obdobju danes na zrelostnem izpitu strokovnega znanja in komercialnih sposobnosti ter pripadnosti slehernega člana kolektivu in skupni želji po uspehu in razvoju Železarne v prihodnje.

Naj sklenem z mislijo, da kdor ne

bo sposoben ob vseh teh naložbah izpolniti nalog, začrtanih v okviru prodajnih možnosti, mora pač iskati pota uveljavljanja svojega dela na drugih področjih.

Razmišljanja o naložbah v letu 1988

Naložbe v letu 1988 bodo v glavnem povezane z ustvarjanjem dohodka iz proizvodnje, ki bo osnovana na dosedanjih naložbah. Zato danes lahko razmišljamo le o naložbah v omejenem obsegu in na tistih področjih, ki so sedaj za Železarno najbolj pomembna:

— Odločiti se moramo za rekonstrukcijo Valjarne bluming štekel v naslednjem obsegu:

a) gradnja hidravlične nastavne naprave,

b) »X« Ray za merjenje debeline, c) oprema za upogibanje valjev.

— Realizacija energetskega programa, v katerem je predvideno: zamenjava rekuperatorjev na potisni peči Valjarne bluming, Valjarne žice in ogrevalnih agregatov Valjarne debele pločevine,

b) nabava peči za žarenje žice kot zamena za dosedanje agregate za toplotno obdelavo žice in povečanje možnosti prodaje kvalitetnih žic. Poudariti je potrebno, da je taka odločitev nujna, saj imamo danes podobne agregate le v Jeklovleku, a z omejeno kapaciteto, ki pa že kaže znake dotrajanosti.

— Nabava linije za toplotno obdelavo hladno valjanih trakov kot možnost nadaljnje finalizacije naših izdelkov in morebitnega začetka nove proizvodnje na Jesenicah, to je izde-

POROČILO O REKLAMACIJAH ZA LETO 1987

tabela B

	1986		Od tega				1987		Od tega				OPOMBA
			domačih		tujih				domačih		tujih		
	Štev.	%	Štev.	%	Štev.	%	Štev.	%	Štev.	%	Štev.	%	
EXTERNE NEPRAVILNE NEUPRAVIČNE OPROZORILNE	509	74,6	595	72,9	14	1,7	692	70,1	674	58,3	18	1,8	
	129	15,8	127	15,6	2	0,2	191	19,4	188	19,1	3	0,3	
	78	9,6	77	9,4	1	0,2	104	10,5	101	10,2	3	0,3	
	816	100,0	799	97,9	17	2,1	987	100,0	963	97,6	24	2,4	
SKUPNO	816	100,0	799	97,9	17	2,1	987	100,0	963	97,6	24	2,4	
INTERNE ZAMENJAVE KVAL. INTERVENCIJE	14	5,9					7	2,6					
	222	94,1					264	97,4					
SKUPNO	236	100,0					271	100,0					
DOBRAVNAJANA TEŽA PRI INTERNIH REKL.			7.018.900 kg						11.156.894 kg				

PREGLED EXTERNIH REKLAMACIJ PO IZVORU NAPAK

tabela C

	1986	1987
JEKLAJSKE NAPAKE	20,4 %	22,0 %
NAPAKE PREDDELAVE	79,6 %	78,0 %

PORAZDELITEV GLEDE NA VZROKE REKLAMACIJ

VRSTE NAPAKE:	1986 %			1987 %		
	Σ	domačih	tujih	Σ	domačih	tujih
LUNKER (dvoploščno)	6,1	5,9	0,2	13,4	13,1	0,3
NEČISTOČE	9,7	9,4	0,3	6,3	6,0	0,3
RISAVOST	4,6	4,6	-	2,3	2,3	-
MEN. LASTNOSTI	7,8	7,8	-	15,6	15,1	0,5
POVRŠINA	44,1	43,5	0,6	30,0	29,6	0,4
DIMENZIJA	14,2	13,1	1,1	18,2	17,5	0,7
ZAMENJAVA	5,9	5,7	0,2	9,3	7,9	1,4
NAP. PREDDELAVE	5,5	4,9	0,6	4,2	3,6	0,6
ZAVAJANJE	2,1	2,1	-	0,7	0,7	-
Σ	100,0	97,0	3,0	100,0	95,8	4,2
VREDNOST REKL. MATERIALA PO PRODAJI VREDNOSTI V %						
	Σ	domačih	tujih	Σ	domačih	tujih
	2,14	2,08	0,06	2,60	2,49	0,11

Inovacijska dejavnost v

V preteklem mesecu so odbori za gospodarstvo na osmih sejah obravnavali petintrideset predlogov tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej ter jih pozitivno ocenili in odobrili. Skupni prihranek znaša 343.847.170 din, zato je 101 novotar prejel 5.124.088 din posebnih nadomestil ali 1,5 % od ugotovljenih koristi.

TOZO Taliilnice

Jožetu Triplatu, Vekoslavu Zakrajšku in Henrikju Zupanu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za zmanjšano porabo CaSi pri izdelavi jekel v SM pečeh, ki so vliete na kontinuirno. Z novo tehnologijo dodajanja CaSi so avtorji dosegli, da se je zmanjšala poraba le - tega za 50 %, dosegli so efektivno odzveplanje jekla v ponvi, izboljšale so se livne lastnosti in čistoča jekla.

Vinku Korenu, Mihju Sokliču, Vikiu Ambrožu in Ranku Radoviču je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za spremenjen način postavitve livnega kanala pri izdelavi ponjev za žilindro. Prijavitelji so spremenili način vlivanja in pripravo kalupa tako, da sedaj odpade varjenje plošče, notranjost ponve pa so zalozili z odpadnimi sodovi.

Ivanu Mežku, Francu Vogu in Francu Golba je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za predelavo

trase polnjenja visokopečnih silosov z aglomeratom in koksom. Predelava je omogočila ukinitve sita za sejanje sintra in ukinitve petih transportnih trakov, odpadlo pa je tudi težko fizično delo delavcev in zmanjšala se je količina prahu.

Francu Vogu, Francu Golba in Ivanu Mežku je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo transportnih trakov v aglomeraciji. Ker je bilo manj trakov in s tem vrtečih delov, je manj zastojev, obratovanje zanesljivejše, odpadlo je težko fizično delo, delo pa je postalo varnejše.

TOZO Ploščati program

Vojku Bernardu in Jožetu Pernušu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za konstruiranje osi za brušenje ter povečanje trdnosti valjčnic za ožemalnik ZRM ogrođja. S tem sta avtorja problem brušenja valjčnic delno izboljšala, podaljšala

ŽELEZARNA JESENICE

BLAGOVNA PROIZVODNJA: cca 350.000 ton

PROIZVODNJA JEKLA 401.000 ton

JEKLARNA 2 201.000 ton

JEKLARNA 1 200.000 ton

tabela A

LIVARNA	PLOŠČATI PROGRAM	OKROGLI PROGRAM	PROIZVODNJA REZERVNIH DELOV
težki jekleni odlitki Skupaj 2000 ton	HVT - dinamno HVP - elmag - nerjavna jekla - C kvalitete Tanko, - finizirana jekla srednja, - mikrolegirana jekla debela, - jekla odporna proti obrabi pločevina, - ognjeodporna jekla - nerjavna jekla - konstrukcijska jekla ROP - mikrolegirana Vrabi - finizirana jekla podboji - komercialni profili Skupaj 250.000 ton	- VAC - EPP - nerjavna žica - patentirana žica - avtomatna jekla - jekla za vijake - jekla za masivno preoblikovanje - jekla za cementacijo in poboljšanje - oplasčene elektrode - žebli - aglomerirani prašek - polnjena žica - razne mase Skupaj cca 100.000 ton	- rezervni deli za žj - rezervni deli za trg - strojni deli za trg - izdelava nožev (Helmold) - strojna obdelava odlitkov - proizvodnja metalurške opreme INŽENIRING - za žj - za druge (trg)

proizvodnje in razvojnih nalog

lave nožev za papirno, embalažno in usnjarsko industrijo. Ta proizvodnja bi potekala v okviru organizacije posebnega pomena na osnovi skupnega vlaganja s firmo Helmold — ZDA.

— Naložba v linijo razreza v HVB, kjer s sedanji napravami nismo sposobni ugoditi zahtevam tržišča.

Ponovno moram opozoriti, da zahtevajo ali predstavljajo vse naložbe v nadaljnjo finalizacijo določeno tveganje in iskanje tržišč za izkoriščanje predvidenih kapacitet v celoti. To se pravi, da tak razvoj zahteva dodatne napore razvojnih delavcev, predvsem pa komercialistov, saj plasman določenih izdelkov pomeni tudi zapiranje tržnih možnosti dosedanjih tujih dobaviteljev posameznih izdelkov.

Prav tako bomo uresničili tudi nekatere manjše naložbe, katerih programi bodo dokazali v kratkem času vrnitev vloženih sredstev in večje pridobivanje dohodka.

V tem letu bomo pripravljali nadaljnje programe razvoja na ostalih področjih, kakor je to žična valjalna, brušenje jekla ipd. Vse odločitve pa bomo lahko sprejeli na osnovi doseženih rezultatov preteklih vlaganj.

Energetika

Varčevanje na področju energetike je stalna naloga. Ocenjujem, da bodo bistveno prispevali k spremembam porabe energije predvsem:

— ustavitve proizvodnje grodlja in martinarne,

— realizacija v okviru energetskega programa predvidenih naložb,

— izkoriščanje slehernega energetskega potenciala, kot na primer: a) zakladanje vročih slabov Jeklarne 2 v potisno peč,

b) zakladanje vročih gradic iz Jeklarne 1 v peč Valjarne žice,

c) racionalni program proizvodnje jekla, boljše rečeno usklajevanje programa proizvodnje jekla v Jeklarni 1 in Jeklarni 2, tako da bo obratovanje potisne peči kampanjsko, oziroma temu prilagojeno obratovanje globinskih peči.

d) z ozirom na dosedanje ocene potrebe obratovanja Valjarne bluming (5 dni), čas obratovanja prilagoditi optimalnim ekonomskim razmeram in cenam energije,

Žarilna linija v HVB (foto: I. Kučina)

e) v Valjarni debele pločevine spremeniti dosednji sistem valjanja. Nesprejemljivo je, da je sedanje obratovanje povezano s slepim kurjenjem posameznih peči. Omejitev obsega proizvodnje zahteva drugačen pristop pri valjanju debele pločevine.

Naloge na področju tehnologije

Vsa predhodna problematika in izpolnitev postavljenih nalog sta neposredno povezani z izpolnjevanjem tehnoloških zakonitosti; pri tem mislim predvsem na upoštevanje internih standardov. Odstopanje od teh je lahko pogojeno z nepoznavanjem posameznih problemov v proizvodnji ali predelavi jekla. Ne more pa biti odstopanje od standardov posledica subjektivnih vzrokov in raznih samovoljnih odločanj in malomarnosti pri delu.

Izpolnjevanje programa proizvodnje v jeklarni je zakon. Izpolnjevanje programa izdelave šarže na osnovi prve analize šarže je lahko samo še zgodovina.

Najbolj pereča je problematika geometrije valjanca v Valjarni bluming štekel. Postavlja se zahteva, da se lahko valja takov le v primeru zadovoljivega stanja naprav.

V Valjarni debele pločevine moramo »zapustiti« prako, da valjamo za določena naročila večje količine, zaradi »sigurnosti«. Predobav v prihodnje ne bo, in to zaradi kupcev, to je tržišča. To pa pomeni stalno prisotnost pri programiranju, valjanju in toplotni obdelavi vsake plošče.

Vzorčevanje v Valjarni debele pločevine moramo urediti tako, da bo odvzem vzorcev tekoč. Program oziroma predlog sistema dela je bil že posredovan vodstvu obrata; zahteva je, da se program realizira, ali pa dokaže, da je v resnici nesprejemljiv.

V letu 1988 (prvo četrtletje) prične z obratovanjem nova lužilnica žice, zato se predvidevajo postopoma naslednje spremembe:

— luženje TVT za HVJ prevzame Hladna valjalna Bela,

— lužilnica žice in trakov v HVJ se ustavi,

— ustavi se lužilnica pločevine v adjustaži Javornik in asortiment prenese v novo lužilnico Žičarne.

Zavedam se, da bo za uresničitev teh nalog potrebno dosti naporov, predvsem pa strpnosti in dobre volje. Prisotni bodo odpori posameznikov, zato bo morala prevladati aktivnost tistih, ki jim je osnovni cilj zagotoviti Železarni dolgoročni obstoj.

V okviru povečanja proizvodnega programa dinamno trakov in Elmag predvidevamo tudi možnosti predelave v HVJ, le da bi dinamno trake lakirali v HVB. Realizacija predloga je odvisna od doseganja geometrijskih parametrov, to je toleranc v Hladni valjarni na Jesenicah.

Lahko bi še našteval posamezne probleme in pristope. Potrebno je poudariti samo eno zakonitost: v prihodnje mora biti rizične proizvodnje čim manj, oziroma ta resnično analizirana in strokovno utemeljena.

Kvalitetna problematika

Kvaliteta je sestavni del proizvodnje predvsem pa plasmana naših izdelkov na vedno bolj zahtevnem tržišču. Racionalizacija proizvodnje zahteva, da se del dejavnosti službe kontrole kvalitete prenese neposredno na proizvajalce na posameznih agregatih. Zakaj tako?

Iz analize oziroma pregleda reklamacij je vidno, da je prišlo do strukturne spremembe vzroka reklamacij.

V preteklih letih so bile dominantne pri reklamacijah jeklarske napake. Leto 1987 v tem pogledu ni primerljivo, ker se je to leto preusmerjalo proizvodnja, zato problemi, povezani s tem.

Težišče reklamacij je na napakah zaradi slabe površine izdelkov, odstopanja od dimenzij in mehanskih lastnosti. Vse bolj je tudi zaskrbljujoče naraščanje reklamacij zaradi zamenjav.

In če izhajam iz navedenih ugotovitev, potem je jasno, da lahko kot prvi ugotovi napake površine, predelave in odstopanje od internih standardov prav neposredni izvajalec posameznih faz izdelave in predelave jekla.

To pa pomeni, da moramo v letu 1988 preiti v smer avtokontrole in to ne le zaradi racionalnega zaposlovanja v okviru STK, ampak zaradi realnih vplivov posameznikov na kvaliteto izdelkov. Ta faktor samokontrole bo moral biti sestavni del nagrajevanja, odstopanje od normativov pa drastično sankcionirano. Ne nazadnje moramo v tej smeri aktivirati tudi ves vodstveni kader, od delovodij do tehnologov posameznih obratov.

Predpostavljam, da bo zato potrebno dodatno izobraževanje delavcev v neposredni proizvodnji.

Trpka pa je ugotovitev, da večkrat delavci v posameznih fazah proizvodnje ne sledijo toku proizvodnje, ampak je njihova pozornost usmerjena drugam, daleč izven delovnih obvez.

Kvaliteta izdelkov je torej sestavni del proizvodne in poslovne politi-

ke v naslednjem letu; to je eden izmed bistvenih elementov pri osvajanju tržišča in pridobivanju naročil. Zato naj tudi za to področje velja, da je leto 1988 prelomno.

Sklep

Navedel sem nekaj pogledov na delo in življenje Železarne Jesenice v letu 1988.

Poudarjam, da so nam dane določene prednosti glede pridobivanja naročil na tržišču zaradi specifičnega proizvodnega asortimenta. Na drugi strani smo z naložbami v preteklem obdobju ustvarili dokaj dobro osnovo za uresničitev postavljenih ciljev.

Dokončni uspeh bo torej odvisen od nas samih, neposrednih proizva-

jalcev in vodstvenega kadra; z drugimi besedami: od pripadnosti železarskemu kolektivu. Kdor se zahtevam razvoja Železarne ne bo mogel podrediti v vseh pogledih, se mora pač umakniti in dati mesto tistim, ki bodo sposobni uresničiti postavljene cilje.

dr. Marin Gabrovšek, podpredsednik poslovnega odbora za razvoj

O problemski konferenci, ki jo pripravlja SAK ZK Železarne in bo januarja, smo v glasilu že pisali. V dogovoru s predsednikom SAK ZK Železarne bodo vsi člani poslovnega odbora Železarne pripravili prispevke o problemih na področjih, ki jih pokrivajo. Uredništvo

Na kontilivu v novi jeklarni (foto: I. Kučina)

preteklem mesecu

pa sta življenjsko dobo neuporabnih valjčnic z nanašanjem kovine na valjčnice z metalizacijo. Takšno valjčnico potem lahko večkrat prebrusi-jo.

Zdravku Jamarju in Antonu Ravniku je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za predelavo kislinskega sistema na lužilni liniji 2 za luženje v solni kislini. Predelava omogoča luženje v solni kislini brez nevarnosti, da bi se kisline zmešale, obenem omogoča menjavo rabljene kisline med obratovanjem ter regeneracijo rabljene kisline.

Alojzu Mesojedcu in Bojanu Finču je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za predelavo vpenjanja navijalnika linije SSSL v obratu HVB. Avtorja sta izdelala nove čeljusti s spremenjeno obliko in kvalitetnejšim materialom ter s tem dosegla boljše vpenjanje, v primeru obrabe pa je čas menjave mnogo krajši.

Alojzu Mesojedcu in Ibrahimu Tubiču je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo zračnih cevovodov za prepihovanje vreč za oksid v regeneraciji. Zaradi pogostega trganja in zamašitve vreč sta avtorja izdelala odstranjevalnik kondenzata, vgradila reducirni ventil in

enoto za omaščevanje in filtriranje zraka ter povečala dotok zraka. S tem sta dosegla, da se vreče ne masijo in trgajo, zaradi konstantnega tlaka je zagotovljeno normalno delovanje pnevmatskih ventilov in zmanjšala se je poraba vreč.

Jožetu Zidarju, Janezu Rozmanu in Jožetu Mirtiču je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za izdelavo 10 KN konzolnega žerjavnika za transport pri adjustiranju pločevine. Nov konzolni žerjav je enostavne konstrukcije in ne zaseda večjega prostora, saj je pritrjen na stebel hale. Upravljanje žerjava je enostavno, žerjavovodja je kar adjuster. Delo poteka hitreje in odpravljen je ozko grlo v obratu.

Matiju Urhu, Bojanu Rozmanu in Bojanu Finču je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za predelavo vodenja voza za zanko na linijah SCAP, SSAP in CRNO. Avtorji so izdelali nova vodila, v katero so vgradili tipizirane končnice in ležaje. Oblika vodilnega kolesa omogoča dobro vodenje v vertikalni in horizontalni, kar preprečuje izžirjanje voza. Nastavni ekscenter omogoča nastavljanje in centriranje voza za zanko v pravi položaj in ga tam tudi fiksira.

Nikolu Brajiču, Jerneju Sigmundu in Irfanu Čordiču je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za spremembo oblike pritisknega valja za merjenje dolžine plošč linije CTL. S to spremembo so dosegli, da robovi merilnega valjčka ostanejo razbremenjeni, zato ni več sledov na pločevini in je skoraj v celoti odpravljen kvaliteten problem tanjših dimenzij pločevine.

Marjanu Knificu in Petru Zupančiču je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za vgraditev časovnega releja za ročno vodenje in izvlačenje slabov iz potisne peči. Avtorja sta na dispečerskem centru vgradila časovni rele, s katerim sta optimizirala obratovanje potisne peči. Pri tem sta upoštevala zmogljivost energetske akumulacije peči, ritem izvlačenja slabov glede na debelino in toplotno prevodnost kvalitete vložka. Znano je, da zamujanje ritma izvlačenja slabov znižuje kapaciteto peči, prehiteno vodenje ritma pa negativno vpliva na akumulirano toploto v peči ter kvaliteto valjanja.

Alojzu Ažmanu, dr. Marinu Gabrovšku, Antonu Šteblaju, Jožetu Triplatu in Marku Železniku je bilo odobreno posebno nadomestilo za idejne predloge za izdelavo novih jekel. V vseh primerih gre za pripravo tehnologije za izdelavo nove vrste visoko kvalitetnega jekla. Vsa ta jekla bomo v Železarni vključili v proizvodni program.

Miranu Kavalarju, Viktorju Kržišniku, Franciju Tušarju in Miranu Kemperletu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za nov način dviganja konjičkov v normalizirni peči. Izdelali so posebno pripravo, s katero hitreje in lažje zamenjajo konjičke, saj jih menjavajo s pomočjo žerjava.

Janežu Smoleju in Savu Kovačeviču je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo vlečajačnja gredi vzvodja dviznih loput pod vstopno in izstopno pečjo šteklja. S predelavo sta avtorja dosegla zanesljivo delovanje cilindra, vzvodja in lopute.

Francu Cerkovniku je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za zaščitni obroč rotorja ventilatorja za bazo SAN v HVB. Avtor je izdelal posebne zaščitne pokrove, ki so samostojna enota in jih lahko uporabijo, če e potreba, tudi na drugem podstavku. Pokrov leži prosto na prikrivni plošči, zato se lahko poljubno širi in krči, ni več možnosti poškodbe ventilatorja zaradi zaščite. Zaščita na pokrovu je izdelana v obliki mreže, kar zmanjšuje možnost padca delcev v ventilator.

Jožetu Mandelcu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za izdelavo zaščite pnevmatske črpalke lakirnega stroja. Avtor je na črpalke s plastično cevjo zaščitil tiste dele, ki so bili najbolj izpostavljeni udarcem.

Z zaščito so se znatno zmanjšala popravila ter poraba rezervnih delov za črpalke GRACO.

Senadu Suljanoviču, Vladu Repetu, Jožetu Torkarju, Edvardu Kristanu in Janku Lihtinegerju je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za izdelavo sestavnih delov za vezalno napravo SIGNODE. Sestavne dele naprave SIGNODE, ki so najbolj izpostavljeni obrabi, so skonstruirali in izdelali tako, da je izdelava in obnova le-teh enostavnejša in cenejša.

Dragu Kalamarju in Francu Pretnarju je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo orodja za štancanje odprtih za ključavnice na kovinskih vratnih podbojih. S to izboljšavo je doseženo zmanjšanje zastojev, večja je vzdržnost orodja, potrebno je manj brušenja vezilne plošče in nožev in zmanjšalo se je število reklamacij kupcev.

Borutu Cegnarju in Mirku Zupanu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za zamenjavo hidravličnega agregata 80 atm. in prestavitel odvrtnega cilindra za odvijanje na Siemag stroju. S premaknitvijo cilindra sta avtorja dosegla brezhibno delovanje batnice. Ne prihaja več do poškodb batnice, puš in tesnil. Tesnenje je zelo dobro, zato do izgub olja ne prihaja več in vzdrževanje se je zmanjšalo na minimum.

Cirila Šušmelj:

Hanka sekretarka

Viselo je tam, staro, rjavo in kot ogledano od miši, pri strani počeno ogledalo. Hanka najbrž ne bi več vedela, ali ga je prinesla ona sama ali pa je bilo že tam, preden so ji dodelili to siromašno čum nato.

Zadnja leta se ni prav dosti ogledovala v njem. Samo včasih... pa ni kaj posebnega zasledila. Ampak zadnjič, kar takole mimogrede navzgor pogled tjakaj in kaj vidi... ljubi božek, kaj vidi?

Sploh ne svojega uvelega, zveržene obraza, tako znanega in domačega... sploh ne... temveč obraz povsem neznan ženske. Od osuplosti ji je zastal ves drob. Nekaj časa je kar obsedela in si ni vedela, kaj bi, potem si je rekla:

»Grem in pogledam še enkrat, pa bodi, kar če!« Človeku se včasih prav neumne stvari zazdijo... pa se potem izkaže, da so oči narobe videle.

Previdno zopet stopi k špeglu in glej ga šmenta, ženska je bila še tam, vsa nenavadna... taka čudna in prstena je srepela vanjo, da je Hanka kar sapa lovila, ko si je klicala bližnje svetnike na pomagaj.

Spet je Hanka sedla, od čudnega jo je tiščalo zadaj v glavi. Taprvo Hanka na kakšno zamero pomisli. Ve se namreč, da se hudo k tistemu vrača, ki ga je kedaj zagrešil. V takšni ali drugačni obliki. Posebno če je žrtev še legla med črve, ki rado pride, da bi si med živimi še kaj poračunala. Hanka melje svoje členke v naročju in preševa in prevrača vse, kar bi se moglo med grehe prištet.

Tesno ji je pri duši, pa gre spet k špeglu in zazdi se ji, da jo gospa prijazneje gleda, kot bi slišala njene prejšnje misli in si jih k srcu vzela...

Ni ji bilo lepega Hanki, življenje ji je bilo bolj raskavo, z osatom in pelinom postlano, moža pijančka je Gospod že k sebi vzel, v zameno se je pritepel k njej ta maček. Koristi tako ni bilo posebne, ne od enega ne od drugega.

Pa tarnala ni Hanka, o ne tarnala... bogec že ve, koliko gorja komu odreže, saj slabega ji tudi ni bilo, včasih jo je Joža naklestil, drugo mu je šlo pa bolj slabo od rok... pa se ni tožila Hanka... o, ne... bogec ima za vse pravnjko mero... za jest je pa zmerom mela, tega ne more reči in še kakega gorkega si je zvrnila čez... da laže nese, kar mu je naloženo... ne za drugo. Na zdaj pa tole... da jo neznana Gospa na zagovor kličje kot kakega zakrknjenega razbojnika.

Kimajoč z glavo se Hanka prične na ših odpravljati. Skoraj sieji je zdelo nevljudno Gospo samo v špeglu pustiti, a kaj, ko človeka venomer dolžnost kliče.

Vzame ostanek mleka in ga nalije mačku, potem odpre okno in ga zopet pripre tako, da ostaja prostor, če bi se mačku sprehoda zahotelo. Ponoči se bo tako vrnil in se potem do jutra tiščal k njenim prepokanim petam mrmrajoč mačje fantazije.

Odpravljena počasi in zbrano zaklene vrata za seboj. Kot po zraku pride do svojega delovišča, tu se razpravi in obleče strahotoplovalno haljo.

Pripravi si vode, natoči vanjo jedkaste tekočine iz zelene plastenke, izbere med kupom preperelih cot eno in se privajeno odpravi na kraj dogodka številka ena.

Z vedrom zasloni nihajna in s strokovnim očesom premotri posledice dejanja. Z leve je stena obrizgana z rdečebelno pikčavo maso, za katero Hanka ve, da je rižota iz bližnje menze.

Hanka namoči coto v vedro, skloni se, sto in storič upogne svoje žilasto telo skoraj k tlom in se najprej vdano loti rjavih sprimkov človeškega blata, ki so umetniško razporejeni deloma ob pokrovu, nakar se nadaljujejo v izjemno barvno harmonijo s tem, da izkrozan riž nekako prevladuje čokoladno impresijo, kar kaže tudi na to, da je iztrebljajoč trpin med aktom iz kakršnih že koli razlogov dvignil svoje sedalo.

Končno so sledi človeške nujne zbrisane. Hanka previdno, postopoma spet postavlja svoje telo v vertikalo. Da je ne bi presekalo v križu.

Otrplo ogleduje izprazen pogled školjkinega očesa.

In nenadoma ve, v dno duše začuti Hanka to nenadno vednost, s tem sekretom ne čuti ničesar skupnega več. Nobene resnične predanosti, niti najmanjše navezanosti... nič skratka in manj kot nič.

Prostor pa stoji tam beločist in pripravljen na naslednja dejanja nujne.

Casih ji je bilo drugače, vso življenjsko vnemo je darovala tem tako potrebnim svetiščem. Prav z ihto jih je drgnila ter krasila s dišečimi, plastičnimi rožicami. Blišč kahlje in boklastih školjk pa se je hvaležno ogledoval v njenih očeh.

A sedaj naenkrat, vse to ni imeli nobenega smisla več, nobene radosti ni bilo več v tem vonju po razjedasto-kislem. Tako kot nekdanj, ko je ribala gosposke sekrete, tako v nobel hotelih. In kakšna gospoda je hodila tjakaj!

Jaah, kakšna gospoda, fina in uglajena, tla niso bila pošpukana z zelenim izmečkom in gospoda ni dvigala riti v luft, ko se je trebila.

In gospe šele, dostojanstvene in prosodne, da bi človek komaj verjel, da je sekret tudi njim potreben.

Tjaki niso prihajali z opotekavim, trudnim korakom, ampak s ponosnim, samozavednim korakom, potem pa so si dolgo in natančno s pomočjo majcenih toaletnih mil izpirali morebitno nesnago z rok...

na širokih, zdravih tleh jim je ležal mir samoočiščenja. Predno so odhajali, so casih tudi kaj za cvenkom pobrskali... za Hanko... za priboljšek...

Hanka počasi oddrsa naprej, vse telo ji zatiska nekakšen oklep krčovitosti... stežka sledi redkim mislim, ki se ji podijo po stari glavi...

»... od starosti bo... tuhta...« od starosti... treba bo iti... čas bo, ja... čas bo za to...

zmeden škrahlja z omelem po zasušeni sekretnih ostankih, spira rjaste sledi z vodo in

vse bolj misli na Gospo v špeglu... kakšne čudne oči imajo Gospa... kakor bi vabile... ja, to bo, Gospa jo gotovo vabi...

Hanka se zdrzne, pekoča bolečina ji zadre prsa... vendar se ji zdaj zdi vse jasneje...

žival ve, kdaj mora oditi, leže vkrak in angelci odvlečejo dušo od mrtvega telesa, tako mora človek začuti, kdaj odveč postaja, kdaj svetlo bolj jemlje kot nuca...

...onkraj je svet lep... prazne jase neskončnega miru za tiste, ki so živeli pravično, Bogu všečno...

Gospin obraz zginja, le namig zasluženega ostaja.

Hanka stopička dalje, pogreza se v belino svetlečega templja prepojenega z vonjem po scalini.

In briše naprej svoje snežne školjke, roka stereotipno drsa naprej, nazaj, pa spet naprej in krog, nazaj po hladnem belem robu... in rob se nemo blešči...

Slovesnost je v tem gibu, zgrbančeni prsti plujejo po belini počasneje kot drugokrat, Hanka čuti v duši slovo, čuje zvonove na vaškem britofu in teža te nenadne zavesti lega z nerazumljivo blahkotnostjo nad njo.

Dolgo in premišljeno spravlja vedro, lužine, zлага sprane cote s pravcato pobožnostjo... mrak in hlad bližajočega večera silita v podvozje, koder je hram na dva dela razdeljen; za dame posebej in za gosposke posebej.

Korak je trezen in spokojen, ko se dviga po stopnišču iz podvozja med bučanje človeških glasov in prhanje mestnega prometa...

Hanka stopa vdano a kleno, da jo kar seka v križ. Prižigajo se luči, reklamni napisi migotajo... Gospa kliče... Hanki je toplo v srcu, da bi pograbila dlan katerega teh bežečih tujcev... vlažno in mehko bi jo podražala v svoji... samo, da bi se prepričala, da so ti tujci zares pravi, živi ljudje... pa ne bi imelo nobenega smisla, takih stvari si pač ne moreš vzeti... pridejo same ali pa ne pridejo...

kot takrat, ko so prišli sam gospod direktor v njene sekrete...

o bogec, saj ni vedela, kam bi vtaknila svoje grozne, rdeče tace, gospod pa ji je kar naprej rinil svojo veliko, belo dlan, dokler se ni nazadnje Hankina znašla v direktorjevi... bilo je čudno, pogleda sta se znašla v nekaki neprikriti osuplosti dotika, gospodov obraz je otrpnil v nemo masko... zasačen v trenutku nepričakovane neobvladanosti je gospod direktor skoraj grobo istrgal svojo roko iz Hankine...

da bi potem z zmedenim ksihtom nakladal o zaslužnosti njenega dela, tolikih in tolikih hvaležnih ljudih... masne in okrogle bi se kotrljale besede, sestavljene v poštrkane stavke...

medtem pa bi ga Hanka videla resničnega in edino človeškega srca... kako se sklanja zardel, spuščeneh gat in si potrpežljivo čisti zadnjik...

Z muko se Hanka iztrga preteklosti in pospeši korak, glasovi bežeče civilizacije ostajajo za njenim hrbtom... Hanka odhaja h Gospej...

hlastno vdre Hanka v svoj brlog, kjer na edinem oknu počiva maček. Zažene se k špeglu, kot bi se bala, da so Gospa medtem odšli...

S tresočo roko si v kozarec nalije vode. Telo se umirja, stvari v prostoru se stapljajo z mrakom, maček zapspano motri Hanko.

Ta s slovesno krettnjo sname ogledalo z Gospe in ga zarotitveno stisne k sebi.

Dolgo si ga ogleduje, drsa s prstom po robovih, koder je bronza že odpadla.

Gospojine oči so žalostne, spremi-njasta črtna v njih vabi...

Če te kličje Gospa, to ne more biti smrtni greh...

Hanka zasadi vogal v modrikasto zapestje, težko gre, robovi so topi, vendar ne čuti prave bolečine.

Iz razmesarjenega zapestja mezi Hankino življenje, rdečkastomlačno se enoti s Prostorom.

Glasovi v Hankini misli oblačijo zamejene podobe, te na trenutke presejajo svetlobne slike, ki ne spominjajo na nič.

Prostor razhaja, čas zastane v brezčasnosti. Hanka ne zaznava več... miru odhajanja... Hanka so odvlekli angelci južnih vetrov.

Ko bodo pomladne sape od nekođ prinesle smrad razpadlega, bo nekaj za take reči zadolženih ljudi odneslo najdeno truplo v skupna grobišča, krajevna skupnost bo krila nekatere stroške pokopa, nekdo v računalniškem centru bo vtikal nekaj neznanih, nepomembnih podatkov, neka novinarka bo napisala zanosen članek o odtujenosti v urbanih naseljih in neko mače bo zaman iskalo svojo skodelico mleka.

»Z ujetimi niso imeli posebne-ga usmiljenja...«

»Dobro sklepate.«

»Pa ja ne mislite... Zakaj mi to pripovedujete?« se je Lapajne razburil.

»Mislimo si lahko marsikaj, a dokazati ne moremo prav ničesar. Pravim pa vam zato, ker ste pošten človek; tudi vas smo krepko preverili. Pa tudi zato vam pravim, ker Zupan vztraja pri svojem zagovoru. Včasih mu že skoraj verjamem. Morda je res vse skupaj splet čudnih naključij, a nabralo se jih je že kar precej. Veste, Zupan je najprej stekel k Hrenu, ko je zaslužil, da smo mu za petami, in ta ga je še cel dan skrival s trditvijo, da se je sam hotel najprej prepričati, če si ni vse skupaj izmislil, ker ga pozna, da v pijanosti blebete vse mogoče. Ni kaj očitati.«

»Kaj pa pravi Zupan?«

»Pravi, da je izgubil glavo, da je najprej pomislil na Hrena, da bi ga samo on morda lahko rešil

čas prehitel. Morda ga je resnično, ker je še vedno živ in v svojem svetu, kjer je bilo poštenje in delo še vedno največja vrednota, ker je bil trdno prepričan, da je zadnja velika morija enkrat za vselej stregla ljudi, da po vsem tistem nihče več ne bi izdajal brata. Kolikokrat se je razjezil nad mladimi delavci, ker so že prve dni zaposlitve skušali obiti dolžnosti, se jim izmikati. Da niso imeli nobene prave volje, da bi se izkazali in dokazali prav v delu. Tega enostavno ni mogel razumeti.

Iz misli ga je predramil prihod Zupana, ki ga je privedel v modro oblečen parnik in ju pustil sama.

»Kaj pa vi tu, Lapajne? So tudi vas zaprli?« je presenečeno vprašal Zupan, ves blede obraz, upadlih lic, begajočega, nemirnega pogleda.

»Ne, nisem zaprt, a dogodi se lahko tudi to, počakati moramo, kaj bo reko sodišče. Pa sedite, Zupan, kaj stojite.«

»Hvala!«

»Kaj se zahvaljujete, jaz nisem domačin tukaj. Boste kadili,« je ponudil Lapajne.

Zupan je vzel cigareto in jo s tresočimi rokami komaj prižgal. Prisiljeno se je nasmehnil in rekel:

Ladislav Črnologar:

14

Sabotaža

iz zagate in da mu je Hren takoj svetloval, naj se strezni in potem prijavi. Nazadnje ga je prijavi sam Hren in Zupan se je prav v istem času javil sam. Vse logično, kaj? Pa če zraven dodamo še Zupanovo razvratno osebnost...

»Po tem, kar ste mi povedali, se z Zupanom nimam kaj več pogovarjati, ker je ostalo le vaše delo.«

»Morda pa le. Pogovorite se z njim kot človek s človekom, lahko da vam kaj več pove. Navsezadnje ni videti slab človek, vsaj tak občutek imam, da ga je na tako pot pripeljala samo zasvojenost z alkoholom.«

»Prav, pa se pogovorim, da se z njegovih ust slišim, zakaj je še mene in Pepeta spravil v godljo.«

»Še nekaj, Lapajne. Ste vedeli, da živi Hrenova žena in sin v Italiji?«

Ne, slišal sem, da se ločuje, a da je odšla v tujino, nisem vedel.

»Ni se ločil. Kaj mislite, od česa živi tam v Italiji?«

»Ne vem.«

»Se nište nikoli prebrali v dnevnem časopisu namigovanja, da nekateri naši ljudje dobijo od uvožene opreme tudi do deset odstotkov provizije, če jim uspe doseči, da je oprema kupljena pri določenem proizvajalcu? Si lahko predstavljate, pravzaprav si lahko izračunate, kolikšen denar je to, če pomislite samo na opremo v vašem obratu. In ta denar jim lepo nakažejo na kakšen račun v tuji banki. Lepa vsota bi bila že od kakšnih dvajset ton nekakšnega olja...«

Lapajne je prebledel in z rokami je nervozno bobnal po mizi in s spreminjenim glasom izdaval:

»To ni mogoče, pri nas ne! Tega ne verjamem! Da bi kdo lahko tako ropal delavce, sodelavce, družbo... Vi me plašite, prav strah me je...«

»Lapajne, toliko različnih ljudi nas je in če je morda kdo še obremenjen s čim iz preteklosti, če kdo kaj ve, kar bi ga krepko kompromitiralo, toliko lažje je takega človeka izsiljevati, zaslužiti.«

»Če so res taki med nami, ne zaslužijo, da živijo.«

»Tako je, a žal se navadno ne da ničesar dokazati, navadno ne, ker so dobro organizirani. To je velika in premetena igra kapitala v lovu za dobički, pa obenem še izpodkopavanje našega samoupravnega sistema, samoupravljanja, ki je nekaterim trn v peti.«

»Nekako bi jih že morali odkriti, jih prisiliti, da priznajo.«

»Teško, Lapajne, ker smo humana družba, ki temelji na zaupanju v človeka. Človek pa je kriv šele, ko mu kaj dokažemo in ne za to obtožen. Do takrat pa smo pred zakonom vsi enaki. Vidite, potrebovali bi dokaze, dokaze!«

»Postali smo popustljiva družba, samozadovoljna s trenutnim stanjem, ki pa je še kako varljiv. Se trda nam bo predla, ker je v nas zamrl revolucijski duh. Zamorila so nam ga topla stanovanja, avtomobili, naphani žledci in še veliko drugih stvari. Le kdaj se bomo spet prebudili? Zoran, vame ste vnesli velik strah, velik nemir. Prav zares ste me prestrašili.«

»Žal mi je, Lapajne, a pač tako je, da se na veliko razmetava denar, ki je še kako težko zaslužen, ali šele bo. Morda zdaj razumete, zakaj bi Zupan rad videl v njegove skrite misli, če je tam le kaj, kar bi nas zanimalo, seveda pa bi še raje videl v Hrenove. Poizkusite, če bo vam kaj bolj uspelo pri Zupanu, kot je meni. Pogovorite se z Zupanom.«

»Je tu?«

»Da, sem smo ga pripeljali. Rekel bom, da naj ga privede,« je rekel Zoran in odšel skozi vrata.

Lapajne je tehtal Zoranove besede in komaj je razumel vse skupaj. Spomnil se je Hrenovih besed, da ga je

»Ves se tresem, ker nimam pijače. Šele zdaj popolnoma vidim, kako globoko sem zaprt. Dajo mi nekakšne tablete za pomiritev, a ne pomagajo dosti. Peklene muke trpim, pa ne samo zaradi krize, temveč zaradi tistega, kar sem naredil.«

»Zupan, kaj vas je gnalo, da ste odpri tisti prekleti ventil?«

»Zdaj pa še vi. Stokrat sem že moral povedati, pa mi ne verjamete. Preiskovalni sodnik me je vrtinčil na vse mogoče načine, pa tudi ta kriminalista Zoran in Jože, ki vodita preiskavo. Na vsak način hočejo vedeti, kdo me je nagovoril, da sem izpustil tisto olje.«

»Opa zakaj, Zupan?«

»Zakaj, zakaj, zakaj... Ko bi le sam vedel zakaj. Nihče me ni nagovoril. Glejte, Lapajne, vedno sem vas spoštoval in tudi drugi v obratu, ker ste bili dosledni in niste delali razlik, ni prav, da bi bili vi kaj krivi.«

»Tako misliš ti. Moja krivda je, da sem zanemaril varnostne predpise. Tisti prostor bi moral biti zaklenjen.«

»Križi smo bili mi, ker smo stalno sitnariji pri Pepetu za ključ. Sitnariji smo namerno, ker je bil prostor najprimernejši, da si se kam skril in te tam tudi ni nihče našel. Pepe se je naveličal stalnega odpiranja in zapiranja, pa je enkrat ostalo kar odprto.«

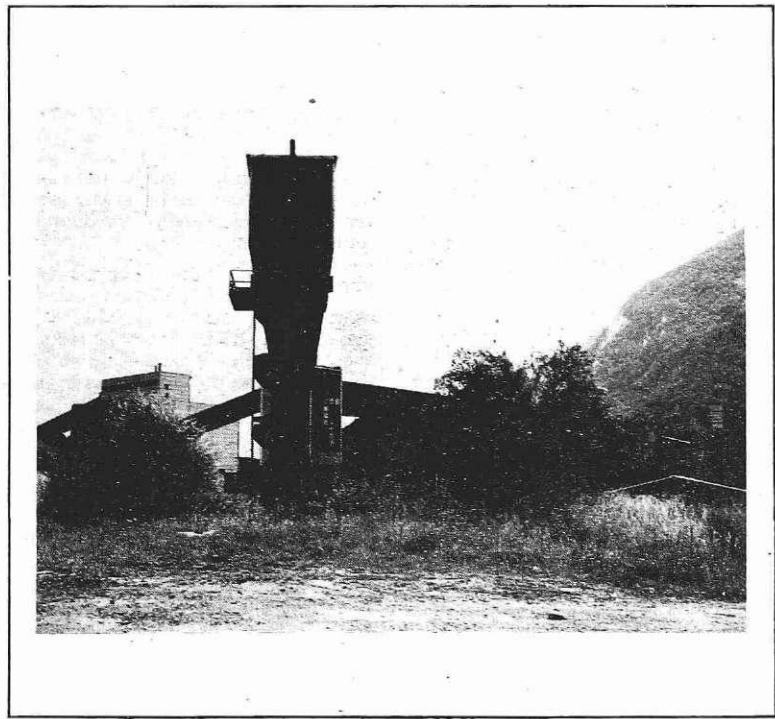
»Tudi Pepe bo dobil svoje. Na sodišču bomo skupaj sedeli na zatočni klopi.«

»To ni prav.«

»Prav ali ne, a tako je. Zupan, Zoran je rekel, da ste spustili olje, ker ste hoteli imeti mir. Kaj ni taka trditve malo za lase privlečena?«

»Naj se sliši še tako čudno, a to je edina resnica. Tisti dan sem končal s pleskanjem Hrenove hiše. Končal sem že dopoldne in dobil kar nekaj denarja. Izplačala me je kar tista ženska, ki je zdaj pri Hrenu. Celo popoldne sem proslavljal. Veste, pri malanju po stanovanjih se mimogrede navadiš piti, ker te pousod silijo s pijačo. Zvečer sem šel še krepko potrjen na delo, s sabo sem vzel še pol litra encijana. Ni me skrbelo, ker sem pričeval tistega fanta, ki je že precej samostojno delal. Vedel sem, da bom imel vso noč mir. V žep sem dal steklenico in odšel v tiste prostore pod obratom. Navadno sem vedno zaspal kot ubit, če sem ga pošteno imel, a tokrat ni bilo tako. Nisem in nisem mogel zaspati. Bulžil sem predse in polasčalo se me je neko vročično razpoloženje. Zamolkel ropot strojev mi je paraliziral v glavi me je bolelo vsako vlakno posebej. Ves sem bil nemiren. Potrebujem mir, da prenehajo blodnje, se mi jeotalo po glavi. Bulžil sem predse in zagledal tisti ventil, od katerega nisem mogel več odmakniti oči, ker sem dobro vedel, da se bodo stroji ustavili, če ga odprem. V meni so popustile vse zavore, ki jih imamo v normalnem stanju, a še tako sem se obotavljal. Premleval sem stalna očitavanja na zborih delavcev, kadar smo zahtevali večjo plačo, da delamo z izgubo, da ne znamo delati z zapletenimi stroji, z novo tehnologijo. Prav mi je, ker sem bil med glasnejšimi, so radi očitali, da nisem kovinar in da pač nekakšni malarnji ne morejo upravljati s takimi stroji, pa čeprav noben kvalificiran delavec ni znal tako dobro delati kot jaz, ker sem pač imel veliko prakse. Saj sem vedel, da so to navadna natolcevanja, a rekel sem že, da tisto noč nisem bil povsem normalen. Bodo že videli vraga, bodo že videli, kaj zna neki malar, ta malar zna ustaviti vse obrate, bodo že videli, da niso samo delavci krivi za vse zastoje in vse drugo... Take in podobne misli so mi rojile po glavi, prepletale po omamljenih možganih. Spominjam se, da sem se začel bedasto režati in poskakovati med tistimi rezervoarji, kot bi spustil z verige s mega vraga, naenkrat sem se počutil velikega, ker bom naredil tako pomembno dejanje. Poiskal sem podobno ventil in snel z njega kolo, ter ga dal na tistega, kjer ga ni bilo. Odvil sem ga. Kar celo uro je trajalo, da je odtoklo toliko olja, da se je obrat ustavil. Takrat pa sem se šele prav ovedel, kaj sem pravzaprav naredil, a bilo je prepozno, da bi se dalo kaj popraviti.

nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Delegati skupščine občine Radovljica so na zadnji laniški seji 23. decembra sprejeli osnutek resolucije o družbenem planu s številnimi pripombami predvsem iz krajevnih skupnosti, ki jim osnutek ni bil po meri. V razpravi na družbenopolitičnem zboru so posebno poudarili, da mora strokovna služba SIS družbenih dejavnosti zagotoviti pogoje za ustrezne OD izvajalcev programov družbenih dejavnosti.

● Na osnovi odloka občinske skupščine Radovljica, sprejetem po hitrem postopku na decembrski seji, bodo OZD in obrtniki, ki niso podpisali samoupravnega sporazuma o financiranju razvoja kmetijstva v občini, morali odvajati del dohodka za dejavnost SIS za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje preskrbe v občini ter za izvajanje programa občinskih blagovnih rezerv.

● Občinski komite ZKS Radovljica je na decembrski seji razčlenil tudi težko stanje na področju družbenih dejavnosti v občini. Zaradi znanih interventnih ukrepov ZIS so tudi zabredli v finančne težave, zato so ogroženi programi vseh SIS, posebej zdravstva, izobraževanja in kulture. Sprejeli so več sklepov za reševanje te problematike in priporočili strokovni službi SIS in izvršnemu svetu, da se oblikuje sprejemljiv predlog pokrivanja izgub z administrativno določenimi presežki. Če to ne bo mogoče, naj se presežki vrnejo gospodarstvu. Komite je priporočil, da se ob podpori vseh pristojnih dejavnikov realizirajo v letu 1988 vse načrtovane naložbe.

● Izvršni svet OS Radovljica je soglašal s predloženimi ponudbami Zavoda za urbanizem Bled in Urbanističnega inštituta SR Slovenije za izdelavo prostorsko ureditvenih pogojev za območje Bohinja in za območje Triglavskega narodnega parka. Z obema ponudnikoma, ki bosta izdelala dokumentacijo, bodo sklenili ustrezne pogodbe. Delegati vseh treh zborov OS Radovljica so na zadnji lanskeletni seji sprejeli odlok o povračilu stroškov delegatom, članom delovnih teles in članom kolegijskih upravnih organov občinske skupščine. Po določitvi tega odloka znaša sejnina namesto dosedanje 200 odslej 500 din. To določilo velja tudi za delegate skupščin in njenih organov SIS družbenih in materialnih dejavnosti.

● Na decembrski seji medobčinskega sveta ZZB NOV za Gorenjsko so udeleženci pozorno preučili delovanje zavoda za letovanje v Kranju, s posebnim ozirom na vlaganje sredstev v počitniške hišice ZZB NOV v Pineti v letu 1987. Spregovorili so tudi o proračunu za vzdrževanje hišice. Beseda je tekla tudi o razglasitvi regijskih spomenikov v posameznih občinah (grobišče Draga, Begunje, taborišče Ljubelj in dom na Vodiški planini — za slednjega bo še naprej skrbel občinski odbor ZZB NOV Radovljica). Sprejeli so okvirni dogovor za letošnje srečanje internirancev in gorenjskih borcev NOB in aktivistov OF ter za proslavo 45. letnice Prešernove brigade. Na seji je bil navzoč tudi sekretar RO ZZB NOV Slovenije Jože Božič.

● OK SZDL Radovljica je pozvala vseh 20 krajevnih konferenc SZDL v občini, da skupaj s sveti KS in komunalnimi organizacijami sprejmejo že lanskega avgusta poslani pravilnik o javnih pogrebnih slovesnostih. V Radovljici, na Bledu, v Bohinjski Bistrici in v Gorjah mora sprejeti pravilnik komunalna organizacija po predhodnem soglasju s tamkajšnjimi KK SZDL oz. sveti KS.

● Svet ZKS Bled, v katerega so vključene vse osnovne organizacije ZK z območja blejske krajevnne skupnosti, je tik pred koncem leta 1987 ocenil delovanje osnovnih organizacij in članov ZK in tudi svojo. Poseben poudarek so člani sveta ZKS dali aktivnosti komunistov v krajevni samoupravi in v SZDL na Bledu. Razen tega so ocenili tudi vsebinska vprašanja programske volilnih sej osnovnih organizacij ZK, ki so bile na območju KS Bled v decembru 1987.

● Dejavnost osnovne organizacije ZSMS na Brezjah je z izvolitvijo novega predsednika Tomaža Tomana spet zaživela. Za začetek so mladi Brezjani organizirali družabne večere s plesom in srečolovom. Kaže, da se bodo lotili tudi drugih akcij, zahvaljujoč združevanju in medsebojnemu povezovanju, ki so ga doslej pogrešali.

● Za konec lanskega leta napovedani zbor komunistov z območja krajevnne skupnosti Bled je svet ZKS Bled preložil na februar, pred napovedano sejo skupščine delegatov KS Bled, ki bo predvidoma v drugi polovici februarja. Na zboru bodo spregovorili o nalogah komunistov pri oblikovanju in sprejemanju dokumentov o družbenem planu in razvoju krajevnne skupnosti ter o pripravah na svetovno prvenstvo v veslanju, ki bo na Bledu leta 1989.

● Letošnjo pomlad, predvidoma marca, bodo po programu v KS Radovljica pričeli z urejanjem novega parkirišča in tržnice pri hotelu Grajski dvor. Turistično prevozniki DO Alpetour, ki je doslej pogodbeno uporabljala parkirišče ob tržnici za svoje avtobuse, je svet KS Radovljica dal odpoved z veljavnostjo od 1. marca 1988.

● Občinska skupnost za ceste Radovljica je že lanskega novembra v sodelovanju s KS Begunje in Skupnostjo za ceste SR Slovenije začela urejati osrednjo cesto s pločniki v središču naselja. Zaradi velikega prometa, posebno v turistični sezoni, je bil že skrajni čas za posodobitev te prometnice. Za celotno naložbo je prispevala občinska skupnost za ceste 35 milijonov din, republiška skupnost 30 milijonov in krajevna skupnost Begunje 20 milijonov din.

● Tik pred novoletnimi prazniki, 26. decembra lani, so prejeli ključne stanovanjci dveh novih stanovanjskih blokov v Poddobravi pri Begunjah. Od 56 stanovanj jih je DO Elan odkupila za svoje delavce 30, po tri stanovanja pa Veriga Lesce in Sukno Zapuže, dva Psihiatrična bolnišnica Begunje in po eno stanovanje Ljubljanska banka, SGP Gorenje Radovljica, Žito Lesce, Merkur Radovljica in Knjigovoznica - tiskarna Rado-

vljica. Druga stanovanja so prodali zasebnikom oziroma delili solidarnostnim upravičencem.

● Na zemljišču nekdanje farme srebrnih lisic v Betinu na Bledu, ki je po zazidalnem načrtu določeno za obrtniško cono, so pred dnevi začeli graditi prve objekte za obrtniške delavnice. Zanimanje obrtnikov za to naložbo je sicer precejšnje, večini pa manjka denarja, zato upajo na pridobitev ugodnih kreditov.

● Po zgledu TD Bled in TD Lesce je tudi TD Bohinj — jezero konec lanskega leta izdalo pregledno karto sprehajalnih poti in okolice Bohinja v štiri tisoč izvodih z znanimi in manj znanimi turističnimi točkami. Publikacijo so razen TD Bohinj — jezero financirali tudi vsi bohinjski hoteli.

● Alpski letalski center Lesce po svoji izredno uspešni športni in turistični dejavnosti ter vse bolj pomembnem deležu v mednarodni gospodarski (devizni) menjavi sodi zagotovo med najbolj učinkovite in zaslužne v državi. Lani je za dosežene uspehe prejel več priznanj doma in v tujini, med drugim je prejel tudi Turistični nagelj RTV Ljubljana.

● Po jesensko - zimskem programu poljudnih planinskih predavanj, ki jih vsako leto organizira Planinsko društvo Radovljica, bo v petek, 15. januarja, ob 18. uri v avli osnovne šole A.T. Linhart v Radovljici letos že tretje predavanje. Z barvnimi diapozitivi bo domačin Jože Mihelič prikazal lepote fužinarskih planin v Bohinju.

● Prejšnjo soboto, 9. januarja, so v okviru prijateljskega sodelovanja gostovali pri komornem moškem zboru KUD Radovljica pevci zbora slovenskega kulturno prosvetnega društva Kočna iz Sveč na Koroškem. Po sprejemu na sedežu krajevnne skupnosti Radovljica, kjer so prejeli posebno priznanje Kulturne skupnosti Radovljica, so skupaj z gostitelji nastopili na celovečernem koncertu v avli osnovne šole A.T. Linhart v Radovljici. Zamejske rojake so prijatelji koroških ljudskih pesmi prisrčno sprejeli.

● Telesno - kulturna skupnost in zveza telesno - kulturnih organizacij Radovljica sta 7. januarja v sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici priredili vsakoletno sklepno slovesnost ob podelitvi plaket in drugih priznanj najuspešnejšim in zaslužnejšim športnikom in organizacijam s področja telesne kulture. V 12 panogah je bilo nagrajeno 49 posameznikov in 9 organizacij, ki so lani osvojili 129 različnih medalj na republiških, državnih in mednarodnih tekmovanjih.

● Za najboljšega športnika radovljiške občine v letu 1987 je bil enoglasno izbran padalec ekipe ALC Lesce Roman Pogar, ki je lani osvojil srebrno medaljo na svetovnem prvenstvu v paraskiju. Za najboljšo športnico so izbrali izjemno plavalko, članico PK Radovljica, mlado Polono Rob.

Delo Turističnega društva Žirovnica

8. februarja je organiziralo društvo v sodelovanju s pobratenim turističnim društvom iz Kranja maratonski tek iz Kranja v Vrbo. Po prihodu tekačev je bila v Prešernovi rojstni hiši proslava. Sodeloval je moški oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica — Breznica.

Od 5. maja do 30. septembra je potekalo tekmovanje pod geslom »NARAVA — ZDRAVJE — LEPOTA«, v katerem so sodelovali skoraj vsi krajski naše krajevnne skupnosti. Akcija je bila zelo uspešna, saj smo dosegli v občini 1. mesto. V tekmovanju Turistične zveze Slovenije smo med manjšimi kraji dosegli od petih možnih točk 4,2 točke in tako drugo mesto v republiki. To priznanje smo prejeli 12. novembra v Radomljah pri Kamniku. Ob tej priložnosti je republiška ocenjevalna komisija izrekla tudi nekaj kritičnih besed. V tovarni obutve Planika na Breznici in v poslopju KS Žirovnica ni opazila niti ene rože, oglasna deska mladinske organizacije je bila prazna, rojstna hiša Matije Čopa v Žirovnici pa razpada.

V počastitev krajevnega praznika je organiziralo društvo 20. junija »BAKLADO«, v kateri so sodelovali gasilci iz Zabreznice in Smokuča, šolska mladina ter oktet DPD Svoboda Breznica.

5. septembra se je udeležilo sedem članov odbora društva praznovanja ob 30. letnici gorenjske turistične zveze in 18. srečanja turističnih delavcev Gorenjske na Bledu. Ob tej priložnosti smo prejeli plaketo in šest priznanj za člane odbora.

19. septembra smo pripravili v popoldanskih urah manjši piknik ob Završniškem jezeru, zvečer je bil promenaadni koncert godbe tovarne Veriga Lesce in koncert okteta DPD Svoboda France Prešeren. Po koncertu smo ob in na jezeru prižgali več kresov. Naslednji dan, v nedeljo, 20. septembra, smo uspeli spet spraviti pod streho našo tradicionalno prireditev »ŽIVINOREJSKI BAL« s srečolovom. Obisk je bil kar dober, a je bal prežgodaj zaključil dež. Z uveljavitvijo zavarovalne premije je bil končni finančni rezultat kar zadovoljiv.

Nadzorni odbor društva je menil, da bi nagradili najbolj delavne in zaslužne člane za uspeh v letu 1987. Nagrajenci so se odpovedali nagradi, če se bo gradil turistični urad in bife

v Mostah. Na seji 13. novembra so se člani odbora odločili za tako gradnjo. Hkrati pa nadaljujejo tudi z pripravami za gradnjo sanitarij na prireditvenem prostoru v Završnici. V letu 1987 je kupilo društvo še 25 montažnih železnih miz in 4 stojnice. Vse to društvo posoja raznim organizacijam za določeno odškodnino. Z denarjem turistične takse smo kupili 15 oglasnih desk in panoramsko tablo, ki je obešena na železniški postaji v Žirovnici. Druge stroške za to tablo je plačala tovarna Sukno Zapuže, za kar se ji lepo zahvaljujemo. Zares žalostno, da so v noči z 22. na 23. september ukradli 6-metrsko pocinkano cev z medenastim pokrovom in še dva mlaja. Sramota!

Prihodnje leto ne bomo več organizirali »ŽIVINOREJSKEGA BALA«, ker krajski za tako veliko prireditev ne kažejo dovolj poslušnosti. Mora pa izreči društvo posebno zahvalo za materialno ali drugo pomoč naslednjim delovnim organizacijam: Elektro Žirovnica, Savskim elektrarnam — DO Moste, pokrovitelju bala tovarni Sukno Zapuže, Železarni Jesenice, Gorenjskim oblačilom TOZD Jesenice, Gorenjski turistični zvezi Kranj, tovarni Almira Radovljica, Lesnini Kranj, avtoprevoznikom Vejsu Adroviču, Francu Slamniku, Jožetu Slamniku in Andreju Zvanu. Zahvaljujemo se tudi moškemu oktetu DPD Svoboda Žirovnica Breznica, gasilem društev v Zabreznici in Smokuču in drugim krajanom, ki so nam kakorkoli pomagali pri izvedbi prireditev. Hvala tudi za veliko pomoč, ki so nam jo nudili vojaki in oficirji karavle Matije Verdника — Tomaža v Mostah in vojne pošte — komande Radovljica.

Na koncu še poročilo ocenjevalne komisije v akciji »NARAVA — ZDRAVJE — LEPOTA«. V ocenjevalni komisiji so v tem letu bili: Ivanka Zima, Draga Kobal in Janez Dolžan. Naše domove in njihovo okolico so pregledali trikrat. Večina lastnikov hiš je navdušena nad akcijo in imajo vzorno vzdrževane domo-

ve ter njihovo okolico. V tem letu so dobili priznanja naslednji: Vida in Branko Trojar, Moste 24/a; Teja in Marjan Gaser, Breg 97; Ani in Anton Zevnik, Žirovnica 62/b; Sonja in Marjan Jesenko, Žirovnica 91; Draga in Anton Kobal, Selo 18/b; Breda in Gorazd Hiti, Zabreznica 18/a; Ani in Peregrin Rekar, Breznica 37/a, Olga in Franc Velikonja, Doslovče; Ani in Janez Iskra, Smokuč 1/c; Marija Dolinšek, Vrba 19; Marija in Franc Vičar, Rodine 51; Mirko Zupan, Smokuč.

Priznanja bodo podeljena na letni skupščini turističnega društva.

Imamo pa še nekaj črnih pik v naših vaseh. Komisija je menila, da bi take vzpodbudili kar z »BODEČO NEŽO«.

Turistično društvo Žirovnica želi vsem imenovanim in tudi neimenovanim sodelavcem čimveč uspehov in osebnega zadovoljstva v letu 1988.

Za društvo
Ludvik Avguštin

Program dela KS Podnart

Svet krajevnne skupnosti Podnart je v skladu s srednjeročnim načrtom 1986 — 1990 pripravil program dela in finančni načrt za letošnje leto, ki načrtuje s samoprispevkom 42 milijonov dinarjev prihodkov in prav toliko izdatkov. Denar bodo porabili za normalno poslovanje v krajevni skupnosti, vzdrževanje in ogrevanje doma kulture, javno razsvetljavo, zimsko pluzenje in posipanje cest in poti, SLO in vzdrževanje krajevnih cest. Za pomoč DPO in društev so predvideli milijon dinarjev, 22 milijonov dinarjev pa bodo po načrtu porabili za položitev finega asfalta na nekaterih lokalnih odcepnih cestah.

Ciril Rozman

Dopisujte

Program dela občinske turistične zveze

Občinska turistična zveza Jesenice pospešuje turistično dejavnost v okviru dela in prizadevanj turističnih društev v Ratečah, Kranjski gori, Mojstrani, na Jesenicah in v Žirovnici. Njene naloge, ki so, razumljivo, najožje v Kranjski gori, so predvsem usklajevanje programov dela, koordinacija pri uresničevanju nalog, pregled nad gibanjem števila gostov, sodelovanje pri pripravi kratkoročnih in dolgoročnih programov razvoja turizma v občini, predlaganje višine in porabe turistične takse, priprava perspektiv in drugega turistično-propagandnega gradiva v občini ter drugo.

Na zadnji seji v lanskem letu so sprejeli konkreten program dejavnosti v tem letu in pripombe na dolgoročni turistični razvoj v krajih od Mojstrane do Rateč. Zahtevali so določitev nove lokacije za avtokamp v Gozd Martuljku in sprejem ukrepov za uničenje komarjev na področju Rateč. Turistični zvezi Slovenije bodo predlagali, da se v okviru tekmovanja za najbolj urejene kraje v Sloveniji občinska središča razvrste v posebno skupino. Čimprej bi radi zaposlili ustrezno osebo za več kot leto dni že odprto delovno mesto občinskega redarja. Pripravili so predlog za izdajo občinskega odloka o višini turistične takse v letu 1988. Ta naj bi v Kranjski gori znašala od 600 do 1.200, drugod pa od 400 do 800 din. Višina pavšalne takse za počitniške hišice naj bi letos znašala deset tisoč din, za družbene domove pa trideset tisoč din na posteljo. V prihodnjem letu naj bi te zneske za še enkrat povečali. V zvezi z novo cesto od karavanškega predora do Vrbe, ki naj bi

bila zgrajena do leta 1991, je bila dana informacija, da se načrt pripravlja in da bo dan v javno razpravo. Dan je namreč predlog, da naj bi se na najožjem delu jeseniške doline speljala cesta po stebrih nad sedanjo strugo Save, da reke ne bi bilo treba premikati proti severovzhodu in krniti že tako preozek življenjski prostor prebivalcev Jesenic.

Soglašali so s sodelovanjem pri pripravi prireditev za občinski praznik, kar pa naj bo povezano s čim manjšimi finančnimi sredstvi.

Sprejeli so finančni program, ki naj bi se za letos gibal v mejah 2,2 milijona din. Ker bo letos srečanje turističnih delavcev v septembru v jeseniški občini, so sklenili, naj se ta prireditev izvede v okviru turistične veselice, ki bo septembra za hotelom Larix v Kranjski gori. Dogovorili so se tudi o pripravi ustreznega spominka, ki ga bodo za določen prispevek prejeli vsi udeleženci.

Branko Blenkuš

Nova cesta na Hrušici (foto: I. Kučina)

Koliko in kakšne razstave v galeriji Kosove graščine

28. decembra je bila v galerijskih prostorih Kosove graščine predstavljena zadnja razstava v letu 1987. Ljubitelji ilustracij so lahko občudovali otroške ilustracije Marije Vogelnik in lutke ter gledališke maske Eke Vogelnik.

To potujočo razstavo so si ogledali že v Radovljici (pripravili so jo v muzejih radovljiške občine), Trzinu, nato pa bo potovala še v Kranj. Ob otvoritvi smo navdušeno zaploskali mladi celjski plesni skupini »Akt« pod vodstvom Ane Vovk Pezdir, ki se je s plesom »Tehtanje duš« in v maskah Eke Vogelnik odlično vključila v klasicistično kompozicijo stopnišča Kosove graščine.

Ob začetku leta 1987 je programski svet oblikoval število (12) in kalendar razstav v galeriji. Število razstav je bilo preseženo (16) in to predvsem zato, ker smo za razstavljanje uporabili tudi prostore v prvem nadstropju. Držali smo se usmeritve, naj bodo razstave raznolike (področje, tema, tehnika, material), kvalitetne in usmerjene predvsem k predstavitev novejših likovnih tokov.

Največji odmev je doživela razstava »Arheološko najdišče Ajdna«. Ponosni smo tudi, da smo se lahko seznanili z delom svetovno znanega fotografa Nina Migliorija. Na svoj način so prišli obiskovalci, ki jih zanima etnologija, keramika, obrt, fotografija, karikatura, saj je bil na vsaki otvoritvi drug krog obiskovalcev. In prav je tako. V galerije, muzeje je treba privabiti čimveč obiskovalcev, tudi samo na klepet, prostori so zato tu, da se srečujemo, izmenjujemo svoja mnenja o razstavljenih predmetih, pa tudi kaj pokritiziramo in si dajemo nasvete ter nove predloge. Se bogatimo.

Mnogo otvoritev je bilo popestrenih s kulturnim programom (recitacija, predvajanje filma, petje, ples), ki je vsebinsko dopolnjeval razstavo.

Podobno pester razstavni program načrtujemo za leto 1988. Zaradi pomanjkanja denarja ga ne moremo širiti, upamo le lahko, da ne bo trpele kvaliteta — bolje manj razstav, pa te kvalitetnejše!

Poleg razstav načrtujemo kot prejšnja leta tudi filmske, literarne večere, predavanja o naravni in kulturni dediščini. Že ta mesec nam bo Jeseničan Janez Hrovat z diapozitivi

predstavil svoje potovanje po Japonski. Seveda bomo veseli vsakega novega in zanimivega predloga obiskovalcev in poslušalcev, kaj si želijo videti in slišati v prostorih Kosove graščine.

GTČ Jesenice
Muzeji in galerije

Kosova graščina (foto: Irena Kučina)

Kam med zimskimi počitnicami

Štirinajstdnevni polletni premor našim šolarjem pomeni predvsem nabiranje novih moči za delo v naslednjem polletju. Spoznanje, da aktivna rekreacija vzpodbuja delovne funkcije, narekuje organizacijo različnih dejavnosti organizacij in društev izven šole, ki naj bi pritegnile čim več mladih in jim privzgojale rekreacijo kot sestavni del življenja. Tudi staršem bi v večji meri morale biti dobrodošle organizirane oblike preživljanja prostega časa, predvsem pa so strokovne organizacije in društva izven šole tiste, ki bi v času, ko šola ne deluje, s privlačnimi programi morale bolje uresničevati tolikokrat deklarirano skrb za mlade.

No, nekaj te zavesti v naši občini vsekakor je. Organizirano smučarski začetni in nadaljevalni tečaji, drsanje na pokritem drsališču v Podmežakli, rekreativno plavanje, dogovarjanje se za streljanje na strelišču v Mojstrani in na Javorniku, za igranje nogometa na eni od mestnih šol.

Organizator telesnovzgojnih aktivnosti je Zveza telesnokulturnih organizacij in Vzgojnoizobraževalni zavod Jesenice. S polovično ceno smučarskih kart pa so se izkazale Žitnice in s popustom za prevoz Integral Jesenice, tako da cene smučarskih tečajev niso pretirane (začetni tečaj v Podkorenu 25.000 din, nadaljevalni 30.000 din, v Španovem vrhu pa 22.000 din). Del stroškov za vaditelje bo pokrila Zveza telesnokulturnih organizacij. Da med osnovnošolci za smučanje že nekaj let

ni večjega zanimanja (od skupaj 3208 učencev je za tečaje prijavljenih okrog 200 učencev), je kriva predvsem draga smučarska oprema. Če bo dovolj snega, bo ZTKO organizirala tudi smučarske teke na tekaških progah v bližini Jesenic.

Kar pomeni in privlačno je drsanje. Drsališče v Podmežakli bo odprto za šolarje vsak delovni dan od 11. do 13. ure. Vstopnina bo 300 din. Drsališče v Mojstrani bo na razpolago šolarjem brezplačno.

Rekreativno plavanje je organizirano za učence mestnih osnovnih šol v bazenu osnovne šole Tone Čufar. Ker je bazen majhen, skupina plavalcev lahko šteje do največ 15 otrok, cena pa je 7.000 din za petkrat po dve uri. Rekreativno plavanje je namenjeno učencem, ki ne bodo imeli drugih možnosti rekreacije.

Osnovna šola 16. december Mojstrana organizira smučarski tečaj za učence 2. razreda. Od 26 učencev jih je prijavljenih 20.

Osnovna šola Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora v sodelovanju z alpskim in tekaškim smučarskim klubom in Športnim društvom Rateče organizira smučarski tečaj za šolo in vrtec. Šolarji pa imajo na razpolago tudi drsališče Za gmajnico.

Za predšolske otroke organizira smučarski tečaj ZTKO in Vzgojnovarstvena organizacija Jesenice v februarju (od 8. do 12. februarja) v Podkorenu začetni in nadaljevalni tečaj.

Za varovance Vzgojnovarstvene organizacije tečejo že od oktobra tudi tečaji drsanja. Otroci so razporejeni po skupinah, vodijo pa jih vzgojiteljice in varuhinje.

Na šolah smo veseli tudi razpisa komisije za športno rekreacijo pri sindikatu Železarne. Menimo namreč, da bo ta tečaj vključil vsaj nekaj staršev in morda vsaj malo začetnih kako razrahljano družinsko vez.

Pa ne samo zaradi smučanja, tudi brez različnih oblik rekreacije moramo starši najti kar največ časa za naše otroke, se poigrati in pogovoriti z njimi, jim ustvarjati občutek varnosti in ljubezni v družini, ki vsakomur pomeni občutek varnosti tudi v vsakdanjem življenju.

M. Malenšek

Za prijetnejše bivanje na Jesenicah

Na novoletni seji upravnega odbora Turističnega društva so sprejeli program dela za vseh pet komisij. Pri tem so ugotovili, da so bile v lanskem letu štiri dokaj delavne, komisija za ureditev steze za trim pa ni izpolnila predvidenega načrta.

Pripravili so tudi finančni program, ki predvideva okrog 3,5 milijona din izdatkov in prav toliko dohodkov. Obravnavali in sprejeli so tudi cenik za tujske sobe pri zasebnikih. V okviru III. kategorije se te gibljejo od 3.900 do 4.500 din, v okviru druge kategorije pa od 5.500 do 6.500 din za bivanje nad tri dni. Za bivanje do dveh dni se te cene povečajo za 20 odstotkov. Ker so na Jesenicah in v okolici od lanskega leta tudi apartmaji, se bodo letos cene za dve do sedem postelj gibale od 15 tisoč do 45.375 din. Razpravljali so tudi o čistoči, redu in izgledu mesta. Hitreje bi morali nadaljevati z obnovo starih poslopij. Predvsem bode v oči razpa-

dajoča Pavlinova hiša na Plavžu in poslopje južno od hotela Pošta. Obnove in prebitve pa je potrebnih tudi še veliko hiš ob Cesti železarjev.

Odbornikom je šlo v nos tudi slabo urejanje okolice zaklonišča pri hotelu Pošta, pa tudi nekatere trgovine in lokali ne skrbijo dovolj za čistočo pred svojim pragom. Prvič so se seje udeležile tudi vse tri mentorice turističnih podmladkov, s katerimi so se dogovorili, da bodo člani podmladka pripravili ustrezen program in aprila na letni skupščini prikazali svojo dejavnost.

Glede občestnih reklamnih tabel za kamp in sobe za goste je bilo dana pojasnilo, da mora vsak lastnik

za lokacijo, obliko in izgled dobiti dovoljenje od Cestnega podjetja Kranj. Lani je v zvezi s tem sredi poletne sezone prišlo do nepotrebnih neprijetnosti. Menili so tudi, da je treba polepšati okolico ob minigolfu ter odstraniti ali popraviti stojalo iz klenih profilov, ki je bilo pred leti namenjeno za reklame ob večji hokejski prireditvi.

Da bi obvarovali pred kratkim zasajeno okrasno drevje, so zaprosili vse tri osnovne šole, da po šolskem radiu na vzgojen način opozorijo učence, naj ne lezejo po tem drevju in naj ga ne lomijo. Vodstva šol so tudi zaprosili, naj na enak način opozore učence, naj ne pritiskajo na vse hišne zvonce, ker s tem motijo prebivalce.

Branko Blenkuš

Poročilo o novoletnem praznovanju

V letošnjem letu smo praznovanje dedka Mrza prepustili bolj DPM v krajevnih skupnostih. Tam, kjer DPM dovolj dobro delujejo, je bil občutno boljši tudi novoletni program prireditev in obdaritev otrok. Posebno se je to pokazalo v KS Kranjska gora in Mojstrana. Po svojih možnostih so praznovali tudi v KS Rateče. Kjer DPM ne delujejo, so se za praznovanje zavzele KK SZDL in program tudi izpeljale.

V OZ DPM Jesenice je bil sprejet program prireditev za celo občino in razen igrice »Kdo je Vidku napravil srajčico« tudi v celoti realiziran. Iz skupnih sredstev, ki so nam jih nakazale v ta namen delovne organiza-

cije, smo se odločili, da namenimo 700 din na otroka za individualno darilo. Obdarovani so bili vsi otroci od 3. do 7. leta starosti, ki niso vključeni v VVO, potem vsi otroci v VVO in otroci, ki so bili v tem času na zdravljenju v Bolnici Jesenice. Obdarovanih je bilo 2276 otrok. Vrednost paketa se je gibala okoli 1000 din, ker so posamezne KS pridobile še dodatna sredstva v ta namen.

Ugotovili smo, da so bile prireditve dobro obiskane in da so tudi individualna darila otrokom mnogopomenila. Zavzemali se bomo, da bomo tako obliko praznovanja obdržali, oziroma da jo bomo skušali v prihodnje še izboljšati.

Novoletno praznovanje je za nami, zato je prav, da naredimo analizo programa in porabe namenskih sredstev.

FINANČNI PREGLED:

— prihodki:	4.238.760.—
odhodki:	
— nakazila DPM po KS 700 din/otroka	783.300.—
— darilni paketi za VVO, KS Sava in Plavž	1.168.977.—
— bonboni za šolarje	51.600.—
— KOZLIČEK MEKETAJČEK — 4 predstave	200.000.—
— NAŠI TRIJE ANGELI — 5 predstav	750.000.—
— PRINCESKA NA ZRNU GRAHA — 5 predstav	250.000.—
— igrice iz Mojstrane — 1 predstava	40.000.—
— uporaba dvorane v gledališču — 3 krat	45.000.—
— avtobusi iz Mojstrane in Kranjske gore	227.760.—
— kombi za prevoz igrice	104.000.—
— kilometrina DM	99.240.—
— rokavice za DM — 10 parov	40.000.—
— brade za DM — 4 kom	51.293.—
— dedek Mrza — iz gledališča 17 x	136.000.—
— dedek Mrza — Kranjska gora 7 x	56.000.—
— dedek Mrza — Mojstrana 4 x	32.000.—
— dedek Mrza — Javornik in Bl. Dobrava 10 x	80.000.—
skupaj odhodki:	4.115.170.—
ostanek prihodkov:	123.590.—

Občinska zveza DPM Jesenice

Novoletna praznovanja na naši šoli

...že prišel je med nas stari dobri dedek Mrza, je odmevalo po dvorani iz grl prvošolčkov in drugošolčkov, medtem ko je v dvorano vstopal dedek Mrza. Že dolgo — cel december so se naši najmlajši pripravljali na prihod dedka Mrza.

S pričakovanjem so zrl v moža s sivo brado in belim kožuhatim plaščem. Kar požirali so ga z očmi, čakali na vsako njegovo besedo. Seveda je bil bonbon, ki ga je podaril dedek Mrza, najslajši bonbon (vsaj tako mi je zatrjeval mali Mitja). Ko pa sem Mitja vprašala, če on verjame v dedka Mrza, mi je skorajda malce užaljeno odvrnil: »Oh, Urša Uršasta, si pa res otročja. Le zakaj pa ne bi verjel. Buča neumna!« Počutila sem se kar malce krivo, ko sem pomislila, da sem mu morda omajala njegovo prepričanje in zaupanje. Ampak on se ni dal, dedek Mrza je in bo, pa čeprav se iz daljnih, hladnih krajev, kjer je ogromno snega in kjer kraljujejo severni jeleni in palčki, pripelje z rdečo katro (beri renault 4) in ne s kočijo. Obenem sem se spomnila, kako sem včasih sama pisala pisma dedku Mrzu in kako sem ga čakala ob oknu. Čudno, pa ga ni bilo. Vse to je že za nami. Kako hitro gre čas.

Vendar pa k malčkom nisem prišla zato, da bi obujala spomine, temveč zato, da bi mi zaupali kakšno novoletno željo. Preveč uspeha nisem imela, kajti ravno takrat so se otroci pogovarjali z dedkom Mrzom in niti slučajno niso izgubljali časa z menoj, navadno osmošolko. Peter pa mi je, sicer po daljšem prigovarjanju, povedal, da si nadvse želi snega, Tina pravi, da bi rada novo Barbiko, Aleš želi medvedka...

Naši najmlajši so torej praznovali z dedkom Mrzom, učenci 8. e pa so jim pripravili igrice z naslovom škrat Primuk. Podobno so praznovali učenci 3. in 4. razreda, le da so oni že malce dvomili o izjavah dedka Mrza. Pa so bili kljub temu veseli in razpoloženi. Lepo okrašen razredi, hodniki, sneženi možički po stenh... vse to je le še dajalo poseben čar praznovanju.

&V torek pa smo imeli praznovanje učenci 7. in 8. razreda. Tudi mi smo že težko pričakovali novoletni ples. Organizatorji smo bili učenci osmih razredov. Seveda se je vsak razred čutil dolžnega, da nalogo organizatorja kar najbolje

opravi. Bolje receno, vsi smo poskrbeli za site želodce naših gostov (to so bili 7. razredi). Kajti na plesu je bilo moč kupiti kokice, rumove kroglice, piškote z marmelado, še celo potico, pa sokove seveda. Pogled na polne pladnje dobrot me je bolj spominjal na stojnico s hrano. Ne vem, zgleda, da smo si vsi predstavljali, da bodo sedmošolci prišli na ples, lačni in žejni, izrečno samo jest in pit. No ja, bomo vsaj vedeli za drugič. Med plesom nas je zabaval čarovnik, igrala pa je skupina Reval's. Ob 19. uri je napočilo Novo leto. No, saj bi bilo Novo leto. V dvorani je bilo videti le še soj bleščečih kresnic. Bilo je kar zabavno. Voščili smo si, nato pa nadaljevali s plesom, ko pa je bilo vzdrušje na vrhuncu, je bila ura 20.30. Red je red, plesa je bilo konec in morali smo se raziti. Ko smo odhajali domov, sem bolj za hlec vprašala Damjano, če še verjame v dedka Mrza. Namenila mi je samo ubijalski pogled, zraven pa tako zavila z očmi, da sem takoj videla, kaj si misli. »Traparija.« Za nas že, a če se spomnim malčkov...

V sredo dopoldne so imeli zabavo učenci 5. in 6. razredov. Tudi pri njih je bilo veselo. Pripravili so zanimiv program v stilu: Pokaži kaj znaš? Nastopili sta plesalki rock & rolla, učenci 8. razreda so jim pripravili skeč o šolskem življenju, zanimivo zgodbo so pripravili tudi učenci 7. razreda. Z aerobiko so se ukvarjali tri brhka dekleta... Skratka bilo je zanimivo in prav nič dolgočasno. Po koncu programa so veselo zaplesali, rajali so vse do kosila. Praznovanja je bilo konec šola se je počasi praznila. Za nekaj dni smo ji obrnili hrbet in si malce oddahnili od vsakdanjih skrbi. Praznovanje se je končalo...

S ponedeljkom se je zopet začel naš vsakdanjik. Polni delovnega elana, novih idej, spočiti in dobre volje smo sedli v šolske klopi. Spet se je začel večer boj za ocene, pa vendar sem se počutila nekoliko starejšo.

Polna sem načrtov, novih idej, polna želja. Novoletna mrzlica je za nami in v glavi mi je porajala otroci želja. Ko bi se mi uresničila samo ena, ena samcata! Bila vesela in zadovoljna. Pa srečno!

Urška, 8. e
OŠ Tone Čufar

Podvoz (foto I. Kučina)

France Voga:

60 let planinskega društva Dovje-Mojstrana

Kdo bi vedel, kdaj so se oči naših prednikov prvič zazrle v gore, belo odete večino leta in strmo kipeče v nebo. Verjetno takrat, ko so dvignili k zemlji upognjene hrbte, da so se za trenutek oddahnili in otrli znoj z lic. A na gore ob tem niso mislili. To je bil za njih oddaljen, skrivnostni svet, čeprav na doseg roke. Za vse tiste davne generacije naših prednikov je bilo važno samo, kako preživeti številno družino in ji zagotoviti vsakdanji kos kruha.

Toda vrhovi kljub temu niso ostajali sami. Divji lovci, drvarji in pastirji so med svojimi opravili lezli okrog njih in iskali poti — tudi na vrh. Samo prešeren vrisk na vrh dospelih je označil njihovo dejanje in zadoščenje v srcu, zaradi katerega se še danes podamo na strmo in narporno pot.

Začetki planinskega turizma

Začetki planinskega turizma v Julijskih Alpah segajo v Bohinj. Od tam so se tisti, ki so hoteli osvojiti Triglav, podajali na pot. In od prvega znanega pristopa je minilo že več kot dvesto let.

V gornjesavski dolini pa je nastanek planinskega turizma omogočila zgraditev železnice Ljubljana—Trbiž 1870. leta. Z železnico je bil omogočen udoben in hiter prevoz do teh krajev, predvsem do Mojstrane in od te mnogo krajši pristop na Triglav.

V triglavske doline Vrata, Kot in Krmo so vodile slabe kolovozne poti, naprej se je začelo brezpotje. Zato so morali imeti takratni turisti s seboj vodiče. To so bili domačini, ki so ob lovu, paši, drvarjenju, ogledanju ali iskanju ovac dobro spoznali terene in pristope k vrhovom. Vodili so bili kajzarji in obrtniki, kmetje za to niso imeli časa.

Prvi vodnik z izpitom in vodniško knjižnico je bil v Mojstrani Simon Pintar-Preckin. Znana vodnika sta bila gostilničarja Smerca, oče in sin, za najboljšega pa so imeli starega Simena.

Planinski turizem se je razvijal, vse več ljudi je hotelo v gore in vse bolj so naše gore postajale zanimive za Gerane. Posebno Triglav, kot najvišji vrh Julijskih Alp, so hoteli čimprej vzeti pod svoje okrilje. Zato je že 1887. leta kranjska sekcija nemške planinske zveze (DÖAV) postavila Dežmanovo koč (sedaj Staničeva).

Ko je bilo leta 1893 ustanovljeno Slovensko planinsko društvo (SPD) v Ljubljani, si je osrednji odbor takoj zastavil za najpomembnejšo nalogo, da se ohrani slovenski značaj naših gor. Človeka, ki bi to nalogo opravil v Julijskih, ni bilo treba iskati. On je bil že tam, na Dovjem, župnik Jakob Aljaž. Človek, za katerega bi lahko rekli, da ni bil močan, da bi gore premikal, a vendar dovolj, da je ljudi svojega časa obrnil k njim.

Dom na Kredarici

Tominškovo pot, dal urediti zavetišče pod vrhom Triglava itd.

Leta 1903 je bila ustanovljena podružnica SPD za sodni okraj Kranjska gora s sedežem na Jesenicah. Tedaj je bil Jakob Aljaž že častni član SPD in podnačelnik radovljiške podružnice. Zakaj Jakob Aljaž ni ustanovil podružnice SPD v Mojstrani, je vprašanje, ki ima verjetno naslednji odgovor. Aljaž je v boju za slovenstvo potreboval mnogo širše zaledje in močnejše zagovornike, ki jih je lahko dobil samo tam, kjer se je resnično kaj odločalo. Po prvi svetovni vojni je narodnostna meja že tekla po Karavankah in njegov čas v planinstvu je že minil. V tem času se je, tudi zaradi zdravja, raje posvečal problemom v obeh vaseh, svojim pevcem in prosvetarjem.

Ustanovitev planinskega društva

Niti eno leto ni minilo od Aljaževe smrti, ko je ideja o lastnem planinskem društvu na Dovjem in v Mojstrani dozorela. Osmega januarja 1928 se je zbralo okrog sto planinskih somišljenikov in ustanovilo Triglavsko podružnico Slovenskega planinskega društva. Prvi predsednik je bil upravitelj ljudske šole na Dovjem, nadučitelj Serajnik, ki pa je kmalu prepustil krmilo društva Tonetu Potočniku-Smrčarju.

Koča v Krmi

Triglavska podružnica SPD ni imela nobene postojanke v triglavskem pogorju. Zato je za začetek uredila planinski stan na planšariji na Zasipki planini v Krmi. Za glavno nalogo pa si je zadala zgraditev planinske kočice na sedlu Mlinca v Karavankah. Ker je denar dotekal v glavnem samo od članarine, je trajalo kar deset let, da so jo tudi postavili. Koča je bila potem odprta in oskrbovana čez poletja do druge svetovne vojne.

žišča, obnovili vodovod in ga podaljšali do od dedičev odkupljene »Šlajmerjeve kočice«.

Leta 1953 je društvo zašlo v hude težave, ki jih je povzročila izmišljena politična afera in ki je skoraj onemogočila delo društva. Več let je trajalo, da si je društvo organizacijsko in kadrovske opomoglo in začelo znova dobro delati. To je bil čas razcveta alpinističnega odseka in postaje gorske reševalne službe.

Koča na sedlu Mlinca

V šestdesetih letih je bila obnovljena in opremljena Šlajmerjeva kočica, največje delo pa je društvo opravilo v letih 1976—78, ko je bil temeljito adaptiran Aljažev dom in je dobil sedanjo podobo.

V Mojstrani je društvo dobilo v najem in prenovilo Jozelnovo hišo, v kateri je bilo po vojni študentsko okrevališče, in ob pomoči širše skupnosti in strokovnjakov v njej uredilo triglavsko muzejsko zbirko.

Ivan Rabič-Krof

Medvojno obdobje

S prihodom okupatorja je bilo tako kot ostala društva razpuščeno tudi planinsko. Okupator je zasegel vse društveno premoženje in arhiv, ki je bil prepeljan v Nemčijo in je za njim izginila vsaka sled.

Leta 1943 je bila požgana kočica na sedlu Mlinca, s čimer je bilo uničeno vse predvojno delo Triglavske podružnice SPD. Boj za svobodo je zahteval žrtve tudi med planinci. Padli so trije odborniki in člani društva.

Delovanje društva po osvoboditvi

27. januarja 1946 je bil v gostilni pri Potokarju na Dovjem ustanovni zbor Planinskega društva Dovje-Mojstrana. Udeležilo se ga je 52 planincev. Za predsednika so izvolili Ivana Rabiča-Krofa. Poglavitni cilj novoizvoljenega odbora je bil dobiti v oskrbo eno od planinskih koč v triglavskem pogorju. Sad teh prizadevanj je bil, da je društvo dobilo v oskrbo Staničovo kočico. Ta je bila med vojno izpraznjena in je bila potrebna temeljitega popravila. Društvo jo je popravilo, opremilo in dogradilo zimsko sobo.

Leta 1950 je društvo dobilo v oskrbo Aljažev dom v Vratih. Istega leta so Staničovo kočico predali v oskrbo Planinskemu društvu Javornik-Koroška Bela. Leta 1952 so v Vratih zgradili gospodarsko poslopje za pomožne prostore in skupna le-

Po vojni je bila postaja GRS ustanovljena 20. novembra 1946. Začetek je bil skromen: štiri reševalci, dva pripravnikar, reševalna vreča z ročaji, lesen čoln in konopljene vrvi. Vsa teža reševanja je vodila jeseniška postaja GRS, ki je bila kadrovskega mnogo močnejša. Ščasoma je število domačih reševalcev naraslo in že od leta 1958 deluje postaja GRS Mojstrana samostojno. Danes ima 24 reševalcev, od tega enega instruktora GRS, 12 reševalcev — letalcev in 2 minerja snežnih plazov.

Leta 1953 je postaja dobila prvo sodobno reševalno opremo, leta 1969 je v akciji začel sodelovati helikopter RSNZ in leta 1977 je bilo izvedeno prvo stensko reševanje s helikopterjem. Postaja GRS Mojstrana je danes dobro opremljena in je z izurjenimi mladimi reševalci sposobna posredovati v primeru vsakršne nesreče v gorah v katerem koli letnem času.

Alpinistični odsek

Že pred zadnjo vojno je bilo v Mojstrani nekaj dobrih alpinistov. Strokovno so bili vključeni v Turistovski klub SKALA.

Samostojni alpinistični odsek je bil ustanovljen po vojni 1947. leta. Včlanjenih je bilo 10 do 15 alpinistov, ki so se usposabljali na raznih tečajih v domačih gorah. V šestdesetih letih je alpinizem v Mojstrani s prihodom mladega rodu dosegel nesluten razvoj. Mlada generacija je kmalu dosegla takratno 6. — najtežjo — težavnostno stopnjo. Domače gore so postale pretesne in pogledati je bilo treba naprej po Evropi. Kmalu so plezali v stenah Treh Cin, Eigerja, Civette, Grandes Jorasses, Piz Badilla in drugih.

Alpinisti z Dovjega in Mojstrane so postali uspešni in znani tudi v širšem slovenskem in jugoslovanskem prostoru. V tem času so se začele odprave v tuja gorstva: Kavkaz, Hindukuš, Himalajo in drugam in pri vseh so sodelovali, večkrat prav v navezavi, ki so osvojile vrh.

V letu 1977 je ob 50-letnici planinskega društva AO organiziral samostojno odpravo v Ande. Za cilj so si izbrali 6617 m visoko Yerupajo, drugi najvišji vrh v perujskih Kordiljerah. Osvojili so tudi Jirishanco Chico, visoko 5467 m. Odprave se je udeležilo 13 alpinistov, nekaj tudi iz drugih AO.

Tradicija uspehov v alpinizmu se nadaljuje. Pravkar sta se dva alpinista vrnila iz Kalifornije, kjer sta preplezala več smeri v eni najmarkantnejši in najtežjih sten na svetu El Capitanu.

Delo ostalih odsekov

Zelo delaven je mladinski odsek, ki deluje na osnovni šoli 16. decembra Mojstrana. V njem so vključeni številni učenci, ki se na izletih učijo hoje po hribih, varovanja okolja in obenem spoznavajo lepoto slovenskih gor in narave.

Propagandni odsek prireja izlete za člane društva in razne razstave. Pripravi je tudi že osem slikarskih kolonij v Vratih s planinsko tematiko. Markacijski odsek skrbi za pota, ki sodijo v okoliš delovanja Planinskega društva Dovje-Mojstrana.

Ob 60-letnici društva

Delo v planinskem društvu je danes dobro zastavljeno. Ob 60-letnici so že pripravili načrti za adaptacijo Šlajmerjeve kočice, ki ne ustreza več današnjim potrebam. Prenovljena bo gotovo dobrodošla v še vedno preskromni ponudbi v našem planinskem turizmu.

Ko govorimo ali pišemo o delu nekega društva, ki je doseglo takšne uspehe, ne moremo tudi mimo tistih, ki so s svojim dolgoletnim vztrajnim delom takšne uspehe tudi pogojili. Ob 60-letnici društva bodo najzaslužnejši prejeli priznanja, častnemu predsedniku društva Avgustu Delavcu pa se bosta pridružila še bodoča častna člana Janez Brojan st. in Alojz Rekar st.

Cestitamo vsem!

Spomenik padlim partizanom — planincem v Vratih

Postaja GRS Mojstrana

Z začetki planinskega turizma so prišle tudi prve nesreče v gorah. Seveda so se nesreče dogajale tudi že prej, toda sedaj je bilo treba k reševanju pristopiti organizirano. Reševalno službo je v tem času imela organizirano Kranjska sekcija DÖAV. V reševalnem moštvu so bili gorski vodniki in nosači triglavskih koč, vodil pa jih je Filip Winzig iz cementarne. Ta reševalna služba s skromnim znanjem in opremo se ni bila sposobna za stensko reševanje. V takih primerih so morali poklicati na pomoč tuje plezalce. Med obema vojnima je bila prav Triglavsko podružnica tista, ki je leta 1929 dala na skupščini SPD predlog, naj vsaka podružnica na svojem področju organizira reševalno službo. V Mojstrani je reševalni odsek vodil gorski vodnik Gregor Lah-Preckin. Ta je hranil tudi skromno reševalno opremo. V težjih reševalnih akcijah so poklicali na pomoč jeseniške reševalce in nekajkrat tudi ljubljanske alpiniste.

Očak Triglav (foto: R. Kocjančič)

Spominska plošča

na Aljaževi rojstni hiši

Obdobje Jakoba Aljaža

Na Dovje je prišel 1889. leta. To je bilo nekaj let prej, preden je v Mojstrani cementarna začela dajati sivo zaprašeni kruh in je s svojimi betonskimi zidovi in stebri akvadukta za mnogo desetletij spremenila podobo prej idilične alpske vasi. V faro pod Triglavom Jakob Aljaž ni prišel naključno. V njem je zorela enaka ideja, kot je vodila ustanovitelja SPD: ohraniti slovenske gore slovenske, postaviti se v bran nemški plimi, ki je grozila, da potopi vse, kar je slovenskega.

Jakob Aljaž je takoj začel z delom. Od dovške občine je odkupil svet na vrhu Triglava in na Kredarici. Leta 1895 je postavil stolp na vrhu Triglava in naslednje leto kočico na Kredarici in v Vratih. Ob teh delih je imel nemalo problemov z nemško govorečimi in mislečimi, ki so hoteli dela preprečiti in zaseči že zgrajene objekte.

Aljaževa hoja v gore ni trajala dolgo, saj po operaciji ni mogel več v hribe in je le s težavo prenašal prevoz v dolino Vrat. A je s svojimi zvestimi pomočniki: Požgancem, Kobarjem in drugimi opravil še vrsto pomembnih del. Zgradil je prvi Aljažev dom in vodovod zanj, ki deluje še danes, leta 1909 povečal dom na Kredarici in naslednje leto naredil novi dom v Vratih na sedanji lokaciji, gradil pota v triglavskih dolinah za lažje oskrbovanje planinskih postojank, uredil in markiral

Košarka

Članice

LABOD : JESENICE 66 : 80 (38:27)

Novo mesto, dvorana Marof, gledalcev 100, sodnika Vesel (Lj) in Kirar (Nm).

Jesenice: Rozman 14, Šmitran 1, Sefič, Lah 8, Stražisar 14, Krznarič 20, Ulčar 2, Smolej 6, Zrnič 15.

Ekipa članic Laboda iz Novega mesta, ki je po prvem delu prvenstva na zadnjem mestu, je v prvem polčasu presenetila Jeseničanke z dobro igro v napadu in izredno požrtvovalnostjo. Gostje pa v prvem delu niso pokazale, razen nekaj individualnih akcij v napadu in kopice zgrešenih metov na koš, ničesar. Poleg slabe igre v napadu so zatajile tudi v obrambi, saj razlika ob koncu polčasa ne bi bila tako visoka, če bi vsaj nekoliko izkoristile svojo prednost v višini pri skoku, tako pa so jih gostiteljice preskakovale tako v obrambi kot v napadu.

Na srečo so se članice Jesenic v drugem delu »prebudile«. Peterka Laboda je sicer v prvem napadu povečala prednost na 40:27, potem pa je Zrničeva pričela s kritjem organizatorice igre Laboda po celotnem igrišču, pa tudi ostale igralke Jesenic so bolj odločno zaigrale posamično obrambo. Takšna igra je sicer zagotovila gostjam enakovrednost v igri, razlike pa bistveno niso mogle zmanjšati. Zato je trener z nekaj menjavami skušal povečati ritem igre v napadu. V 26. minuti pri vodstvu ekipe Laboda s 45:37 je peterka, ki so jo sestavljale igralke Zrničeva, Krznaričeva, Stražisarjeva, Rozmanova in Smolejeva pričela z agresivno obrambo po celotnem igrišču. Njihova odločnost in agresivnost je presenetila gostiteljice, ki so pričele izgubljati žoge, Jeseničanke pa so to kaznovale s hitrimi protinapadi. V 29. minuti so izenačile na 49:49, v 35. minuti pa so vodile že s 65:51, kar pomeni, da so v desetih minutah dosegle 28 točk, gostiteljice pa le 6. S tem je bil zmagovalec tekme odločen.

Tudi na tej tekmi jeseniška ekipa ni igrala tako, kot je sposobna, dekleta so igralo dobro le deset minut, ko so jih nas-

protnice z vodstvom in igro prisilile k bolj borbeni igri. Ponovno je bila boljši del obramba s 75 osvojenimi žogami (Zrnič 14, Krznarič 13, Stražisar 13, Ulčar 9, Rozman 8, Lah 7, Smolej 7, Šmitran in Sefič 1). Pred tekmo z Ježico pa skrbi podatek o slabem odstotku zadetih metov

na koš (le 40 %) in to, da je ob tem le ena igralka imela met boljši od 50 % (Krznaričeva 62 %).

Članice KK Jesenice bodo z ekipo Iskra Delta Ježica igrale v nedeljo, 17. januarja, ob 17.30 v telovadnici CSUI.

T.

NAMIZNI TENIS

JESENIŠKI IGRALCI NA ČLANSKEM PRVENSTVU SRS

Letošnje republiško prvenstvo v namiznem tenisu za člane in članice v igrah posamezno in v dvojicah je bilo v soboto in nedeljo v novi športni dvorani v Hrastniku, v dobri organizaciji tamkajšnjega namiznoteniškega kluba TKI Kemčar. Pravico nastopa na tej prireditvi si je priborilo 32 članov in 24 članic iz 12 klubov Slovenije, med njimi tudi tri igralke in en igralec z Jesenic ter dva igralca in tri igralke iz Kranja.

Zaradi zelo omejenega števila nastopajočih so nastopili res samo najboljši in prav vsi, kar jih Slovenija ta čas premore. Zato je bilo prvenstvo na kakovostni višini in se je bilo zelo težko prebiti med najboljše.

Od Jeseničanov zato ni bilo pričakovati posebnega uspeha. Še največ je dosegla Barbara Markež, ki je s tremi zmagami in enim porazom pristala na 17. mestu.

Pri članih je Jaka Veber z eno zmago in tremi porazi zadovoljil in pristal na 24. mestu. V igrah dvojic pa so vsi jeseniški igralci izpadli v prvem kolu.

Jesenški pionirji so v soboto nastopili v Zalogu na tradicionalnem pionirskem turnirju, imenovanem Jakhlov memorial. Udeležba na tem turnirju je vsako leto zelo velika, žal pa organizacija, ki je v rokah NTK Vesne, tudi tokrat ni bila najboljša.

V skupini mlajših pionirjev, v kateri je nastopilo preko 120 igralcev in igralke, je nastopilo tudi šest najmlajših z Jesenic. Na žalost se jim ni uspelo uvrstiti v finalno skupino med najboljše.

/S/

Judo

V soboto je judo klub Impol iz Slovenske Bistrice organiziral XX. tekmovanje v spomin na Pohorski bataljon. Pokrovitelja tekmovanja najboljših judoistov v pionirski, mladinski in članski konkurenci sta bila štab teritorialne obrambe in poslovna enota Jeklotehne. Nastopilo je 180 pionirjev in mlajših mladincev iz 20 klubov.

Jesenška sekcija juda je nastopila v pionirski in mladinski konkurenci. Pri pionirjih so nastopili Hudrič, Šitar in Makuc. Nihče se ni uvrstil v boj za kolajne, vsi so izpadli v tretjem kolu. Imajo še premalo izkušenj, saj so tekmovali prvič

v pionirski konkurenci. Pri mlajših mladincih so bili rezultati pričakovani, saj so ti tekmovalci že preizkušeni na večjih tekmovanjih. Nastopili so: do 53 kg Mata-rugič — 5. mesto, do 57 kg Herman — 2. mesto, do 75 kg Japelj — 1. mesto, do 83 kg Krupenko — 2. mesto, do 68 kg Balic — izpadel v 1. kolu.

Ekipno: 1. mesto Gorišnica — 16 točk, 2. mesto Jesenice — 11 točk, 3. mesto Impol — 10 točk.

V soboto, 16. januarja, organizira judo sekcija TVD Partizan prvi pozivni turnir za mladinke in članice s pričetkom ob 11. uri. Vabljeni!

Brane

Šah

Na januarskem turnirju rekordna udeležba

Redni mesečni hitropotezni turnirju postajajo med jeseniškimi šahisti vse bolj priljubljeni. Na januarskem se je zbralo kar 28 igralcev, ki so bili razdeljeni v tri predtekmovne skupine. Po štirje najboljši iz vsake so se uvrstili v finalno skupino. Tu je brez poraza zmagal Primož Kosmač z 11 točkami; za njim so se uvrstili Ravnik (8), 3.-4. Lužnik in Rodman (7), 5. Eržen (6,5), 6.-8. Pazlar, Krničar in Konič (5), 9.-10. N. Marušič in Vuković (3,4), 11. Ivelja (3), 12. Ključanin (1,5).

Šahisti, ki se niso uvrstili v finale, so

imeli priložnost igrati v tolažilni skupini. Tu so si 1. do 3. mesto razdelili Dimitrijevič, Z. Bogdanovski in Begič.

V skupnem točkovanju za prvenstvo Jesenic 1987/88 po petih turnirjih se naprej vodi Franci Ravnik z 41 točkami s petih turnirjev, sledi Rodman 34 (4), 3.-4. Krničar in Eržen 22 (4), 5. Poljanšek 21 (3), 6. Kosmač 20 (2), 7. Lužnik 15 (4), 8. Omanović 14 (3), 9. N. Marušič 12 (4), 10. Osmani 10,5 (2).

P.K.

Proslavili 60 let PD Dovje-Mojstrana

60 let PD Dovje-Mojstrana (foto I. Kučina)

V tem prijetnem kraju pod očakom Triglavom živi družina prizadevnih planinskih delavcev. Svojo bogato dolgoletno dejavnost so v letošnjem januarju zaokrožili z lepim jubilejem 60-letnico ustanovitve društva. Zgodovina planinstva na tem območju sega še precej nazaj, v sredino prejšnjega stoletja, ko so domači vodniki že vodili turiste na Triglav in okoliške vrhove. S prihodom župnika Jakoba Aljaža na Dovje leta 1889 je planinska dejavnost začela dobivati vse večje razsežnosti. 8. januarja 1928 so v Mojstrani ustanovili triglavsko podružnico Slovenskega planinskega društva. Takrat se je zbralo okoli 100 članov, prvi predsednik pa je bil takratni nadučitelj in upravitelj ljudske šole na Dovjem Serajnik.

Trdo delo in velika ljubezen do domačih gora sta bili in ostajata trdno zakore-

njeni v srcih članov društva. Tako kot brijejo viharji v mogočni triglavski severni steni, tako so skozi mnoge viharje in prepreke morali najbolj vztrajni planinski zanesenjaki pri gradnji koč, nadelavi planinskih poti, razvoju gorske reševalne službe in še bi lahko naštevali.

Na slovesni akademiji v dvorani kulturnega doma na Dovjem so se zbrali številni planinci vseh generacij in gostje od vsepovsod. O jubileju je najprej spregovoril predsednik občinske konference SZDL Alojz Kalan, nekaj kamenčkov iz bogate društvene dejavnosti v šestih desetletjih pa je predstavil sedanjí predsednik Stanko Kofler.

Ob tej priložnosti so podelili tudi več priznanj. Janeza Brojana st. in Alojza Rekarja so proglasili za častna člana društva. Plakete so prejeli: Tomaž Banovec, Marjan Oblak, Janez Košnek, dr. Miha Potočnik, Kušpščina občine Jesenice, Železarna Jesenice, LIP Bled-TOZD Mojstrana, hotel Triglav Mojstrana, PD Jesenice, PD Kranjska gora, PD Javornik, Koroska Bela, PD Gorje, uprava Triglavskega narodnega parka, Gorenjski muzej Kranj, Loški muzej Škofja Loka, tehnični muzej Železarne Jesenice, Kulturno društvo Jaka Rabič, Turistično društvo Dovje-Mojstrana, osnovna šola 16. decembra Mojstrana in likovni klub Dolik Jesenice.

Lep jubilej so zaokrožili z ubranimi glasovi okteta iz Zirovnice in besedami članice domačega kulturnega društva Rade Poljanar. Ob 60-letnici so pripravili tudi tri zanimiva predavanja, in sicer o razvoju alpinizma v Mojstrani, o plezanju v gorah ZDA in o delovanju gorske reševalne službe v krajevni skupnosti.

Seveda pa planinski delavci na Dovjem in v Mojstrani v jubilejnem letu ne bodo imeli kaj dosti časa za praznovanje. Čaka jih veliko dela, med drugim bodo v Vratih začeli z obnovo Slajmarjeve koč. Sicer pa planincem nikoli ne zmanjka dela. Še posebno ne na tako privlačnem območju, kot je okolica očaka Triglava.

J.R.

Tone Škarja (foto I. Kučina)

Dopisujte

Štirinajsti pohod po poti heroja Kebeta

V organizaciji republiške konference zveze rezervnih vojaških starešin in republiške konference zveze socialistične mladine ter v sodelovanju z OK ZRVS in OK ZSMS Radovljica, športnim društvom Plamen Kropa in strelsko družino Stane Žagar Podnari je bil v nedeljo, 10. januarja, štirinajsti pohod po poti narodnega heroja Kebeta iz Kroke v Dražgoše. Tekmovanja se je udeležilo 25 občinskih ekip, sestavljenih iz treh članov ZRVS in treh članov ZSMS. Razen teka iz Kroke v Dražgoše je bilo vključeno v tekmovanje tudi reševanje topografskih nalog, reševanje taktične naloge in odgovarjanje na vprašanja iz teorije ter streljanje z malokalibrsko puško.

Rezultati: 1. občinska ekipa Domžale, 2. občinska ekipa Ljubljana — Vič, 3. občinska ekipa Škofja Loka.

Ciril Rozman

Viktor Brun:

16

75 let jeseniškega nogometa

Leta 1964 so se železarji preusmerili na mali nogomet

V tem zapisu ne moremo mimo še ene nogometne tradicije. Pozoren bralec se bo spomnil navedbe, da so nogometaši jeseniškega obrata mehanične delavnice že 1947. leta osvojili prvenstvo na mednarodnem tekmovanju Železarne Jesenice. Ta tradicija se je ohranila vse do današnjih dni. Železarji pa so se merili in prirejali tekmovanja tudi v drugih športnih panogah: streljanju, kegljanju na asfaltu, lahki atletiki, namiznem tenisu, smučanju v alpskih disciplinah, šahu in sankanju. Skratka, kar precej pestro športno udejstvovanje. Nogomet je bil med železarji že od nekdaj priljubljen. Vsa pretekla desetletja je bil razvoj in napredek no-

Nogometno moštvo Železarne Jesenice ob 100-letnici

gometa odvisen od generacij nogometašev — železarjev. Zato tisto o tradiciji ni pretirano. Samoupravni organi in tudi sindikat Železarne niso bili nikoli gluhi za potrebe in probleme NK Jesenice, seveda v okviru svojih možnosti.

Leta 1964 pa se je pričelo medobratno tekmovanje v malem nogometu po cup sistemu. Do tega preobrata so jih privedla razna spoznanja in večletne izkušnje. Čeprav je tekmovanje imelo bolj kreativni značaj, se je le primerilo, da so tekme v četrtfinalu, polfinalu, zlasti pa v finalu prerasle v trde boje za prestiž. Večina obratnih ekip se za tekmovanje ni pripravila v dovoljni meri in različne posledice seveda niso izostale.

Zato se je tekmovanje v malem nogometu v kreativnem pogledu izkazalo za bolj sprejemljivo, kar potrjuje tudi povečano število sodelujočih moštev.

Če bi se bolj podrobno lotil nogometne aktivnosti železarjev v letih 1964 — 1972 v malem nogometu, bi moral navajati precej podatkov, teh pa v tem zapisu že tako ne manjka.

Zato bom navedel le nekaj osnovnih podatkov:

1964 — sodelovalo je 14 ekip. Prvo mesto so osvojili praktikanti Železarne Skopje, drugo ekipa hladne valjarne in žičarne, tretje mesto pa ekipa konstrukcijske delavnice;

1965 — sodelovalo je 15 ekip. Prvo mesto je osvojila ekipa konstrukcijske delavnice, drugo energetsko gospodarstvo, tretje mesto je pripadlo ekipi visokih peči;

1966 — je sodelovalo 20 ekip, prvo mesto je osvojila ekipa energetskega gospodarstva, drugo livarna, tretji pa so bili vzdrževalci z Javornika;

1967 — sodelovalo je 17 ekip. Prva je bila ekipa transporta, druga HVŽ, tretje mesto so osvojili livarji;

1968 — tekmovalo je kar 24 ekip. Prvo mesto so osvojili strojni vzdrževalci, drugo HVŽ, tretje mesto so si priborili nogometaši prometa in transporta;

1969 — tekmovalo je 18 moštev. Prvi so bili nogometaši prometa in transporta, drugi valjavci z Javornika, tretji HVŽ;

1970 — udeležba je bila nekaj manjša — 16 ekip. Prvi so bili valjavci z Bele, drugi promet in transport, tretji martinariji;

1971 — sodelovalo je spet 20 ekip. Prva je bila ekipa je-klovleka, druga valjarna Bela, tretja elektro - toplotna energija;

1972 — tekmovalo je 16 ekip. Prvo mesto so osvojile upravne službe, drugo martinariji, tretje pa elektro je-klar-na.

Kaže, da je bilo tovrstno tekmovanje železarjev precej množično, saj je sodelovalo 98 do 168 nogometašev. Lahko bi rekli, da pri železarjih brez nogometa ne gre. Da je temu tako, se lahko prepričamo na letnih športnih igrah slovenskih železarjev, ki jih prirejajo Jesenice, Ravne in Štore.

Nogometaši naše železarne so na teh igrah dosegali precej spremenljive rezultate, pač odvisno od razmer, v katerih se je nahajal v določeni sezoni domači NK.

Poseben mik so imele športne igre slovenskih železarjev leta 1969 na Jesenicah, ko je naša Železarna praznovala 100 - letnico svojega obstoja. Za to priložnost so povsem preuredili nogometno igrišče, hkrati pa tudi lahkotletske naprave. Poleg visokega jubileja je bil to dogodek, ki je tudi njegov pomnik. Po letu 1937 je bilo potrebnih celih 32 let, da je to staro nogometno igrišče dočakalo temeljito preureditev in dobilo resnično zeleno površino, krstili pa so jo slovenski železarji.

Nogometne tekme železarjev pa imajo že zgledno tradicijo. Ker gre za povzetke ob 75 - letnici jeseniškega nogometa, v nadaljevanju le nekaj osnovnih podatkov. V zadnjih 15 letih je v malem nogometu sodelovalo 18 do 24 ekip. Uvrstitve pa so bile naslednje:

	1. mesto	2. mesto	3. mesto
TOZD Transport	4-krat	3-krat	1-krat
TOZD Livarna	3-krat	1-krat	4-krat
TOZD Strojne delavnice	3-krat	4-krat	2-krat
TOZD Vzdrževanje	3-krat	4-krat	5-krat
TOZD Remontne delavnice	2-krat	3-krat	3-krat

Upajmo, da se železarji tudi v prihodnje ne bodo izneverili svoji tradiciji v malem nogometu. Morda pa bi bilo primerno, če bi v prihodnje železarji svoje vsakoletno tekmovanje v malem nogometu posvetili 25 padlim nogometašem med vojno, med njimi je bilo kar 21 železarjev. Verjetno se bo tej pobudi pridružil tudi sindikat Železarne Jesenice.

Zahvale

Ob boleči izgubi ljubega moža, očeta, dedka in strica

FRANCA ISKRA
obratovodja vzdrževanja
Železarne Jesenice v pokoju

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste sočustvovali z nami, izrazili ustno in pisno sožalje, darovali cvetje, nam v težkih trenutkih pomagali in ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo družini Ivana Tušarja, vzdrževalcem Železarne, TVD Partizan Javornik-Koroška Bela, KD Edi Giorgioni, AMD Jesenice, ZZB in OO ZKS Javornik-Koroška Bela, vodstvu Železarne, RS ZSS Slovenije ter MS ZSS Gorénjske.

Iskrena hvala osebju Bolnice Jesenice in njenim strokovnjakom — zdravnikom ter zdravnikom borčevske ambulante za nesebično pomoč v zadnjih letih zdravljenja. Hvala govrnikom za besede slovesa ter oktetu iz Žirovnice za poslednjo pesem.

Zahvaljujemo se vsem družinskim prijateljem in vsem, ki ste nam kakorkoli nudili pomoč v teh težkih trenutkih.

**Zena Klara, sinova
Branko in Tomaž ter sorodstvo**

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, tasta, strica in deda

FRANCA TRAMPUŠA

se iskreno in toplo zahvaljujemo dr. Branku Čehu za njegovo dolgoletno zdravljenje in hitro pomoč v poslednjih urah. Enako zahvalo smo dolžni dr. Resmana in strežnemu osebju Bolnice Jesenice, ki so našemu atu nudili pomoč, da bi ga ohranili pri življenju.

Srčno lepa hvala sorodnikom, prijateljem in znancem za vso dobroto in pomoč ter pisna in ustna sožalja. Iskrena hvala vsem mojim dobrim sosedom za izkazano pozornost in denarno pomoč, posebno družinam Umjenović, Mohorič in Legan.

Nadvse lepa hvala Slavnu Berlišku za humano in nesebično pomoč v težkih trenutkih. Prav tako se zahvaljujemo članom AMD za vso pozornost. Lepa hvala gasilski reševalni službi Železarne ter Gasilskemu društvu Jesenice, vsem zastavonošem in nosilcu odlikovanj, govrnikom za lepe poslovnice besede.

Iskrena in lepa hvala delavcem Tehničnega biroja Jesenice za izkazano pozornost in pomoč. Posebna hvala tudi kolektivu Novoles Straža za podarjene vence in cvetje. Lepa hvala župniku za obred in pevcem za zapete žalostinke.

Vsem, ki ste se od pokojnika poslovili, ga pospremili v tako velikem številu, srčno lepa hvala.

Vsi njegovi

Ob nenadni smrti

MARIJE KLEMENC
upokojenke Železarne Jesenice
iz Mojstrane

se iskreno zahvaljujemo za vso pomoč dobrim, pozornim, skrbnim, prizadevnim sosedam in sosedom. Brez njihove vsestranske pomoči bi ji ne mogli pripraviti tako dostojnega slovesa. Nadvse smo hvaležni za ustrezljivost in pozornost, ki so jo ob pokopni smrti pokazali jeseniški miličniki, upravni delavci na občini, sodniki na Jesenicah in delavci pri pogrebem zavodu na Blejski Dobravi.

Vodstvu Psihiatrične bolnišnice v Begunjah pa se toplo, ampak zares toplo zahvaljujemo za ravnanje, s kakršnim se je odzvalo ob Minkini tragični smrti.

Ne bomo pozabili cvetja, ki so jo z njim počatili njeni sodelavci in sodelavke iz Jeklovleka.

Prisrčna hvala pevcem, ki ste ji peli na zadnji poti žalostinke! Hvala župniku Francetu Urbaniju za pogrebni obred in lepe besede o pokojničinem življenju in delu!

Zahvaljujemo se praporščakoma Planinskega društva Dovje-Mojstrana in Društva upokojencev ter vsem, ki ste jo spremili k njenemu zadnjemu prebivališču.

Sorodniki

Dežurni trgovini

V soboto, 16. januarja, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:
EMONA Market (pri hotelu Pošta), Jesenice in DELIKATESA, posl. 5, Tomšičeva 70, Jesenice.

Dežurna lekarna

V januarju je za občini Jesenice in Radčljica dežurna lekarna na Jesenicah.

Prijetno presenečen sem bil, ko smo ob moji 80-letnici obiskali predstavnik OOS Železarne Jesenice. Sindikalni organizaciji se za izkazano pozornost prisrčno zahvaljujem.
Anton Razingar, upokojenec

Občinskemu odboru ZZB NOV Jesenice se zahvaljujem za čestitko ob mojem življenjskem jubileju.
Štefan Uran

Preklic

Preklicujem besede, ki sem jih izrekla Majdi Noč!

Nočeva

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

15. januarja, amer. barv. akcij. film MASČEVALEC ob 16. in 18. uri, ob 20. uri premiera amer. barv. filma ISČE SE ŽIV ALI MRTEV.

16. januarja, amer. barv. akcij. film MASČEVALEC ob 16. in 18. uri, ob 20. uri amer. barv. shrljivka PETEK 13. — 6. DEL — JASON SE ŽIVI.

17. januarja, amer. barv. risanka SKRIVNOST ČUDEŽNEGA GRMA ob 16. uri, ob 18. in 20. uri amer. barv. shrljivka PETEK 13. — 6. DEL.

18. januarja, amer. barv. shrljivka PETEK 13. — 6. DEL ob 16., 18. in 20. uri.

19. januarja, amer. barv. erot. film ŠAMPIONI POSTELJE ob 16. 18. in 20. uri. FILM NI PRIMEREN ZA OTROKE!

Razstavni salon DOLIK Jesenice

V razstavnem salonu DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice od 9. do 20. januarja na ogled razstava plastik in slik akademske kiparke Štefke Petrič in akademskega slikarja Maria Petrič.

Salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

20. januarja, amer. barv. romantič. drama TUDI TAKO TE LJUBIM ob 16., 18. in 20. uri.

21. januarja, amer. barv. romantič. film TUDI TAKO TE LJUBIM ob 16., 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

17. januarja, amer. barv. akcij. film MASČEVALEC ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

15. januarja, amer. ital. barv. film SARATANA PROSI ZA SMRT ob 17. in 19. uri.

19. januarja, amer. barv. akcij. film ISČE SE ŽIV ALI MRTEV ob 17. in 19. uri.

Gledališče Tone Čufar

Jeseniško gledališče je povabilo v goste enega najboljših oktetov na Slovenskem. V okviru koncertnega abonmaja bo v petek, 15. januarja, ob 19.30 nastopal LJUBLJANSKI OKTET s ljubljanskimi v dveh delih.

Ljubljanski oktet je bil ustanovljen leta 1972 iz tedanjih članov Akademskega pevskega zbora. Vodi ga umetniški vodja Igor Švara.

Vstopnice za koncert so v predprodaji.

Delavska univerza vabi

1. TEČAJ STENOGRAFIJE

Stenografija danes kljub razvoju pisarniške tehnologije ni izgubila svojega pomena. Stenografijo je mogoče praktično uporabiti na različnih področjih, npr:

- zapisovanje na sejah, sestankih in konferencah,
- zapisovanje na poslovnih srečanjih,
- poslovna korespondenca itd.

Pričetek tečaja bo takoj, ko bo dovolj prijavljenih kandidatov.

2. TEČAJ ZA DELO V SKLADIŠČIH

Pričetek tečaja bo 26. januarja.

3. TEČAJ RADIESTEZIJE

bo 23. in 24. januarja v gimnaziji, Čufarjev trg 1, vsak dan od 9. do 12. ure in od 14. do 18. ure.

4. TEČAJ STROJEPISJA (začetni in nadaljevalni)

Pričetek tečaja bo konec januarja. Prijavite se lahko osebno v pisarni Delavske univerze Viktor Strazišar Jesenice ali po 81-072.

Članom DU Javornik — Koroška Bela

Društvo upokojencev Javornik — Koroška Bela obvešča vse svoje članice in člane, da bo članski sestanek društva v soboto, 6. februarja, ob 16. uri.

To bo tudi zadnji sestanek v tej mandatni dobi. Na sestanku bodo izbrani kandidati za nov izvršilni odbor društva, ki bo izvoljen na volilni konferenci, ki bo predvidoma v mesecu februarju.

Uradne ure v društvu so vsak torek od 9. do 12. ure in v mesecih januar in februar tudi ob petkih od 15. do 18. ure.

Članarina za letošnje leto znaša 500 din, prispevek za vzajemno samopomoč 2.500 din, posmrtnina pa se izplačuje v znesku 80.000 din.

Prosimo, da člani društva skušajo biti pri plačevanju članarine in prispevka vzajemne samopomoči še naprej tako disciplinirani, kot so bili prejšnja leta.

Vabimo tudi ostale upokojence, ki še niso včlanjeni v naše društvo, da to store čimprej, da bi tako jesen svojega življenja preživeli med sovrstniki v društvu in z morebitno vključitvijo v razne dejavnosti obogatili te dejavnosti v društvu, na članskih sestankih pa s svojimi predlogi in mnenji obogatili delo društva in pomagali s tem pri delu izvršilnega odbora.

Odbor društva

	DOLG MOŠKI PLASC	OSEBNI ZAJMEK	PREDELNA REKO	KAZUČNI ČRKA	CERKVENI DOSTOJANSTVENI	DEL VOZA		OBRI	AMER. FILMSKI REŽISER	VOZNIK POLJEDELSKEGA STROJA	
MATEMAT. VAJE 6	R	O	K	O	K	O		NATON	A	R	T
7+7=14	E	N	A	E	A	J		ČIR, TUR	T	U	R
PRIVRŽE-NEC AVTONOM-IDE	D	A	S		R	E		LJUBLJANSKA VELEBLA-GOVNICA	N	A	M
CITROE-NOVO VOZILO	A	M	I		R	E		ORIENTAL. PLOČA	A	R	A
BARBARI	A	N	D	A	L	I		PRITOK VARNOSTA	C	L	I
PROJA-JALNA	T	R	G	C	V	I		OTOK V KORNATIH	A	P	O
SLOV. PESNIK ŽUPAN-ČIČ	O	T	O	N	S	A		OTOK V KORNATIH	K	A	K
SUKANEC	N	I	T	MELONA	A	L		OTOK V KORNATIH	U	D	E
ONDREJ NEPELA	C	N	D	K		A		OTOK V KORNATIH	E	N	A
ROMUN. POLITIK JULIU	M	A	N	U	U			OTOK V KORNATIH	A	N	D
PERKHA	I	R	A	N	T	A		OTOK V KORNATIH	S	O	
SLOV. PIŠEC, ZOŽE	S	A	J	SIDRO, KOTVA	A	N		OTOK V KORNATIH	B	T	I
PRADEN	T	A	S	JEZERO NA OTOKU LUŽON	T	A		OTOK V KORNATIH	D	I	C

HOKEJSKI PREGLED

Srečanje med JESENICAMI in KOMPASOM OLIMPIJO ostaja ne glede na nadaljnji razplet prvenstva veliko razočaranje za ljubitelje jeseniškega hokeja. Če ne daš gola, še posebej iz najbolj ugodnih položajev, potem ga dobiš. To se je v sobotnem derbiju ponovno potrdilo. Strokovna analiza igre in dela posameznih igralcev, če jo bodo naredili v moštvo, bo morda pokazala še na kakšne druge pomanjkljivosti, ne samo, da sta o rezultatu srečanja odločala vratarja — na eni strani nepremagljiva Bolta (v lanskem prvenstvu je prav on »pokopal« upe svojega moštva za uvrstitev v super finale) in na drugi strani nezanesljivi Pretnar, ki ga je v drugi in tretji tretjini zamenjal nekaj boljši Tičar.

Če moštvo v šestdesetih minutah igre ne uspe dati prav nobenega gola, potem pač ne more zmagati. Žal je velika pomanjkljivost jeseniške ekipe prav ta, da ne zna izkoristiti premoči (v prvem delu srečanja so jo imeli) in da ne zna izkoristiti ponujenih priložnosti pred nasprotnikovim golom (tudi teh je bilo nekaj). To pa je v derbijih še kako pomembno in seveda odločilno.

Zadnja novica:
Medveščak Gortan :
Jesenice 4:5 (2:2,
2:0, 0:3)

V tednu, ki je za nami, je bilo odigranih še nekaj prvenstvenih srečanj jeseniških hokejskih selekcij. Pionirji Jesenice so v nedeljo gostovali na čehoslovaškem in v prijateljski tekmi premagali sovratnike Banjik Pribrama z rezultatom 9:3.

To soboto in nedeljo se bodo nadaljevala vsa tekmovanja od ZHL do prvenstva pionirjev (naši večinoma gostujejo), na-

daljevalo pa se bo tudi tekmovanje za pionirski karavanaški pokal, kjer nastopajo pionirji, rojeni leta 1976 in mlajši.

Kranjska gora
Gorenjka : Triglav
16:1 (7:0, 6:1, 3:0)

Jesenice, 5. januarja — tekma za člansko prvenstvo Slovenije; sodnika Razinger in Pristov; kazni: Kr. gora 4 minute, Triglav 2 minuti. Strelci golov: Crnovič in Mežnar po 3, Kunčič in Marjan Lah po 2, Jan, Alagič, Stevič, Marko Lah, Kolbl in Jug po 1.

Jesenice : Crvena zvezda
16:2 (5:1, 6:1, 5:0)

Jesenice, 6. januarja — prvenstvena tekma ZHL (prva skupina); sodniki Šaravanja (glavni), Ulčar in Vister; kazni: Jesenice 4 minute, C. zvezda 8 minut. Strelci golov: 1:0 (Ščap-Klemenc 2), 2:0 Mlinarec (Ščap 9), 3:0 Razinger (12), 4:0 Hafner (Klemenc 13), 4:1 Četen (15), 5:1 Klemenc (Kozar 20), 6:1 Kopitar (24), 6:2 Lazarevič (26), 7:2 Razinger (Mlinarec 27), 8:2 Figala (32), 9:2 Klemenc (Ščap 32), 10:2 Smolej (36), 11:2 Ščap (37), 12:2 Tišler (44), 13:2 Mlinarec (46), 14:2 Mlinarec (Kurbus 51), 15:2 Razinger (Macholda 53), 16:2 Razinger (60).

Jesenice : Kompas
Olimpija
0:5 (0:3, 0:2, 0:0)

Jesenice, 9. januarja — prvenstvena tekma ZHL (prva skupina); sodniki Šaravanja (glavni), Rozman in Bundalo; kazni: Jesenice 4 minute, K. Olimpija 4 minute. Strelci golov: 0:1 Kuret (7), 0:2 Kurec (15), 0:3 Gorenc (19), 0:4 Kontrec (29), 0:5 Kuret (32).

Jesenice : Zagi
8:1 (2:0, 5:1, 1:0)

Jesenice, 9. januarja — pionirsko prvenstvo SRS; sodnika Iskra in Čučuk; kazni: Jesenice 4 minute, Zagi 2 minuti. Strelci golov: Jan in Pretnar po 2, Varl, Poljanšek, Smolej in Vukčević po 1.

Slavija : Jesenice
4:9 (0:2, 4:3, 0:4)

Zalog, 9. januarja — prijateljska tekma pionirjev; sodnik Pahor; kazni: Slavija 6 minut, Jesenice 2 minuti. Gole za Jesenice so dosegli: Karahodžić 3, Skrt in Resman po 2, Brun in Beravs po 1.

Kranjska gora
Gorenjka : Slavija
9:3 (4:0, 3:2, 2:1)

Jesenice, 10. januarja — prvenstvena tekma za člansko prvenstvo SRS; sodnika Bundalo in Čučuk. Strelci golov: Kunčič 3, Jan 2, Andres, Jeklič, Crnovič in Stevič po 1.

Program

Sobota, 16. januarja, ob 11. uri:
KRANJSKA GORA GORENJKA : CINKARNA (pionirji)

Sobota, 16. januarja, ob 18. uri:
JESENICE : PARTIZAN (ZHL)

Nedelja, 17. januarja, ob 11. uri:
KRANJSKA GORA GORENJKA : KAC (pionirji-Karavanaški pokal)

Prizadevanja za večjo uveljavitev sankaskega športa

Ni naključje, da je v novem mandatnem obdobju sedež Sankaske zveze Slovenije na Jesenicah. Predstavniki slovenskih sankaskih klubov so tako odločili na programski in volilni skupščini, in sicer predvsem zaradi prizadevanja in marljivosti dela vztrajnih zanesenjakov tega vse bolj priljubljenega zimskega športa v železarskem mestu. Uspešno delo in večletna prizadevanja za razmah tega športa so potrdili lani z uspešno izvedbo 12. evropskega prvenstva v sankanju na naravnih progah v Savskih jamah.

Sankaski šport v Sloveniji je na pomembni prelomnici. Več desetletij dolga tradicija tega zimskega športa, priljubljenega predvsem na Gorenjskem, daje zagotovilo za hitrejši, predvsem pa kvalitetnejši vzpon sankanja. Na slovenski športni sceni se zato sankanje skuša bolj uveljaviti v dveh smereh: kot vrhunski tekmovalni šport in kot priljubljena zimska rekreacija. Pri Sankaski zvezi Slovenije so si pred štirimi leti zadali več pomembnih ciljev, med drugim so se zavzeli za organizacijsko in kadrovsko okrepitev zveze in posameznih klubov ter za razširitev dejavnosti v tiste predele Slovenije, kjer glede na pogoje sankanje kot tekmovalni šport še ni razvito.

Rezultati teh prizadevanj so danes približno polovični.

Najbolj razveseljive rezultate beležijo na Jesenicah, v Železnikih in Trzinu, kjer so že vrsto let središča slovenskega sankanja. Predvsem so predstavniki klubov na programski in volilni skupščini pohvalili Jeseničane za odlično izvedbo 12. evropskega prvenstva v sankanju, ki je ta šport v svetli luči predstavilo tudi v tujini.

V tem obdobju so si prizadevali tudi za razširitev tega športa drugod. Pomembna pridobitev je sankaska sekcija ŠD Kum Dobovec v Zasavju in oživitve sankanja v Kropi. Niso pa uspeli oživiti tega športa v Kranju, Begunjah in Sori pri Medvodah, kjer so bila nekoč pomembna tekmovalna žarišča. Odprto ostaja vprašanje sankanja v njegovem rojstnem kraju v Bohinju, ostaja pa še nekaj neuresničenih pobud za razmah sankanja na Dolenjskem, Štajerskem in Koroškem, kjer so dokaj dobri naravni pogoji. V prizadevanjih za razširitev sankanja so še kako pomembne proge. V zadnjih letih so veliko dela opravili pri urejanju in gradnji novih prog.

Proge v Savskih jamah, Dolenji vasi in Podljudelju so urejene in sposobne za organizacijo velikih mednarodnih sankaskih tekmovanj. Kmalu se jim bo pridružil tudi proga na Ratovniku nad Trbovljami, delno pa je za tekmovanje pripravljena tudi idrijska proga. Večletni aktualni problem, s katerim se ubadajo slovenski sankaske delavci, je ustanovitev Jugoslovanske sankaske zveze. Mednarodna sankaska zveza FIL vse bolj vztrajno postavlja zahteve, da država za enotno sankasko organizacijo nastopa na najpomembnejših mednarodnih prvenstvih in tekmovanjih, ne pa le republika ali celo klub, kot se sedaj velikokrat dogaja.

Pred zimskimi olimpijskimi igrami v Sarajevu so sicer ustanovili jugoslovanski odbor za bob, sankanje in skeleto, pri tem pa Slovenska sankaska zveza ni sodelovala. Ta odbor po zimskih olimpijskih igrah formalno še obstaja in je vključen v FIL. Pri Sankaski zvezi si bodo sedaj še bolj vztrajno prizadevali, da skupaj z ZTKO in TKS Slovenije ter SPOK Jugoslavije le končno rešijo ta problem. Le s tem in seveda tekmovalnimi dosežki bodo dosegli vidnejše mesto v mednarodni areni, s katero se sedaj le še bolj spogledujejo.

Volje in vztrajnosti med slovenskimi sankaske delavci ne manjka. Vzpodbudni so nekateri tekmovalni dosežki na pomembnih mednarodnih tekmovanjih, predvsem na evropskih prvenstvih. Nadalje ne gre prezreti boljšega dela z mladimi v klubih. Pohvalna je skrb za vzgojo sodniškega kadra ter prizadevanja za večji razmah rekreativnega sankanja. V Železnikih tamkajšnji sankaske delavci že vrsto let organizirajo tekmovanja v

okviru prireditve Po stezah partizanske Jelovice, več slovenskih klubov, predvsem z Jesenic, iz Železnikov, Trzin in Idrije, pa zredno uspešno sodelujejo s koroško sankasko zvezo.

O marsikaterem problemu bi se lahko še razpisali. Tako nimajo posamezni klubi ustreznih trenerjev in vaditeljev, težave imajo z nakupom tekmovalnih sani, klubske blagajne so siromašne in še bi lahko naštevali.

V novem mandatnem obdobju je torej sedež Sankaske zveze Slovenije na Jesenicah. Z novo organiziranostjo in kadrovske spremembami želijo dosegati predvsem večjo učinkovitost, s katero naj bi rešili sedanje sporne zadeve in uresničili ambiciozne cilje.

Novi predsednik Sankaske zveze je Brane Iskra, podpredsednik Vladimir Poljanar, sekretar Špela Špendov in predsednik strokovnega sveta Ljubo Špendov.

J.R.

Srednjeevropski pokal v sankanju

Pomanjkanje snega pesti, tako kot vse zimske športnike, tudi sankasce, saj je večina do sedaj predvidenih tekmovanj odpadla tako doma kot v tujini. Namesto, da bi domači sankaske pridno trenirali na ledeni vijugasti progi pri Savskih jamah, morajo z velikim trudom nanašati sneg na progo v upanju, da bodo v teh dneh primernih temperature za polivanje proge, tako bi bil mogoč nemoten trening in organizacija državnega prvenstva 23. in 24. januarja.

Že od pomladi pa skozi vse poletje in jesen so se pri Savskih jamah zbirali posamezniki na organiziranih akcijah pri pripravi proge, saj je v letnem času večina trase gozdna cesta. Torej, če ste se ljubitelji planin peljali na Golico z avtom in ste videli peščico malih in velikih mož, so bili to zagotovo sankasce. V letnem času je potrebno gozdno cesto čim bolj izravnati, da je v zimskem času proga čim bolj ravna in s primerno zaledenitvijo je dana možnost za doseganje optimalnih rezultatov.

Cilji sankascev so čimboljši rezultati, želja sankaske delavcev pa čimboljše organiziranje domačih in mednarodnih tekmovanj. To so dokazali že z izvrstno organizacijo evropskega prvenstva v prejšnji sezoni. S svojim delom pa niso nikoli zadovoljni, zato stalno kujejo nove načrte. Skupaj s sankaske delavci iz Feld am Seeja (Avstrija), Völsa (Italija) in Garmischa (ZRN) so v letošnjem letu ustanovili tekmovanje za srednjeevropski pokal.

Srednjeevropski pokal poteka po principu svetovnega pokala v smučanju. Na vseh tekmovanjih nastopajo tekmovalci

od najmlajših do najstarejših kategorij, točkujemo pa se tekmovalci v kategorijah mladink, mladincev, članic, članov, mladinskih dvosedov in članskih dvosedov. Na vsakem od teh tekmovanj 15 najbolje uvrščenih tekmovalcev iz omenjenih kategorij prejme točke, po finalu v Garmischu pa bodo poznani zmagovalci letošnjega pokala, tako posamezniki kot tudi ekipno. O rezultatih prvega tekmovanja, ki je bilo v Feld am Seeju, smo že poročali. Drugo tekmovanje je bilo 5. in 6. januarja v Völsu v Italiji, na katerem so nastopili najboljši tekmovalci iz šestih držav. Jeseniški tekmovalci so dosegli naslednje rezultate:

ML. pionirji: 7. Grega Špendov, 13. Marko Cesar.

St. mladinci: 23. Boštjan Cesar, 29. Ivan Kuvek.

Člani: 43. Janko Meglič, 46. Marjan Meglič, 47. Mirko Klinar, 54. Vinko Lavtižar.

Dvosedci: 7. Meglič — Meglič.

Po dveh tekmovanjih imajo točke v srednjeevropskem pokalu od jugoslovanskih tekmovalcev Tinka Tolar iz Železnikov (z devetimi točkami je na 12. mestu) ter Marjan in Janko Meglič v kategoriji dvosedov (s 15 točkami sta na odličnem 5. mestu). Med državami vodi Avstrija, Jugoslavija pa je s 24 točkami na 5. mestu.

Tretje tekmovanje za srednjeevropski pokal bo 20. in 21. februarja na Jesenicah. To bo že tradicionalno 31. tekmovanje za pokal mesta Jesenice. Na njem organizator pričakuje okoli 200 tekmovalcev iz sedmih držav.

ŠŠ

Tečaj alpskega smučanja za otroke in odrasle

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarne Jesenice bo v letu 1988 organizirala tečaj alpskega smučanja v zimskih počitnicah za otroke in delavce Železarne od 6. leta starosti dalje.

Tečaj bo od ponedeljka, 1. februarja, do petka, 5. februarja, pod strokovnim vodstvom na smučiščih Zatrnika.

Cena petdnevnega tečaja za otroke do 10 let je 35.000 din, za vse ostale 45.000 din. V ceni tečaja je vračunan prevoz, čaj, sendvič, dnevena karta, strokovno vodstvo in enolončnica.

Odhod avtobusa je izpred Čufarja ob 8. uri. Tečajniki se bodo vrnili okoli 15.30.

PRIJAVNICA

Ime in priimek tečajnika _____

starost _____ let, vstopna postaja za avtobus _____

_____, TOZD, oz. DSSS, kjer dela eden od staršev _____

oz. tečajnik _____

Prijavljam otroka oz. sebe v: 1. začetni tečaj
2. nadaljevalni tečaj

Izpolnjeno prijavnico z vplačilom oddajte do petka, 22. januarja, na sindikatu Železarne, kjer boste dobili tudi ostale informacije.

Drugi zimski turnir v malem nogometu

Nogometni klub Jesenice obvešča vse ljubitelje malega nogometa, da bo tudi letos organiziral turnir v malem nogometu. Začetek turnirja bo v soboto, 23. januarja.

Prijave, ob katerih je potrebno vplačati tudi štartnino 10.000 din, bomo sprejemali do srede, 20. januarja, in sicer:

— Rade Radinovič — OK ZSMS Jesenice, Titova 86,

— Marjan Kramar — Hladna Valjarna Bela,

— Zvone Kovačič — Tehnične dejavnosti (informacije ☎ 2454).

Zrebanje bo v četrtek, 21. januarja, v prostorih Športnega društva Jesenice v športnem parku v Podmežakli ob 17. uri.

Ekipa šteje 10 igralcev, najboljše ekipe pa bodo prejele pokale in praktične nagrade.

Vabljeni!

Obvestilo

TVD Partizan Hrušica bo organiziral na Belem polju začetni in nadaljevalni smučarski tečaj za otroke od 25. do 30. januarja. Tečaj se bo pričel 25. januarja ob 9. uri pod strokovnim vodstvom.

Otroke lahko prijavi tajnik KS Hrušica Mencingerjevi ali po ☎ 81-565, in sicer v ponedeljek od 8. do 15. ure, v sredo od 9. do 17. ure in v petek od 8. do 15. ure.

Stroške tečaja 20.000 din poravnate ob prijavi. Če snega ne bo, se denar vrne.

TVD Partizan Hrušica

Trnovski maraton v nedeljo, 7. februarja

Start 13. trnovskega maratona je ob 9.30 v Črnem vrhu nad Idrijo pred hotelom BOR.

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru KOO sindikata Železarne in ZTKO Jesenice organizirata brezplačni prevoz.

Odhod avtobusa je ob 6. uri izpred Čufarja.

Prijave sprejema sindikat Železarne — ☎ 32-66 do 4. februarja. Komisija za športno rekreacijo

Kegljači na ledu nadaljujejo s tekmovanji

Na ledeni ploskvi v Podmežakli kegljači na ledu ne počivajo. Vrstijo se različni turnirji in tekmovanja, kegljači pa se udeležujejo tudi različnih mednarodnih prireditvev.

V decembru sta bila v Podmežakli dva mednarodna turnirja. Člani domačega kluba so organizirali 32. mednarodni turnir za prehodni pokal Jesenic. Nastopilo je 20 ekip iz Avstrije ter domače ekipe iz Rateč, Zirovnice, z Bleda in Jesenic. Prehodni pokal je v trajno last osvojila ekipa Inzig iz Avstrije, druga je bila ekipa Hladne valjarne Jesenice, tretja ekipa iz Globasnice v Avstriji in četrta Vatrostalne Jesenice.

Na mednarodnem turnirju pod pokroviteljstvom ekipe Gradbinec Jesenice so nastopile ekipe iz Avstrije ter domače ekipe iz Rateč, z Bleda in Jesenic. Zmagala je ekipa Gradbinec pred Gorenjcem z Bleda in Vatrostalno z Jesenic.

Naše ekipe tudi v letošnji sezoni izredno uspešno nastopajo v mednarodni areni. Ekipa Gradbinec je nastopila na velikem mednarodnem turnirju v Špitalu v Avstriji. Med 30 ekipami iz Avstrije, Italije in Jugoslavije je zasedla odlično drugo mesto. Nastopila je v postavi: Lado Sodja, Franc Kralj, Alojz Babnik, Zlatko Radanič in Franc Čampa.

Ta ekipa je bila uspešna tudi na mednarodnem turnirju za pokal Globasnice v Avstriji, kjer je bila prav tako druga. Ostale naše ekipe so se uvrstile: ekipa Bleda je bila sedma, Hladna valjarna Jesenice pa je v skupini A zasedla osmo mesto.

Ekipa Vatrostalne je nastopila na velikem turnirju v Rathenauu, kjer je tekmovalo 52 ekip. Najprej je v svoji skupini osvojila četrto mesto, v finalu pa sedmo. Ekipa Vatrostalne je nastopila v postavi: Milenko Perič, Rudi Šapek, Roman Leban in Valentin Jekler.

J.R.